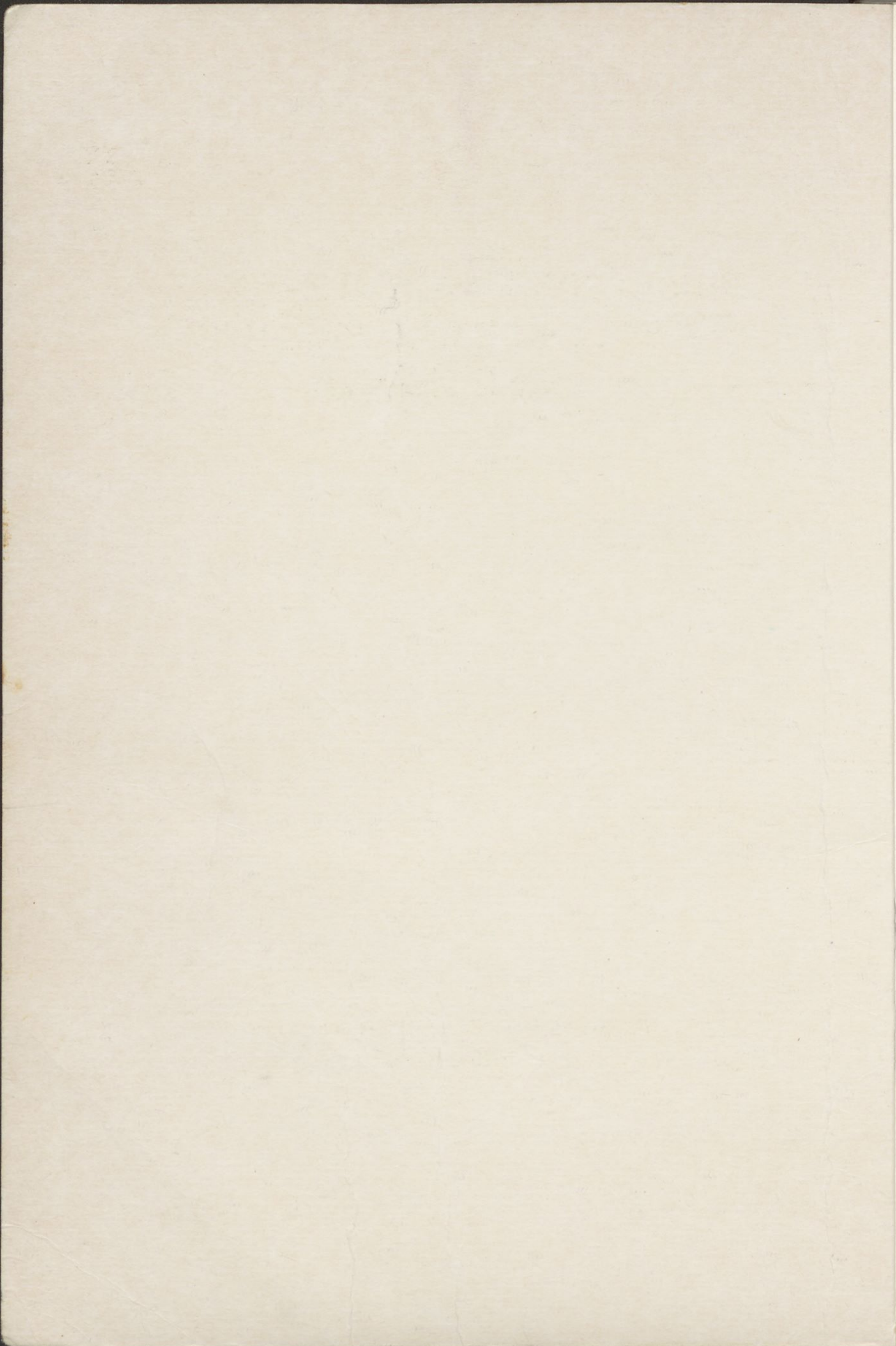

Angelca Žerovnik

**PRIROČNIK Z VAJAMI ZA DELO Z UČENCI,
KI IMAJO SPECIFIČNE UČNE TEŽAVE**

VS
U
Ow
Ind
Vaj
I d
R. d
Del
Lit

Uvod 5

Otroci s specifičnimi učnimi težavami 6

Individualna 41

Vaje za 79

I. del - 1. razred 79

II. del - 2. razred 69

Delo s starši 201

Literatura 801

Jezičkovni pregled: Tina Logar, prof.

PRIROČNIK Z VAJAMI ZA DELO Z UČENCI, KI IMAJO SPECIFIČNE UČNE TEŽAVE

Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport
 Ljubljana, 1994

455605

455605

Angelca Žerovnik, prof.

PRIROČNIK Z VAJAMI ZA DELO Z UČENCI,
KI IMAJO SPECIFIČNE UČNE TEŽAVE

Recenzenta: dr. Borut Šali
dr. Ivan Škoflek

Jezikovni pregled: Tine Logar, prof.

22 -02- 1995

199501943

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

372.361
373.3:376.5(076)
376.5:3(076)

ŽEROVNIK, Angelca

Priročnik z vajami za delo z učenci, ki imajo specifične težave /
Angelca Žerovnik. - 3. natis. - Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za
šolstvo in šport, 1994

ISBN 86-7759-250-4

39676160

VSEBINA

Uvod	5
Otroci s specifičnimi učnimi težavami	6
Individualizacija pouka za učence s specifičnimi učnimi težavami	14
Vaje za otroke s specifičnimi učnimi težavami	17
I. del – 1. razred	19
II. del – 2. razred	69
Delo s starši	102
Literatura	108

...učenci s specifičnimi učnimi težavami in drugi učenci v učnem okolju, ki rešajo probleme, ki resno vplivajo na njihovo učenje, da ne dosežajo izobrazbe in da s tem ne morejo sodelovati v družbeni in socialni dejavnosti. Zato je relevantno preučevati učne težave s specifičnimi učnimi težavami v učnem okolju in v učnem okolju. V učnem okolju učenci s specifičnimi učnimi težavami potrebujejo posebno pomoč in strokovno pomoč, da se lahko vključijo in uspešno vključijo v učno dejavnost. V učnem okolju učenci s specifičnimi učnimi težavami potrebujejo posebno pomoč in strokovno pomoč, da se lahko vključijo in uspešno vključijo v učno dejavnost. V učnem okolju učenci s specifičnimi učnimi težavami potrebujejo posebno pomoč in strokovno pomoč, da se lahko vključijo in uspešno vključijo v učno dejavnost.

...v tej publikaciji predstavljamo program, ki učitelja usmerja v opazovanje in opazovanje učencev s specifičnimi učnimi težavami in opazovanje učencev s specifičnimi učnimi težavami. Program vključuje učne dejavnosti, ki so namenjene opazovanju učencev s specifičnimi učnimi težavami in opazovanju učencev s specifičnimi učnimi težavami. Program vključuje učne dejavnosti, ki so namenjene opazovanju učencev s specifičnimi učnimi težavami in opazovanju učencev s specifičnimi učnimi težavami.

...v tej publikaciji predstavljamo program, ki učitelja usmerja v opazovanje in opazovanje učencev s specifičnimi učnimi težavami in opazovanje učencev s specifičnimi učnimi težavami. Program vključuje učne dejavnosti, ki so namenjene opazovanju učencev s specifičnimi učnimi težavami in opazovanju učencev s specifičnimi učnimi težavami. Program vključuje učne dejavnosti, ki so namenjene opazovanju učencev s specifičnimi učnimi težavami in opazovanju učencev s specifičnimi učnimi težavami.

Definicija sindroma minimalne cerebralne disfunkcije - SMCD (dr. Anja Kos-Mikuš) zajema vrsto vedenjskih, učnih in subtilnih motoričnih motenj, ki jih pripisujemo delovnemu cerebralnemu funkcioniranju pri normalno ali višje inteligentnem otroku. Karakteristični simptomi so hiperaktivnost, motnje pozornosti, impulzivnost, spreminljivost razpoloženja in motnje ter perceptivno motorične motnje.

Različni imenovanja te skupine otrok in različna delitev v podskupine izhajajo iz različnih teoretičnih konceptov. Diagnostika oziroma dokazanje, da gre pravzaprav za SMCD, je dokazljivo, da gre pravzaprav za SMCD.

UVOD

Specifične učne težave in druge motnje učenja so v današnjem času problemi, ki resno ovirajo nekatere otroke, da ne dosegajo izobrazbe in da njihov družbeni in socialni razvoj ni optimalen. Zato je reševanje problematike otrok s specifičnimi učnimi težavami vključeno v sodobno intenzifikacijo vzgoje in socializacije mladih. Pravočasna pomoč tem otrokom ne vpliva le na njihov boljši učni uspeh, temveč tudi na njihovo vzgojno oblikovanje, na izboljšanje odnosa do sebe, sošolcev, do dela, do šole in do družbe ter s tem na njihovo bodočo uspešno vključitev v srednje izobraževanje.

Gradivo v tej publikaciji predstavlja program, ki učitelja usmerja v opazovanje vsestranskega razvoja otroka in ne le v opazovanje njegove specifične motenosti. Program vsebuje obširnejša navodila k vajam in je dopolnitev zvezka ilustriranih vaj, namenjenih otrokom s specifičnimi učnimi težavami v prvem in drugem razredu osnovne šole.

Priročnik nudi učiteljem konkretno pomoč pri njihovem delu v razredu ali v manjših skupinah, omogoča pa tudi, da delo z otroki prilagodijo posebnostim svoje skupine. Vaje je možno uporabljati za terapevtsko in korektivno delo, ki ga opravljajo delavci šolske svetovalne službe. Priročnik je izdelan na podlagi rezultatov raziskovalne naloge Pomoč osnovne šole učencem s specifičnimi učnimi težavami na razredni stopnji pouka. Bralce, ki jih zanima elaborat o oblikovanju, preverjanju in evalvaciji programa ter o diagnostičnih instrumentih in izsledkih, opozarjamo, da so elaborati raziskav Pedagoškega inštituta dostopni vsem v knjižnici Pedagoškega inštituta (Ljubljana, Gerbičeva 62). Za prepoznavanje učnih problemov v osnovni šoli priporočamo tudi elaborat Vzgoja in izobraževanje otrok z blagimi motnjami v intelektualnem razvoju.

OTROCI S SPECIFIČNIMI UČNIMI TEŽAVAMI

Nekateri učenci imajo glede posameznih sposobnosti različne pomanjkljivosti in svojevrstne učne težave, čeprav so umsko sicer normalno nadarjeni. Pravimo, da taki učenci v eni ali več osnovnih duševnih funkcij kažejo motnje. Te so na primer: težave razumevanja ali uporabe bodisi pisanega ali govornega jezika, motnje poslušanja, mišljenja, govora, branja, pisanja, računanja. Taki učenci se ne morejo zadovoljivo naučiti učne snovi.

Obstaja več definicij za SUT¹, bolj ali manj prepričljivih. Vsem pa je skupno, da ugotavljajo pomembno neskladnost med dejanskim in pričakovanim funkcioniranjem učenca. Večina definicij izključuje čutno prizadete, duševno nerazvite in emocionalno motene otroke. Manj izključujejo motorične motnje. Kulturno prikrajšane otroke izključujejo, v praksi pa se vključujejo v specialne razvojne razrede, manjše skupine in individualne oblike dela. Mnoge definicije predpostavljajo, da pri učencih s SUT obstaja minimalna cerebralna disfunkcija. Definicije pa se razlikujejo glede zahteve, v kolikšni meri mora biti ta minimalna cerebralna disfunkcija ugotovljena².

Definicija specifičnih učnih težav, ki jo je uvedel v ZDA Urad za vzgojo v Ministrstvu za zdravje, vzgojo in blaginjo otrok³, pravi: "Otroci s specifičnimi učnimi težavami so moteni v enem ali več osnovnih psiholoških procesih, kar se kaže pri razumevanju ali uporabi govornega ali pisanega jezika. Lahko gre za motnje poslušanja, mišljenja, govorenja, branja, pisanja ali računanja. Te motnje nastopajo kot pomanjkljiva perceptualna dojemljivost, cerebralna okvara, minimalna cerebralna disfunkcija, disleksija, razvojna disfazija in drugo. Ne spadajo pa sem učni problemi, ki izvirajo predvsem iz okvar vidnih ali slušnih čutil, motoričnih okvar, učnih problemov zaradi mentalne retardacije, čustvenih motenj ali pomanjkljivosti v otrokovem okolju."

---

1) Kratica SUT pomeni specifične učne težave.

2) Danica Golli, Angelca Žerovnik: Pomoč osnovne šole učencem s SUT, Zdravstveno varstvo, št. 9, Ljubljana 1976.

3) Definicija specifičnih učnih težav, ki jo je uvedel The National Committee for Handicapped Children, objavljeno v New York Association for Brain-Injured Children; Clinical Pediatrics, april 1969, str. 245.

Definicija sindroma minimalne cerebralne disfunkcije – SMCD (dr. Anica Kos-Mikuš)⁴ zajema vrsto vedenjskih, učnih in subtilnih motoričnih motenj, ki jih pripisujemo deviantnemu cerebralnemu funkcioniranju pri normalno ali višje inteligentnem otroku. Karakteristični simptomi so hiperkinetičnost, motnje pozornosti, impulzivnost, spremenljivost razpoloženja in storilnosti ter perceptivno motorične motnje."

Različno imenovanje te skupine otrok in različna delitev v podskupine izhaja iz različnih teoretičnih koncepcij različnih ved, ki se ukvarjajo s to skupino otrok. Diagnoze oziroma imena so različna, natančnejše opredelitve teh imen pa dokazujejo, da gre pravzaprav za isto skupino otrok.

Značilnosti SUT učitelji sistematizirajo po osnovnih duševnih pojavih.

Pozornost ✓

- težko je pritegniti otrokovo pozornost,
- njegova pozornost je kratkotrajna,
- pozornost se hitro prekinja,
- ker ni pozoren, se v učno snov premalo pogloblja,
- pozornost bega s predmeta na predmet,
- pozornost ima majhen obseg,
- v novih situacijah je njegova pozornost znatno slabša kot sicer,
- večkrat je povsem "odsoten",
- pri dejavnostih ga močno motijo zunanji dražljaji.

Zaznavanje ✓

- včasih "ne vidi", čeprav je očitno, da je vid nepoškodovan,
- "ne sliši", čeprav je očitno, da posluša,
- ima težave pri razlikovanju smeri,
- slabše razlikuje like med seboj,
- težko izloči lik iz ozadja (npr. zahtevano črko v daljši besedi ali besedo v besedilu),
- ima težave pri določanju časa (v teku dneva, v večjih časovnih enotah),
- težko povezuje vidne, slušne in druge zaznave v pomensko celoto,
- prerisuje pomanjkljivo,
- kar sliši, sliši netočno.

---

4) Dr. Anica Mikuš-Kos: Sindrom minimalne cerebralne disfunkcije, Klinična bolnišnica za psihiatrijo, Ljubljana 1975.

Pomnjenje, spomin ✓

- ima kratkotrajnejši spomin,
- je pozabljiv,
- težko si zapomni, kar je videl,
- težko si zapomni, kar je slišal,
- dobro pomni samo tisto, kar je praktično uporabil ali preizkusil,
- pozablja naročila, ki jih daje učitelj,
- pozablja, kar se je že naučil,
- ima dober mehanski spomin.

Mišljenje ✓

- ima ustvarjalne zamisli,
- svojih ustvarjalnih zamisli ne uresniči,
- z lastnimi rešitvami je prehitro zadovoljen,
- ponavlja prejšnje napake,
- miselni tok je neurejen, begav,
- težko snov nepričakovano hitro dojame,
- lahko snov, ki jo večina učencev takoj razume, dojame s težavo,
- težko preusmeri misli od ene vsebine na drugo,
- miselno je neprožen,
- miselno je upočasnen,
- če miselno hitro reagira, je rezultat največkrat napačen.

Govor ✓

- govori otročje,
- težko izgovarja posamezne glasove,
- pri govoru se mu zatika,
- ima revno besedišče,
- se malo govorno izraža,
- pri pripovedovanju težko najde ustrezne besede,
- obnove so krajše, enostavnejše,
- stavki so nerodni, slovnično nepravilni,
- glas je monoton, nerazgiban,
- govori zelo tiho,
- v besedi zamenja vrstni red glasov.

Motivacija in zaupanje vase glede učenja ✓

- je negotov, potrebuje sprotne potrditve,
- dela le, če ga stalno vzpodbujamo,

- na začetku dela je negotov,
- izogiba se učenju, več zanimanja kaže za druge dejavnosti,
- se hitro naveliča,
- je brez iniciative.

Motorika ✓

- je neroden,
- njegovi gibi so neusklajeni,
- slabo oblikuje črte, like, črke,
- ob delu se popacka,
- včasih ima nehotne gibe telesa,
- negospodarno gibanje (nepotrebni, dodatni gibi),
- ima težave pri usklajevanju gibov in zaznav,
- pogosto pade,
- se počasneje giblje,
- v gibanju se ne obvlada.

Posluh in ritem ✓

- ima pomanjkljiv smisel za ritem,
- nima posluha za petje.

Prostorska orientacija – gibanje, zaznava, predstava ✓

- gibajoč se po prostoru, se zadeva ob predmete,
- pri risanju in pisanju si prostor razdeli neustrezno,
- ima nenavadno tehniko pisanja posameznih črk (smer pisanja črk),
- ima težave pri določanju oblike, velikosti, razdalje,
- pri branju izpušča vrste, besede, črke.

Stranskost

- ima težave stranskosti (npr. preusmerjeni levičar).

Čustvovanje ✓

- čustveno se ne odziva,
- je razdražljiv,
- je občutljiv,
- čustva močno in odkrito izraža,

- čustveno prehitro reagira,
- čustveni problemi naraščajo,
- postaja neučakan,
- je čustveno zaprt.

Socialna zrelost ✓

- socialno se slabše prilagaja,
- do svojega vedenja ni kritičen,
- ni samostojen,
- zaradi bojazni pred neuspehom je rad sam,
- neuspeh ga vznemirja in jezi,
- je stikljiv, vsiljiv,
- otročje posnema vrstnike in odrasle,
- hitro se naveliča in si zaželi spremembe (v igri, pri delu),
- v individualnih stikih je vodljivejši kot v skupini.

Nemirnost ✓

- med poukom se preseda, obrača,
- vse telo je v drobnem gibanju,
- med poukom hodi po razredu,
- s svojim nemirom moti sebe in druge,
- v odmoru neugnano teka, se valja, kriči,
- njegov nemir je brezciljen.

Utrudljivost ✓

- je prej utrujen kot vrstniki,
- proti koncu pouka zeha, si podpira glavo, se naslanja na klop, skrušeno sedi,
- pri pisanju naraščajo napake, pisava se slabša,
- postaja nezbran,
- proti koncu pouka se več smeje.

Slabi in dobri dnevi, obdobja ✓

- ima slabe in dobre dneve,
- ima slaba in dobra obdobja,
- v slabih dnevih je slabše učljiv,
- v slabih dnevih je teže vodljiv.

Učenje, delo, delovne navade ✓

- pred pričetkom dela potrebuje daljši čas za ogrevanje,
- se hitro naveliča, delo opusti,
- pri učenju in delu je počasen,
- se hitro nauči, a je površen,
- nerad se uči, a rad dela fizično,
- v znanju ima polno vrzeli,
- je negotov, celo tistega si ne upa povedati, narediti, kar ve, zna,
- je dovolj aktiven šele takrat, ko doživi uspeh,
- če čas ni omejen, dela bolje, natančneje,
- do šolskih potrebščin je nepazljiv, jih uničuje,
- k pouku prinaša razne drobne predmete, s katerimi se med poukom igra,
- slabše bere kot njegovi vrstniki,
- slabše piše kot njegovi vrstniki,
- nima delovnih navad.

Ko obravnavamo otroka s SUT, se običajno opiramo na nekatere diagnostične postopke v medicini (elektroencefalogram, okulistični pregled in avdiometrija, pedopsihiatrični pregled, nevrološki status, zdravstvena anamneza), v psihologiji (testi inteligentnosti in preizkusi osebnosti), v pedagogiki in specialni pedagogiki (preizkusi znanja, testi branja, pisanja, računanja, vprašalniki in ocenjevalne lestvice) in v sociologiji (socialna anamneza). Diagnostična obravnava mora biti izvedena tako, da predstavlja del programa pomoči otroku s SUT. Učiteljevo sodelovanje v diagnostiki je nujno. Ko učitelj raziskuje učenčeve težave, se pogloblja v njegove probleme, pri čemer lahko spremeni pristop in odnos do otroka ter išče drugačne metode dela.

Ko iščemo vzroke otrokovih težav, se poglobljamo v etiologijo SUT.

Povezujemo SUT z dednostjo (da so imeli starši ali eden od staršev podobne težave), z blažjimi motnjami možganskega delovanja (zaradi bolezenskih dejavnikov, ki so vplivali na otrokov centralni živčni sistem v času nosečnosti, ob porodu ali v prvih letih življenja); z upočasnjem razvojem nekaterih sposobnosti (torej motnje v zorenju); s čustvenim in socialnim ozračjem (miljejem) v družini, razredu, bližnji okolici ter z napačnimi postopki v vzgojnem in izobraževalnem procesu.

V zadnjem času strokovna literatura o otrocih s SUT vedno bolj poudarja, da je najbolj učinkovito, da se terapevtski program izvaja v tistih življenjskih okoljih, v katerih otrok prebije večji del svojega dneva⁵.

Ker specializirane ustanove (zdravstvene ambulante, vzgojne posvetovalnice, svetovalni centri) sprejemajo le majhno število otrok s SUT v diagnostično in terapevtsko obravnavo, je spoznavanje otrokovih težav in pomoč otroku s strani učitelja in delavcev šolske svetovalne službe tembolj pomembna. Pozornost pa mora

---

5) dr. Anica Kos-Mikuš: Otrok s specifičnimi učnimi težavami, Pedagoški Inštitut, 1977, ciklostirano gradivo.

biti usmerjena ne le v otrokove težave (simptome), temveč tudi v zgodovino otrokovega življenja, ki nam mnogokrat razkrije okoliščine in vzroke teh težav.

Ko obravnavamo učenca s SUT, smo pozorni na⁶:

1. zdravstveno anamnezo:

- nosečnost (slabosti, močno bruhanje, krvavitve iz maternice, bolezni matere v prvih treh mesecih – gripa, rdečke, kronična obolenja matere, zvišan krvni tlak, zdravila med nosečnostjo, zdravljenje s hormoni, nezgode in psihični pretresi, uživanje alkohola in kajenje, starost matere v času nosečnosti);
- porod (prezgodnji – več kot 14 dni, zapozneli – več kot 14 dni, dolgotrajni porod, kleščni porod, carski rez, ostali porodni posegi: vakuum, ekstraktor, ročna pomoč; porodna teža in dolžina, ni takoj zadihal, oživiljen, možganska krvavitev, bil v inkubatorju, zlatenica);
- bolezni (krči, božjastni napadi, nezavesti, visoka vročina, hujša vročinska obolenja, meningitis, poškodbe glave, otroške bolezni);
- hospitalizacija (dolgotrajne hospitalizacije z morebitnimi posledicami);
- psihomotorični razvoj (kdaj je začel samostojno sedeti, kdaj je shodil, kdaj je začel brbljati, izgovarjati prve besede, kdaj tvoriti stavke, kdaj je prenehal močiti posteljo, močiti hlačke, kdaj je prenehal blatiti);
- spanje in hranjenje (ali je zamenjal dan in noč, ali je težko zaspal – pozno in le ob pestovanju, ali spi nemirno, vstaja, govori v spanju, ali je veliko jokal, ali je bil neješč, izbirčen);
- lateralnost (je desničar, je levičar, je ambidekster, je preusmerjen na desnico);
- bolezen v družini (telesna obolenja, duševna obolenja, duševna nerazvitost, levičnost, legastenija).

2. družino in socialnoekonomске dejavnike:

- popolna, nepopolna, dopolnjena družina;
- poklicna struktura staršev;
- zaposlenost staršev (redna, honorarna, dodatna);
- dohodki družine (z dohodki krijejo svoje potrebe, prejemajo socialno podporo, imajo sodobne tehnične pripomočke v gospodinjstvu, imajo prevozno sredstvo);
- stanovanjske razmere (premajhno, prostorno, vlažno, hladno, temno stanovanje);
- člani skupnega gospodinjstva (sestre, bratje, stari starši, drugo);
- kulturne razmere doma (obiskuje kino, gledališče, koncerte, razstave, druge kulturne prireditve, so naročeni na časopis, strokovne revije, knjige, uporabljajo TV, radio, gramofon, magnetofon);
- razumevanje v družini.

---

6) Angelca Žerovnik, Popisnica, Pedagoški inštitut, ciklostirano gradivo.

3. podatke o otroku v predšolski dobi:

- kje je otrok živel (pri starših, starih starših, rejnikih);
- je obiskoval vrtec, je obiskoval organizirane predšolske dejavnosti;
- uspeh v mali šoli in rezultati na testu za šolske novince;
- telesni razvoj otroka (dobro telesno razvit, droben, suh, debelušen).

4. podatke o otroku v šolski dobi:

- pot v šolo (oddaljenost, način prevoza)
- prehrana otroka (zajtrk, malica, kosilo doma ali v šoli)
- ima zagotovljen miren prostor za učenje ali ne;
- dnevno nadzorstvo nad otrokom (doma, podaljšano bivanje, brez nadzorstva);
- koliko časa se otrok doma uči, koliko časa se igra, spi;
- izostajanje od pouka;
- kako preživlja otrok prosti čas (svobodno, na ulici, na vasi, hodi s starši na sprehode, na izlete, gleda TV, ima kak hobi);
- značilnosti otrokovega vedenja in učenja, ki jih navajajo starši.

5. vzgojo otroka (stroga, popustljiva, nedosledna, dvotirna).

Učiteljevo poglobljeno pedagoško delo ne izključuje, da ne bi otrok s SUT diagnostično in terapevtsko obravnavali strokovni delavci v različnih zdravstvenih ustanovah in posvetovalnicah. Seveda pa je diagnostično in terapevtsko delo v osnovni šoli dostopno vsem učencem, ki pomoč potrebujejo, medtem ko zdravstvene ustanove in posvetovalnice ne morejo obravnavati vseh. Zbrani podatki o učencu pomagajo učitelju razumeti pojavnost otrokovih težav in sprožijo odločitev za program pomoči. Omogočajo, da se razmere spremenijo in da je sodelovanje med starši in učitelji tesnejše.

INDIVIDUALIZACIJA POUKA ZA UČENCE S SPECIFIČNIMI UČNIMI TEŽAVAMI

Organizacijske oblike individualizacije

Pri individualizaciji pouka in vzgoje za učence s SUT se odločamo za take organizacijske oblike dela, ki jim omogočajo, da tudi dosežejo temeljne smotre osnovne šole, in ki jih najmanj ločujejo od sošolcev.

Upoštevamo veljavni razredno-urni sistem pouka v osnovni šoli. Individualizacijo izvajamo tako, da diferenciramo učenje v matičnih razredih in organiziramo manjšečasne skupine učencev s SUT v času dopolnilnega pouka ter v času samostojnega učenja v podaljšanem bivanju. Naši sodelavci so v šoli našli še nekatere druge časovne priložnosti za delo male skupine (v jutranjem varstvu, v času rekreacije).

Učencev s SUT torej nismo izločali v posebne oddelke, od sošolcev smo jih ločevali le za kratek čas, del programa pa smo uresničili v matičnem razredu.

S takšnim delom smo se vključili v sodobna prizadevanja, da se upošteva tako enotnost šole kot individualizacija pouka in vzgoje.

Matični razred

V pouk in samostojno učenje matičnega razreda so učitelji vnesli naslednje elemente iz našega programa pomoči:

- Nekaterе vaje iz programa so ocenili kot koristne za vse učence matičnega razreda, zato so jih izdelovali vsi učenci sočasno. Učencem s SUT so učitelji individualno pomagali, če je bilo potrebno. Vaje pa imajo tudi težje različice, ki omogočajo, da se učenje individualizira.
- Nekaterе vaje so opravili le učenci s SUT. V matičnem razredu so bili zaposleni s temi vajami v času različnega samostojnega dela vseh učencev.

Manjše skupine učencev s SUT

Manjše skupine (štiri do šest učencev) vodijo učitelji matičnega razreda ali člani šolske svetovalne službe. V nekaterih šolah pa je organizacija dela takšna, da manjše skupine prevzamejo učitelji, ki sicer ne poučujejo teh otrok v matičnem razredu. Prevzamejo jih tudi učitelji iz podaljšanega bivanja ali študenti pedagogike, psihologije in razrednega pouka na pedagoški akademiji, ki se prostovoljno odločijo za delo z učenci s SUT.

Večina učiteljev in drugih delavcev je delala z manjšo skupino dvakrat tedensko po 20 do 45 minut, nekaj učiteljev pa trikrat tedensko po 20 do 45 minut.

Naši sodelavci, ki delajo na šolah s poldnevnikom, delajo z manjšo skupino v času dopolnilnega pouka. Nekateri zberejo v skupini učence iz svojega razreda in iz paralelke, večina le iz svojega razreda.

Pri tem so morali rešiti problem, kako zagotoviti dopolnilni pouk manj uspešnim učencem, ki nimajo SUT. Večina je problem rešila tako, da so povečali tedensko število ur dopolnilnega pouka in so del ur namenili učencem s SUT, del ur pa neuspešnim učencem brez SUT. Nekateri pa so neuspešne učence brez SUT priključili skupini učencev s SUT, in zanje nekoliko prilagodili program, vendar so vaje našega programa uporabili za vse učence v skupini.

V celodnevnikih osnovnih šolah se je pokazalo, da je težko rešiti vprašanje, od katerih skupnih dejavnosti odtegniti učence s SUT, organizirane v manjšo skupino. Vse dejavnosti so za učence koristne, tako pouk, samostojno učenje, prosti čas, prostovoljne dejavnosti. Večina šol se je odločila, da učenci s SUT delajo posebej v času samostojnega učenja, in sicer dvakrat ali trikrat tedensko. Večinoma niso uporabili vsega časa samostojnega učenja, temveč 25 do 45 minut.

Na velikih šolah lahko manjše skupine učencev s SUT združujejo učence iz več oddelkov, vendar naj bi v taki skupini ne bilo več kot 5 do 6 učencev.

Učitelj dela poltiho z učenci s SUT v istem prostoru, kjer sošolci delajo samostojno, ali pa v ločenem prostoru. Pomembno je, da učenci s SUT v tem času izdelajo tudi bistvene naloge, ki so jih kot učenci matičnega razreda dobili za samostojno učenje, saj bi sicer zaostali za sošolci. Večkrat pa je mogoče z vajo iz programa SUT polnovredno nadomestiti naloge, ki jih imajo sošolci.

V celodnevnikih in tudi v poldnevnikih šolah so našli še drugačne ekonomične rešitve. Manjša skupina učencev s SUT dela v jutranjem varstvu, v prostem času in v kratkih podaljških po pouku.

Učence s SUT lahko odtegnejo od pouka v matičnem oddelku v celodnevnikih šolah (lahko pa bi jih tudi v poldnevnikih), v katerih skupino učencev s SUT vodi šolski strokovni delavec (šolski pedagog, šolski psiholog). Takšna odtegnitev (ločitev) je dopustna le v primeru, če učitelj matičnega oddelka prilagodi pouk tako, da učenci s SUT, ki so odsotni, ne zamudijo ničesar skupnega (npr. v razredu grupira učence po

njihovih učnih potrebah: nekateri vadijo tiho branje, drugi polglasno v manjših skupinah, nekateri vadijo tehniko pisanja, tretji pa analizirajo besede).

Predlagamo, da učenci ostanejo v manjši skupini le, dokler je potrebno, dokler ne odpravijo težav, ki jih ovirajo, da bi dosegli skupne smotre osnovne šole.

V programu pomoči upoštevamo utrujenost učencev s SUT, ki delajo več kot sošolci, če ostanejo pri urah dopolnilnega pouka ali pa preidejo v šolo prej kot sošolci in tudi, če delajo v času jutranjega varstva ali pa v času odmora ali rekreacije v celodnevni osnovni šoli. Zato številne vaje našega programa vsebujejo tudi razgibalne in razvedrilne elemente. Učenci s SUT potrebujejo veliko gibanja in morajo uveljavljati svoje individualne in tudi ustvarjalne sposobnosti.

Naši sodelavci, ki delajo na šolah s polrednim poukom, delajo v manjši skupini v času dopolnilnega pouka. Nekateri učenci v skupini učence iz svojega razreda in isti paritalki, večina je iz svojega razreda. Pri tem so morali rešiti problem, kako zagotoviti dopolnilni pouk manj uspešnim učencem, ki nimajo SUT. Večina je problem rešila tako, da so povečali tedensko število dopolnilnega pouka in so delali s manjšimi skupinami. SUT deli na neuspešnih učencem brez SUT. Nekateri pa so neuspešne učence brez SUT priključili skupini učencev s SUT in vajo nekoliko prilagodili programu, vendar so vaje našega programa uporabljali vse učence v skupini. Učenci s SUT morajo v vajah našega programa (v primeru učencev s SUT) sodelovati v vajah našega programa (v primeru učencev s SUT).

V celodnevni osnovni šoli se je pokazalo, da je težko rešiti vprašanje, od katerih skupin dejavnosti odpraviti učence s SUT. Organizatorji dejavnosti so se učence kot učence, tako pouk, samostojnega pouka, prostovoljnega dela učenci s SUT delajo posebej v času samostojnega učenja, in sicer dvakrat ali trikrat tedensko. Večina niso uporabili vsega časa samostojnega učenja, temveč 25 do 45 minut. Učenci s SUT delajo posebej v času samostojnega učenja, in sicer dvakrat ali trikrat tedensko. Večina niso uporabili vsega časa samostojnega učenja, temveč 25 do 45 minut.

Na velikih šolah lahko manjše skupine učencev s SUT združujejo učence iz več oddelkov, vendar naj bi v taki skupini ne bilo več kot 5 do 6 učencev.

Manjša inštitucija

Učitelj dela posilno z učenci s SUT v istem prostoru, kjer sošolci delajo samostojno, ali pa v ločenem prostoru. Pomembno je, da učenci s SUT v tem času izdelajo tudi pisne vaje, ki jih učenci s SUT uporabljajo v skupini učencev s SUT. Učenci s SUT delajo posebej v času samostojnega učenja, in sicer dvakrat ali trikrat tedensko. Večina niso uporabili vsega časa samostojnega učenja, temveč 25 do 45 minut. Učenci s SUT delajo posebej v času samostojnega učenja, in sicer dvakrat ali trikrat tedensko. Večina niso uporabili vsega časa samostojnega učenja, temveč 25 do 45 minut.

VAJE ZA OTROKE S SPECIFIČNIMI UČNIMI TEŽAVAMI

Vaje so namenjene za skupno uporabo v skupini učencev s SUT in za individualizirano uporabo v razredu ali v skupini otrok s SUT. Opravijo naj jih otroci, ki jih potrebujejo.

Vaje zadevajo vsa razvojna področja otroka, tako vključujejo senzomotorične funkcije, miselne procese, socialno vedenje in čustveni razvoj.

Cilj vaj je pospešiti razvoj otroka na področjih, kjer je oviran.

Učitelj lahko spremeni vrstni red vaj glede na potrebe učencev. V smeri ustvarjalnega iskanja možnih različic pa vnaša svoje ideje in vsebine ter s tem obogati svoje delo v šoli. Kljub navodilu na predlogi vaje nakazujemo v priročniku še možne različice, stopnjevanke, nadaljevanke.

Vaje naj potekajo v igrivem, sproščenem vzdušju.

Za vsako vajo je izračunan povprečni čas izvedbe, ki pa ne vključuje različice. Poprečni čas je izračunan na podlagi podatkov iz preizkusa vaj v praksi.

Pri delu z otroki upoštevamo misel Marianne Frostig: "Nobena dejavnost in noben program ni vsemogočno sredstvo, ki bi imelo pri vseh otrocih enak učinek."

I. del

(1. razred)

Vaja 1

Navodila:

Učenci potrebujejo predlogo vaje in rumen barvnik. "Iz krogov na listu boste narisali sončke. Kroge pobarvajte z rumenim barvnikom in jim narišite sončne žarke."

Otroci naj nato pripovedujejo o soncu. Svoje misli naj povedo sproščeno. Govora ne popravljajte.

Različica:

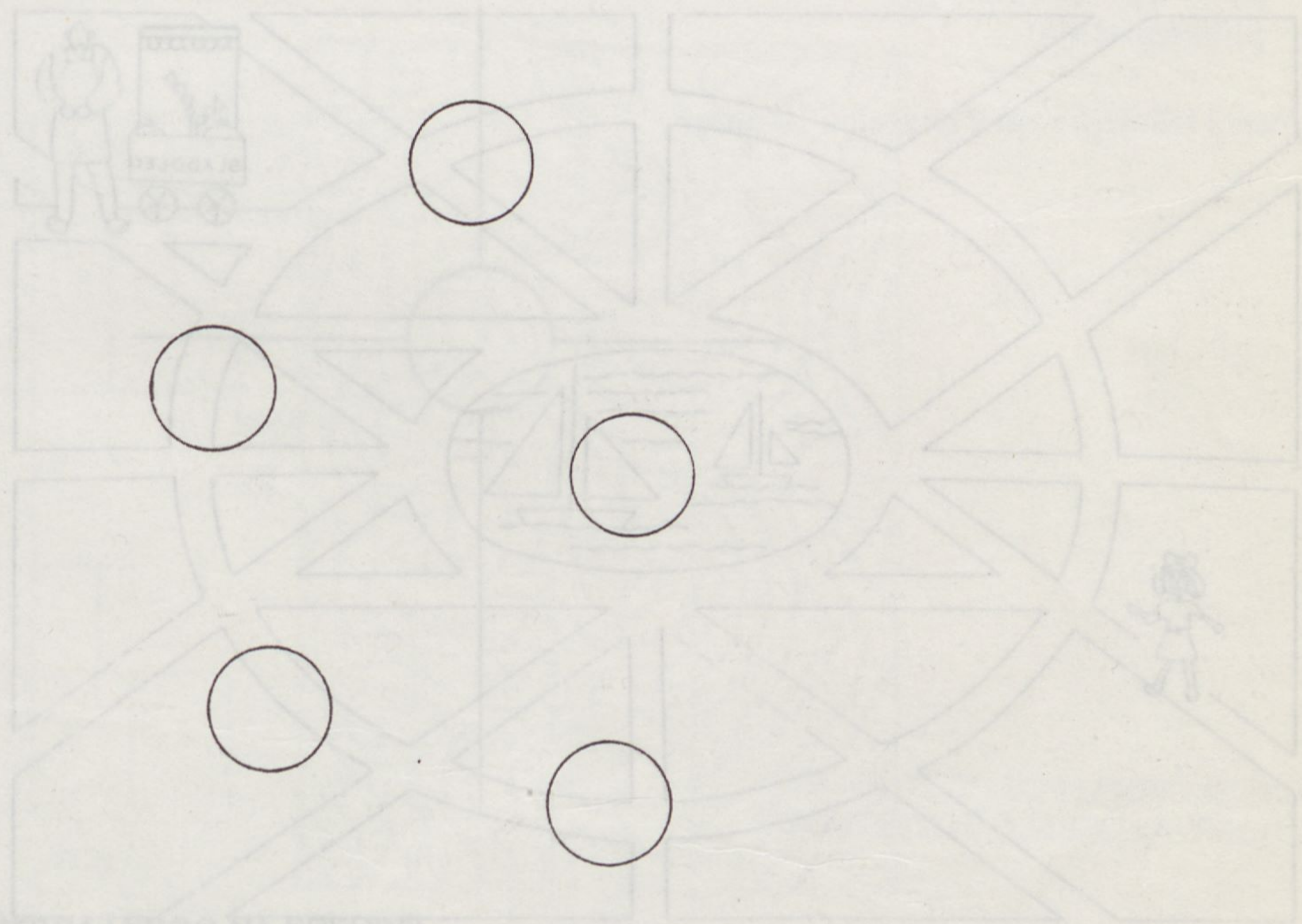
Narišimo sončnice...

Kaj je še soncu podobnega?

Namen vaje je vplivati na:

- vidno zaznavanje,
- predstavljalnost,
- motoriko (gibalnost),
- govor,
- mišljenje.

Učenci rešujejo vajo v povprečju 9 minut.

POBARVAJ KROGE RUMENO IN NARIŠI SONČNE ŽARKE!

Navodila:

Z učenci določajte položaj predmetov na predlogi, izbirajte poti do sladoleda, ki so različno dolge. Popestrite s pripovedjo. "Deklica se sprehaja po parku. Vroče ji je, želi si kupiti sladoled. Narišite ji pot do sladoleda."

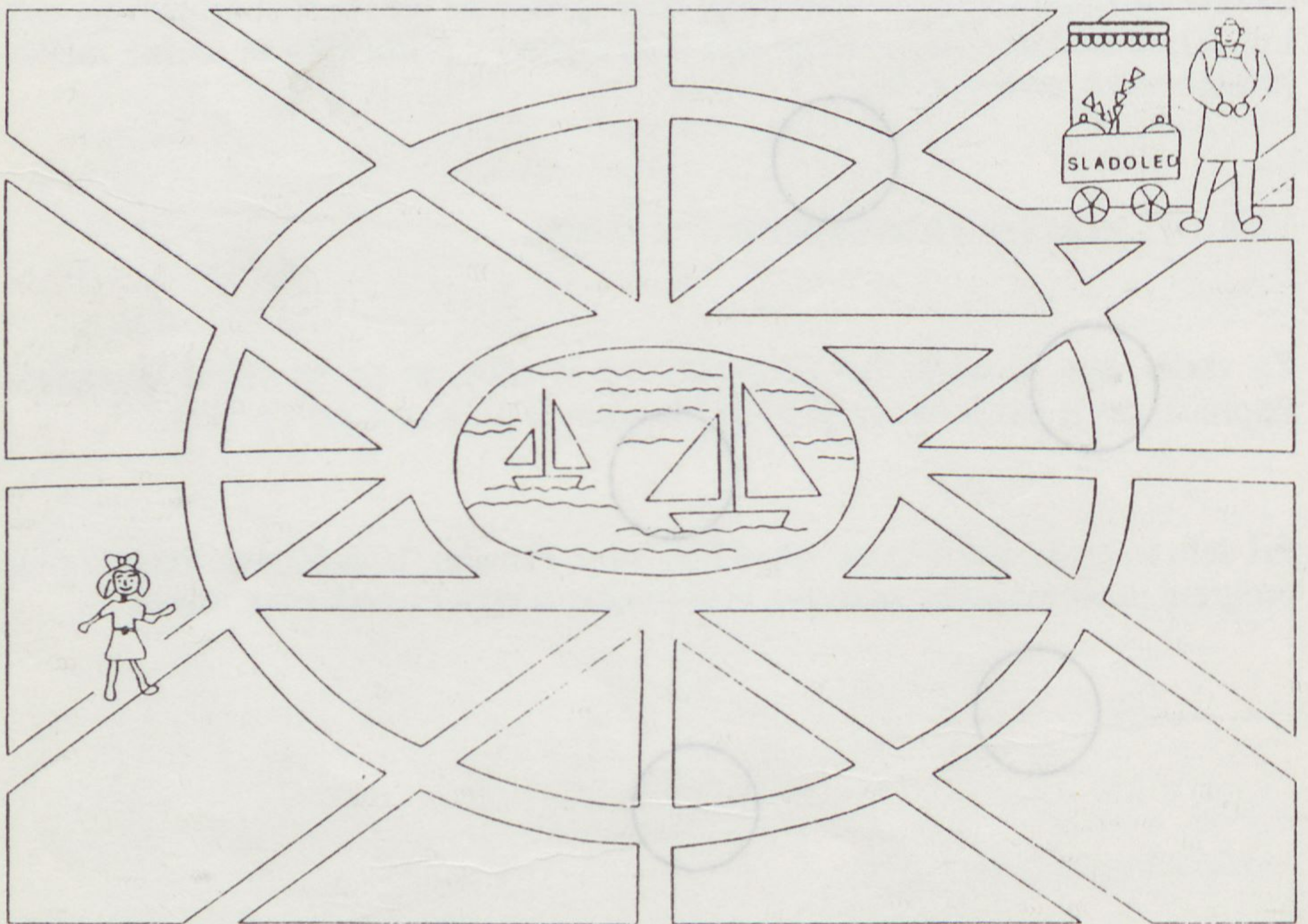
Različica:

Narišite pot še za mamo, tovarišico, sošolca... Kaj lahko deklica stori med potjo? Razgovor...

Namen vaje je vplivati na:

- vidno zaznavanje,
- gibljivost roke pri risanju,
- predstavljenost,
- govor.

Učenci rešujejo vajo v povprečju 9 minut.

NARIŠI DEKLICI POT DO SLADOLEDA!
NARIŠI POT ŠE ZA SOŠOLCA!

Navodila:

Otrokom razdelite po eno predlogo in škarje.

"Iztrgajte v sredini narisani krog. List papirja lahko prepognete. Okolica kroga ne sme biti raztrgana."

Učenci naj sami najdejo rešitev, možne so individualne tehnike reševanja.

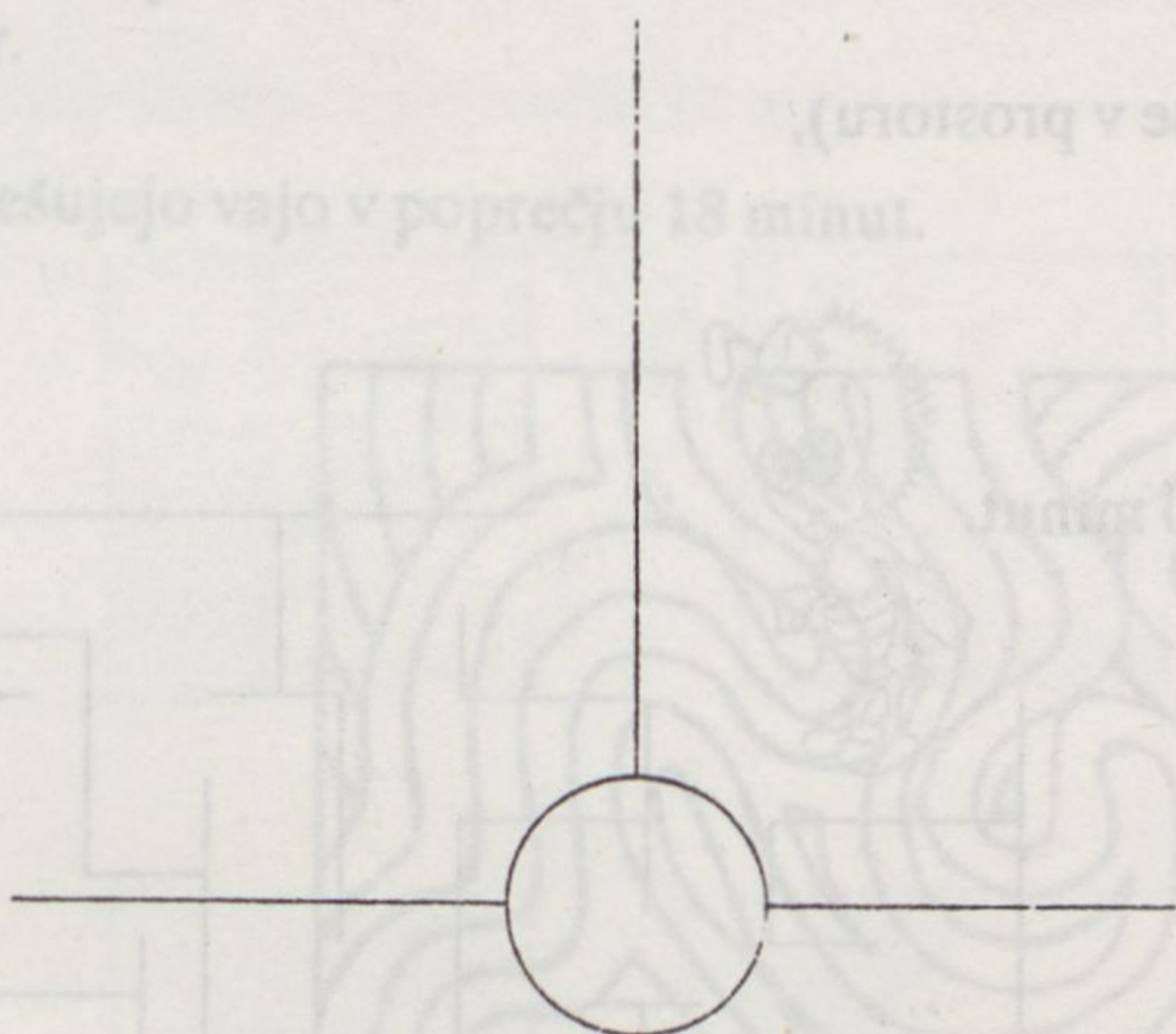
Različica:

S škarjami izrežite krog narisani v sredini...

Namen vaje je vplivati na:

- gibalno usklajenost,
- logično sklepanje in sklep,
- pozornost.

Učenci rešujejo vajo v povprečju 8 minut.

IZTRGAJ KROG NA SREDINI!!

Navodila:

Učencem razdelite po eno predlogo vaje. Učenci naj pripravijo barvice in udobno sedejo za mizo.

"Danes bomo na tej sliki pomagali čebeli, da bo priletela do cvetlice in posrkala med." S pomočjo učiteljevih vprašanj ugotovijo učenci položaj čebele (v zgornjem levem kotu) in položaj cvetlice (v spodnjem desnem kotu).

"Pobarvajte čebelo in cvetlico! Med čebelo in cvetlico je visoka živa meja. Čebela čuti, da je za to živo mejo cvetlica, bogata z medom. Narišite ji pot! Pri risanju ne smete preko črte."

(Pojasnite nove pojme: živa meja.)

Različica:

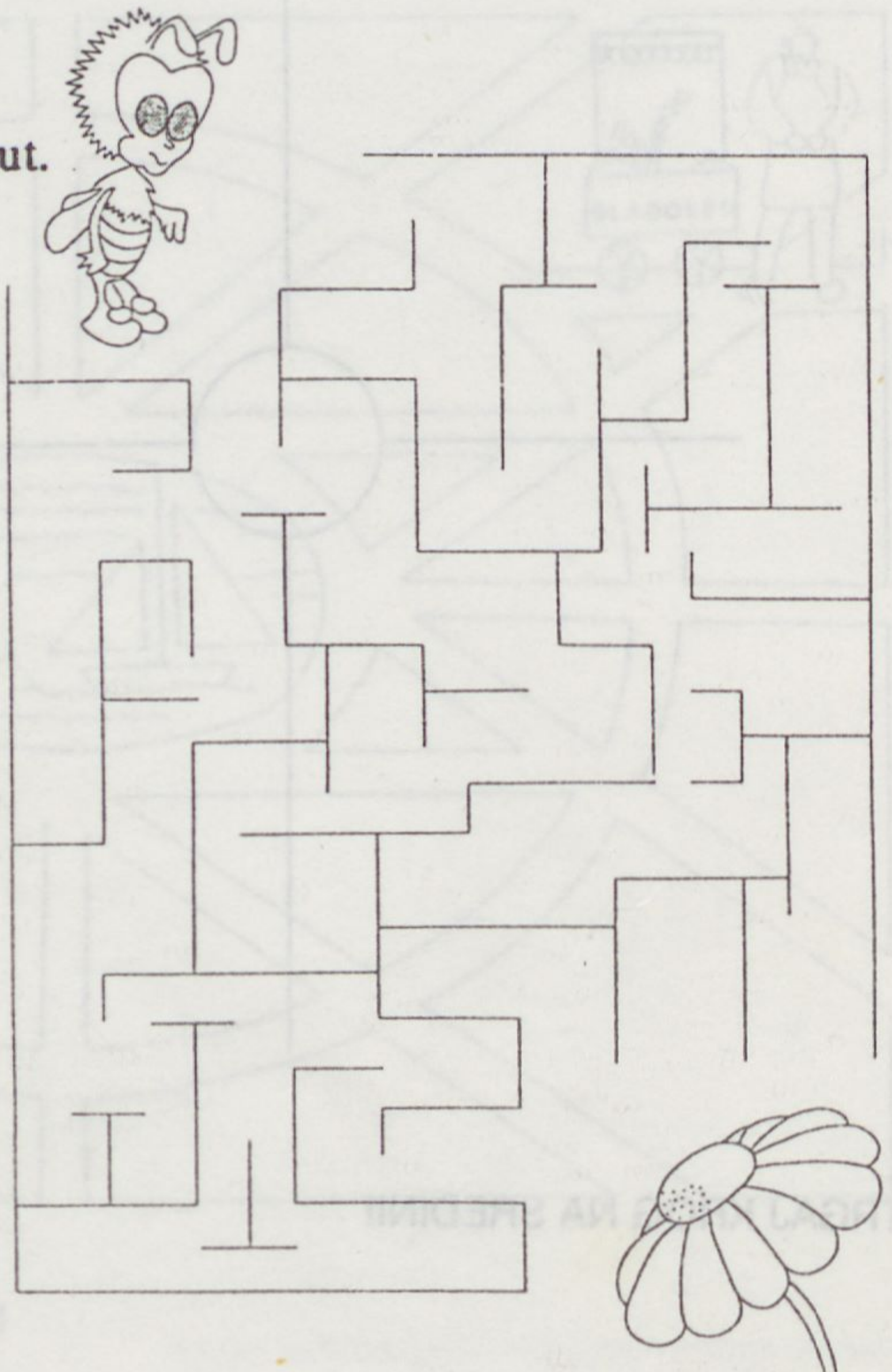
Koliko je poti, ki nimajo izhoda? Vsako pot narišite z drugačno barvico...

Opazujte učenca pri sedenju (držo, razdaljo od mize, sproščenost...), po potrebi mu pokažite udobnejše sedenje. Pozorni bodite na učence z motnjami stranskosti.

Namen vaje je vplivati na:

- prostorsko orientacijo (znajti se v prostoru),
- pozornost,
- pisalno gibljivost,
- poimenovanja.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 10 minut.

NARIŠI ČEBELI POT DO CVETLICE!
POBARVAJ ČEBELO IN CVETLICO!

Navodila:

Učencem razdelite po eno predlogo vaje. Učenci naj pripravijo svinčnik in barvnike. Učitelj doživeto napove potovanje skozi labirint.

"Potovali bomo skozi labirint. Najti moramo izhod. Da ne bomo izgubili sledi za seboj, bomo pot risali z navadnim svinčnikom. Če ne bomo našli izhoda, se bomo po isti poti vrnili in iskali izhod po drugi poti, za katero pa bomo uporabili barvnik. Potovanje skozi labirint pričenjamo od spodaj navzgor. Sled svinčnika in barvnika ne sme zadeti ob črte labirinta."

Različica:

Učenci si izmislijo napeto zgodbo o potovanju skozi labirint...

Namen vaje je vplivati na:

- gibljivost roke pri pisanju,
- pozornost (vztrajnost),
- znajti se v prostoru,
- govor.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 18 minut.

S SVINČNIKOM POTUJ SKOZI LABIRINT!

POIŠČI IZHOD!

IZMISLI SI NAPETO ZGODBO O POTOVANJU SKOZI LABIRINT!

Navodila:

Učenci potrebujejo predloge vaje in svinčnik, uporabljajo pa lahko tudi ravnilo.
 "Dopolnjevali bomo like, ki niso dokončani. Vsi liki morajo biti kvadrati, pri vsakem pa manjka en del. Dorišite manjkajoči del in ga podčrtajte."

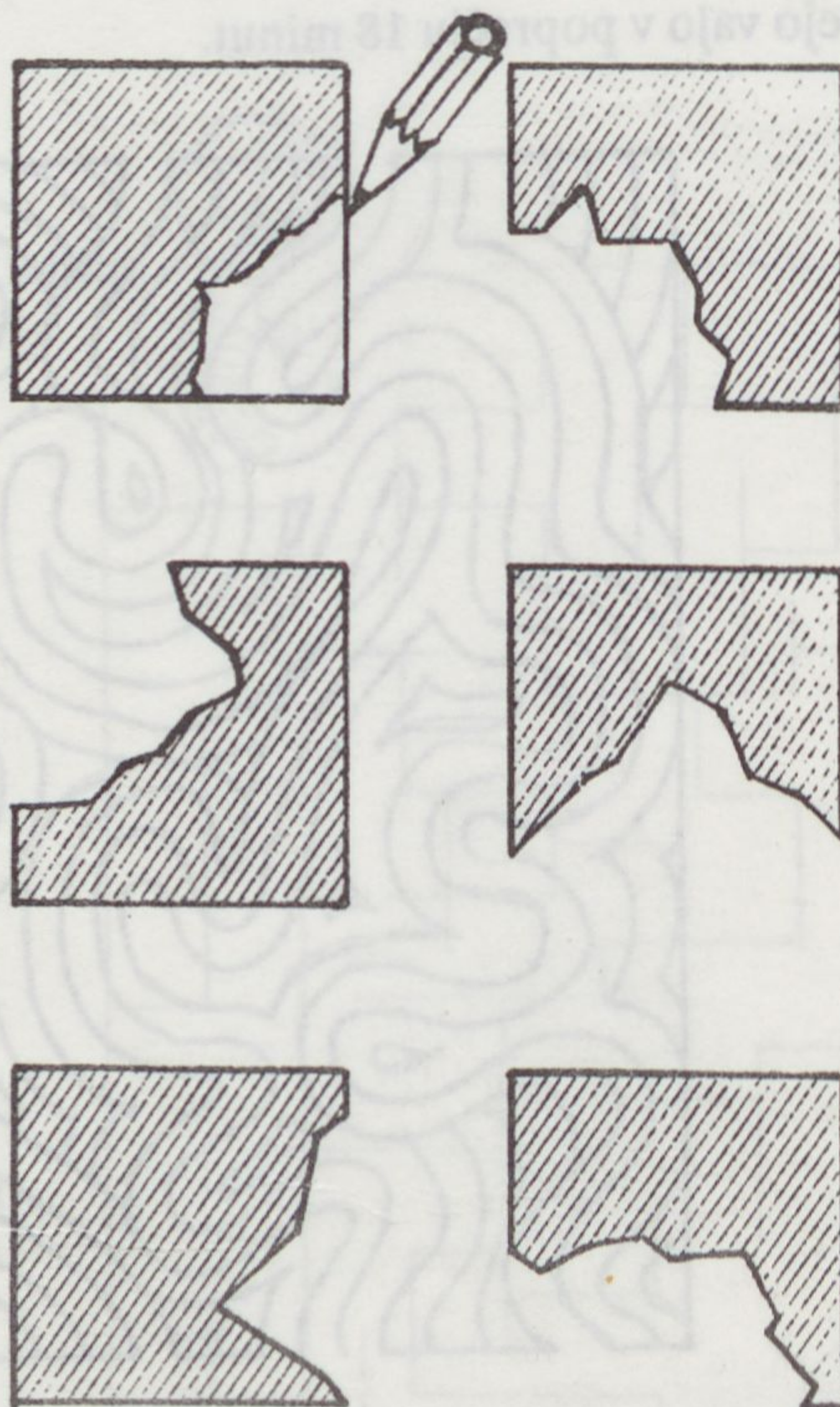
Različica:

Kje boste dorisali manjkajoči del kvadratu? (Zgoraj, levo...) Razgovor o kvadratu pri matematiki...

Namen vaje je vplivati na:

- zaznavanje prostorskih odnosov,
- motoriko,
- natančnost,
- izpopolnjevanje predstav.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 12 minut.

DORIŠI IN PODČRTAJI!

Navodila:

Učencem razdelite slikovno predlogo in vžigalice (približno 40). Učenci sprva oblikujejo like po predlogi, nato pa ustvarjajo oblike po lastni želji. Opišejo naj obliko lika (komu so liki podobni) in lego vžigalice. Spodbujajte otrokov govor in domiselnost pri oblikah. Ob zaključku vaje naj vrnejo vžigalice. Spodbudite učence, naj na poti domov ali doma ustvarjajo oblike še z drugačnimi pripomočki, kot so vžigalice.

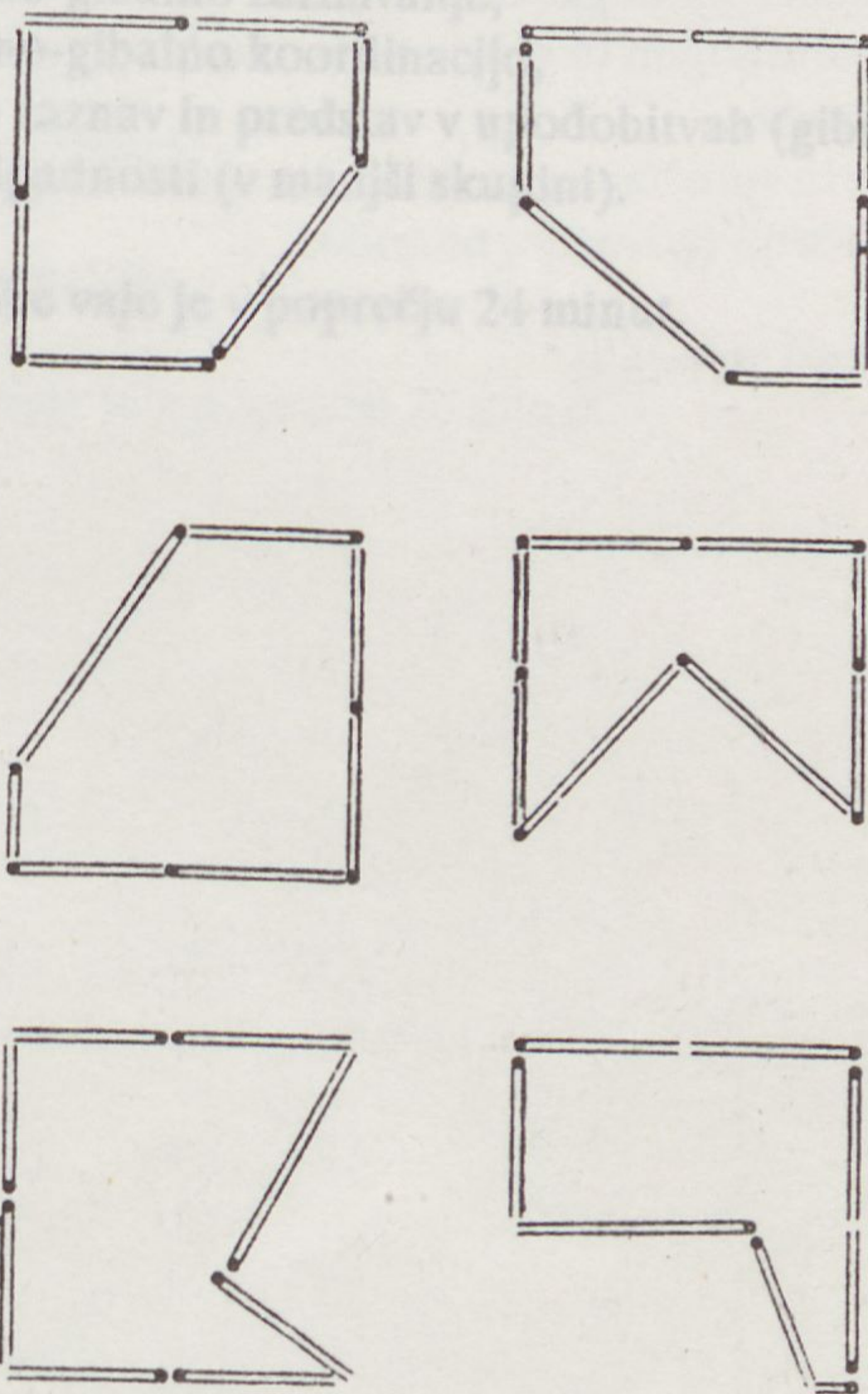
Različica:

Oblikujte like s pomočjo barvnikov...

Namen vaje je vplivati na:

- zaznavanje oblike, velikost, smeri, razdalje,
- prostorsko orientacijo,
- drobno motoriko roke,
- pozornost.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 12 minut.

SESTAVI IZ VŽIGALIC!

KAM JE USMERJENA OKROGLA KONICA?

(V LEVO, V DESNO, NAVZGOR, NAVZDOL)

Navodila:

Učenci naj prinesejo nekaj razglednic. Učitelj jih razreže na 4, 6, 8 delov ter dele različnih razglednic pomeša.

Učenci naj sedejo za skupno mizo ter iz delov sestavijo smiselne celote (razglednice).

Učitelj težavnost sestavljenk stopnjuje tako, da sprva naredi enako velike in enako oblikovane dele, nato pa različno oblikovane različno velike dele...

Različica:

Sestavimo celoto iz razrezanega večjega plakata, iz pokrovov škatel, reklamnih oglasov in revij, reprodukcij in koledarjev...

Namen vaje je vplivati na:

- vidno zaznavanje,
- vidno motorično integracijo,
- miselne procese: analizo, sintezo, kolektivno ustvarjalnost.
- socializacijo: delovno vzdušje skupine,
- ploskovni odnos.

Učenci rešujejo vajo v povprečju 25 minut.

Navodila:

Pripravite večjo polo papirja (ovojni papir), nanjo boste z učenci risali linije ob ritmični glasbi. Delamo na tleh, otroci poležejo ali posedejo okrog papirja. Učitelj je med njimi.

Za ritmično glasbo priporočamo: Lipovšek, Šivic – Klavirske skladbe za mladino; Orkester Lutz Albrecht – Polnočni blues; Mozart – Turška koračnica; Vladimir Riezel – Čudežna pesmica; ali pa izberite sami primerno ritmično glasbo brez besedila.

Poslušajte glasbo, skupno ustvarjajte linije z debelimi voščenkami.

"Pozorno poslušajte glasbo in se s kretnjami odzivajte na glasbo. Voščenske naj drsijo po papirju v enakem ritmu, kot ga slišite."

Likovno ustvarjanje vodi glasba, linije prepustite učenčevi ustvarjalnosti. Dejavnost naj traja 15-20 minut, odvisno od zatopljenosti posameznika.

Razgovor:

Ali se na skupni sliki vidi to, kar ste poslušali?

Katera črta je najbolj poskočna...

Namen vaje je vplivati na:

- ritmično-melodični posluh,
- orientacijo na ploskvi v odnosu posameznika do skupine,
- pozornost,
- slušno-vidno-gibalno zaznavanje,
- slušno-vidno-gibalno koordinacijo,
- integracijo zaznav in predstav v upodobitvah (gibanje, risanje),
- občutje pripadnosti (v manjši skupini).

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 24 minut.

Navodila:

Potrebujete prostor v razredu ali v telovadnici in preprogo ali primerno tkanino.

Za glasbo priporočamo: operni zbori iz Nabucca, vojaško koračnico iz Fausta ali sami izberite primerno umirjeno glasbo z izrazitim melodičnim lokom. Otroke postopno usmerjajte v gibanje, poslušajoč glasbo, naj jo glasovno melodično spremljajo.

1. V ravni drži napnemo vse telo, dih zadržujemo, pripravimo se na trenutek, ko zaslišimo glasbo.
2. Sklonimo se kot bilke, ter se ziblremo kot drevo v vetru, v desno, v levo, roke so veje, ječimo.
3. Mrmrajoč ali pojoč določeni glas, na primer a, u, o, spremljamo predvajano glasbo, gibanje se nadaljuje kot prej (2) ali pa v gibanje preide vse telo.
4. Primemo se za roke, glasovno spremljamo melodijo in se zraven še kar naprej gibljemo.
5. Sedemo ali ležemo na tla (bilke poležejo po tleh), kjer je preproga ali primerna tkanina, ter poslušamo, da predvajana glasba in gibanje izzveni.

Sledi razgovor:

Učitelj vpraša vsakega otroka posebej, kaj čuti: "Kako je bilo zdajle?" S preprostim vprašanjem skušamo, ne da bi sugerirali odgovor, doseči, da otrok celovito izrazi svoje počutje.

Namen vaje je vplivati na:

- gibanje telesa usklajeno s poslušanjem glasbe,
- gibanje telesa usklajeno s poslušanjem in glasovno ter melodično spremljavo,
- napetost in popuščanje v gibanju,
- razlikovanje med napetostjo in sproščenostjo (telesno in duševno),
- celovito izražanje svojega počutja (govorno, mimično...).

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 20 minut.

Navodila:

Potrebujete večji prostor (telovadnica ali razred, kjer odmaknete klopi ob steno) in kredo.

Iz sproščenega predhodnega gibanja po prostoru vodite učence v organizirano gibanje:

1. nekaj minut naj se učenci svobodno gibajo po prostoru (vsi hkrati),
2. hoja po ravni, s kredo označeni črti (drug za drugim),
3. skakanje po eni nogi poljubno po prostoru (vsi naenkrat),
4. skakanje po eni nogi po narisani ravni črti (drug za drugim),
5. gibanje po prostoru s pogledom uprtim v tla (brada je naslonjena na prsi),
6. gibanje po prostoru s pogledom uprtim v strop,
7. gibanje po prostoru z zaprtimi očmi.

S stegnjenimi rokami si lahko učenec pomaga pri orientaciji.

"Pazimo, da ne trčimo v sošolce, čeprav ne gledamo, kje so. Pomembno je, da jih ves čas čutimo."

Različica:

Vaja zaupanja vase in v voditelja – en učenec vodi drugega, ki ima zavezane oči, npr. stopi dva koraka naprej, en korak v levo...

Namen vaje je vplivati na:

- motoriko (splošno),
- motorično koordinacijo,
- ravnotežje,
- orientacijo v prostoru.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 26 minut.

Navodila:

Potrebujemo prazen prostor, v razredu ali telovadnici. Iz sproščene gibanja boste učence vodili v organizirano usklajeno gibanje, iz gibanja celega telesa v koordinirano gibanje rok.

1. Hodeč po prostoru, oblikujemo primerne črke, številke, geometrijske like.
2. Dva učenca se primeta pod roko in v paru, hodeč po prostoru, oblikujeta črke, številke, geometrijske like.
3. Vsak učenec posebej plesaje oblikuje črke, številke: lahko postavi kip črke z lastnim telesom, lahko se te črke veselo podijo po prostoru (vsak učenec predstavlja eno črko).
4. Stoječ v vodoravni vrsti ali s hrbtom drug proti drugemu, oblikujemo z obema rokama istočasno črke, številke v zraku.
Roke so v dlani mehke, ohlapne, prsti se svobodno premikajo. Obliko daje dlan.

Z navodili usmerjamo najprej oblikovanje lažjih črk, nato pa učencem, ki potrebujejo pomoč, pomagamo pri ključnih orientacijskih točkah. Težavnost likov stopnjujemo.

Pri vaji gre za način predstavljanja in za gibalno mišljenje in ne za pravilnost prikaza.

Namen vaje je vplivati na:

- gibljivost in koordinacijo obeh rok pri oblikovanju črk, številke z obema rokama,
- percepcijo oblik v funkciji kontrole giba,
- sproščenost,
- ustvarjalnost,
- predstavljanje,
- gibalno mišljenje.

Trajanje izvedbe vaje je v povprečju 17 minut.

Navodila

Potrebujete predlogo vaje, barvnike in škarje.

Na listu so narisani različni liki. Kje uporabljate takšne ali podobne like? Učitelj naj vodi razgovor o likih, ploščicah..., ki se uporabljajo pri matematiki.

Pobarvajte desno polovico vsakega lika.

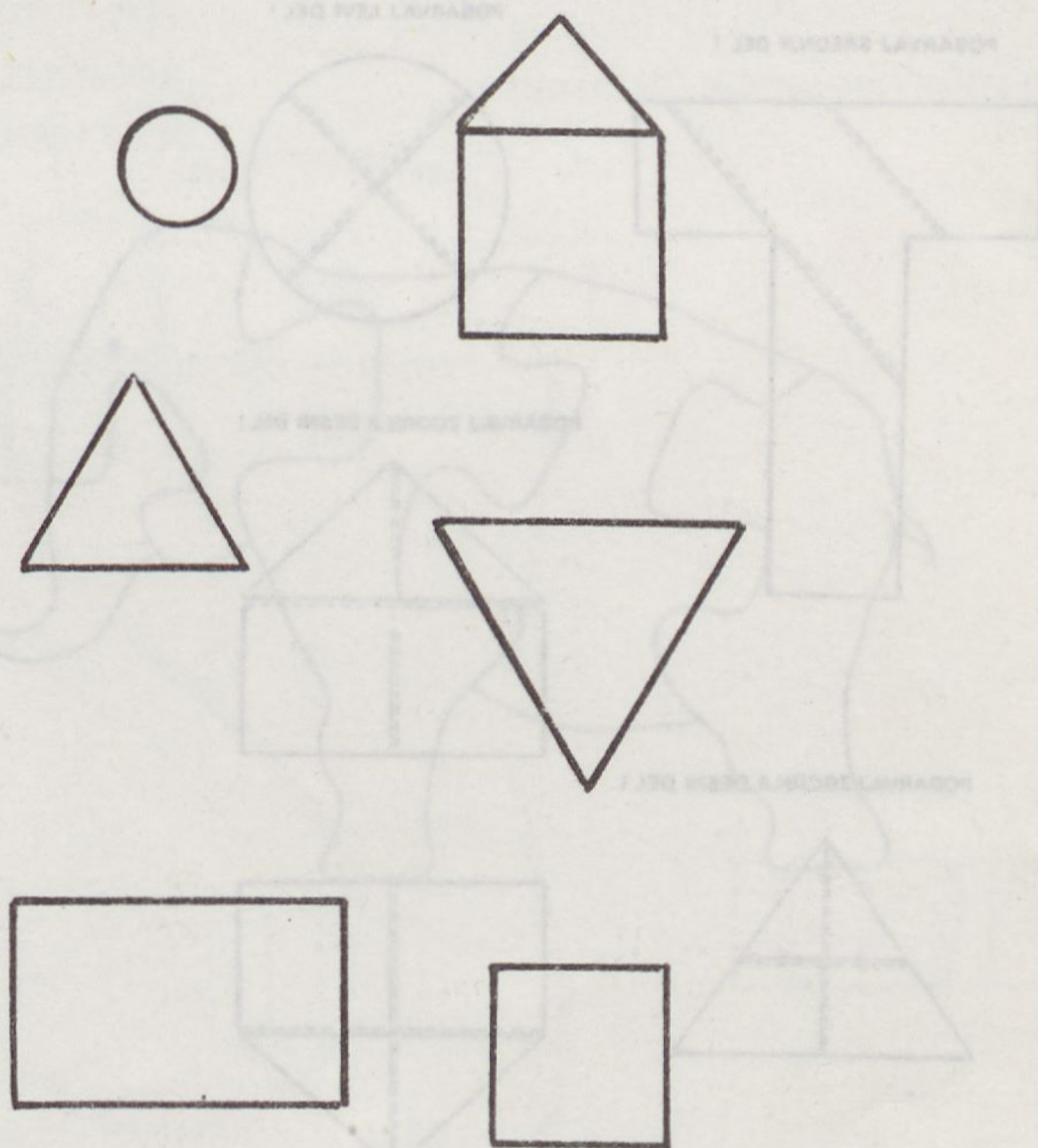
Stopnjevanka:

V odmoru ponudi polovico svojega jabolka sošolcu...

Namen vaje je vplivati na:

- prepoznavanje geometrijskih likov,
- prepoznavanje abstraktnih likov v konkretni stvarnosti,
- prepoznavanje abstrakcij, skritih v delu konkretnega predmeta,
- poimenovanje prepoznavnega.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 18 minut.

1. POBARVAJ ZELENŠKO PLOŠČICO DELA SLONA!
2. IZREŽI!
3. ZOPET SEŠTAVI!

POBARVAJ DESNO POLOVICO VSAKEGA LIKA!

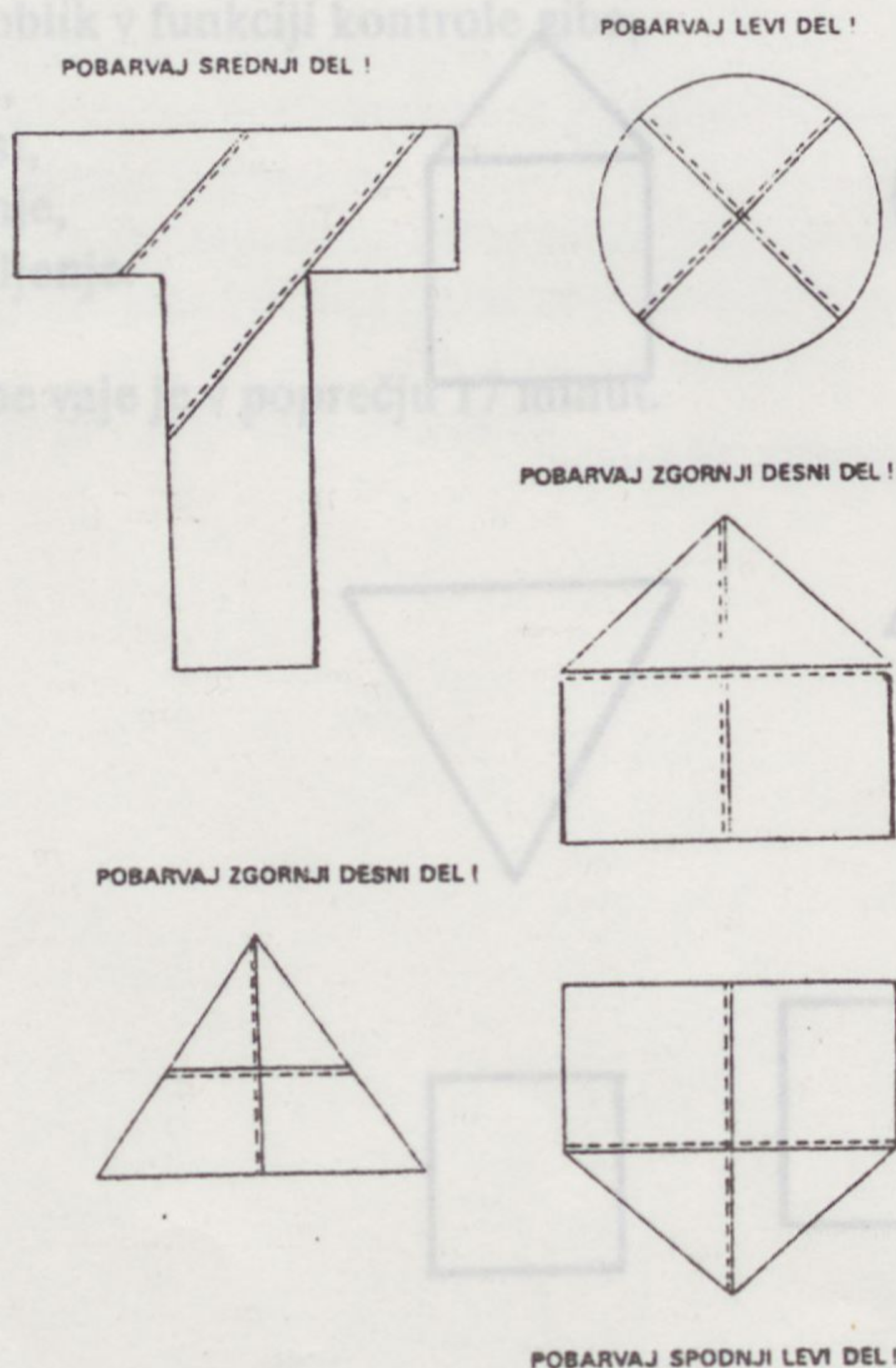
Navodila:

Učenci potrebujejo predlogo vaje in barvnike. Po navodilih na predlogi rešujejo vajo čim bolj samostojno. Otroci, ki že berejo, naj vajo izvajajo sami po napisanih navodilih.

Namen vaje je vplivati na:

- prepoznavanje geometrijskih likov,
- prepoznavanje abstraktnih likov v konkretni stvarnosti,
- prepoznavanje abstrakcij, skritih v delu konkretnega predmeta,
- poimenovanje prepoznavnega.

Učenci rešujejo vajo v povprečju 18 minut.

Navodila:

Učenci potrebujejo predlogo vaje, zeleno barvico, škarje; za različico pa še trši list papirja ali kartona in prepisni papir (indigo).

"Pobarvajte zeleno vsak drugi del slona! Izrežite! Spet sestavite slona!"

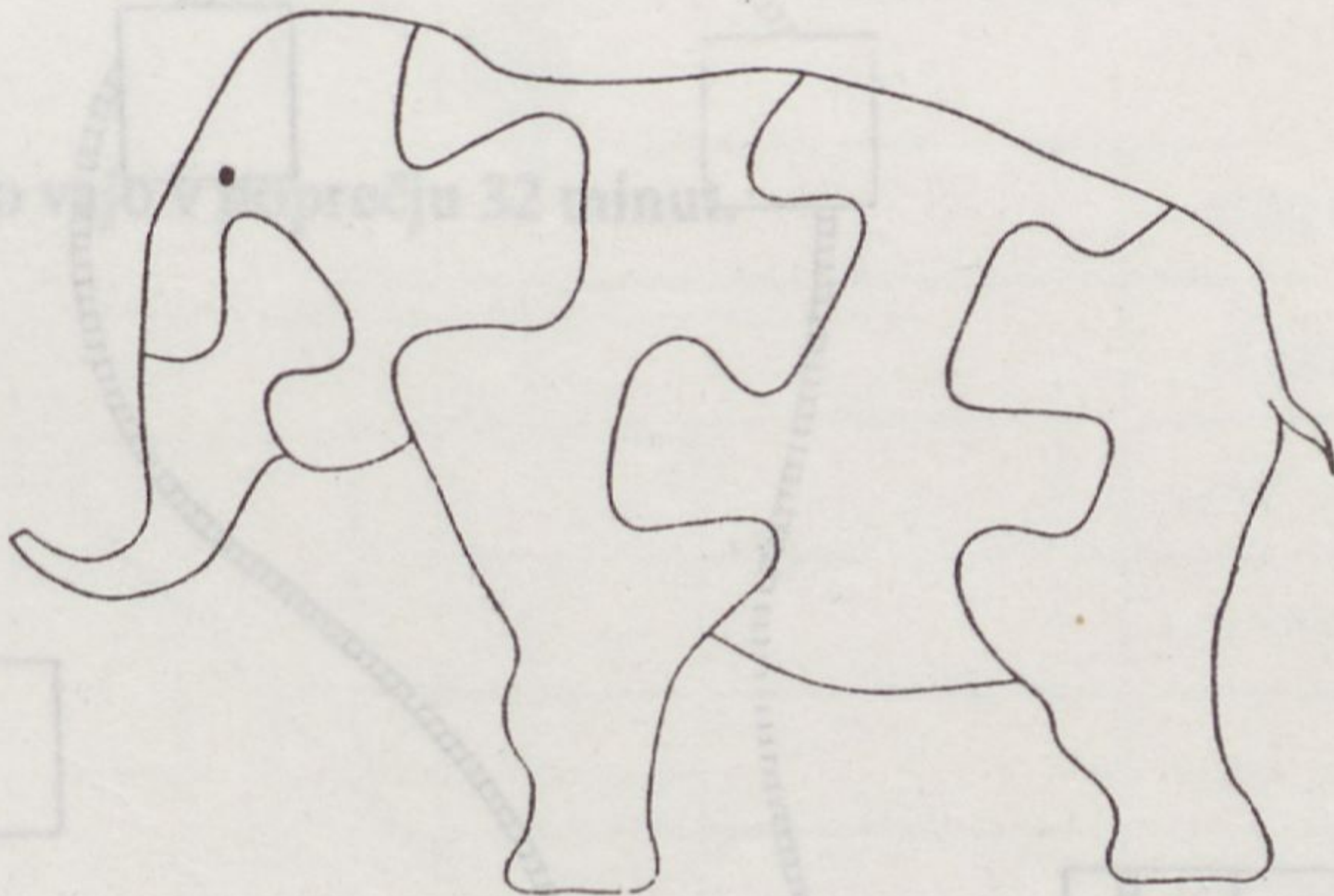
Različica:

Prerišite slona na trši papir, pomagajte si s prepisnim papirjem. Pobarvajte...

Namen vaje je vplivati na:

- zaznavanje odnosa med deli in celoto,
- vidno-gibalno usklajenost,
- ročne spretnosti,
- koncentracijo,
- vztrajnost.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 27 minut.

1. POBARVAJ ZELENO VSAK DRUGI DEL SLONA!
2. IZREŽII
3. ZOPET SESTAVII

Navodila:

Učencem razdelite po eno predlogo vaje in škarje.

Povabite jih na zanimivo potovanje:

"Potujete z vlakom, na poti so 4 predori. Zanima vas, kako potekajo tračnice v predorih, zato boste izrezali velike kvadrate s tračnicami (4 kvadrati na desni strani lista) in jih vstavili v kvadrate na progi."

Nato naj učenci ugotavljajo, kako potekajo tračnice v predorih (navzgor, navzdol, krožno), in te pojme skupno utrdite. Učenci naj pripovedujejo svoje zgodbe o potovanju z vlakom in vnašajo lastna doživetja.

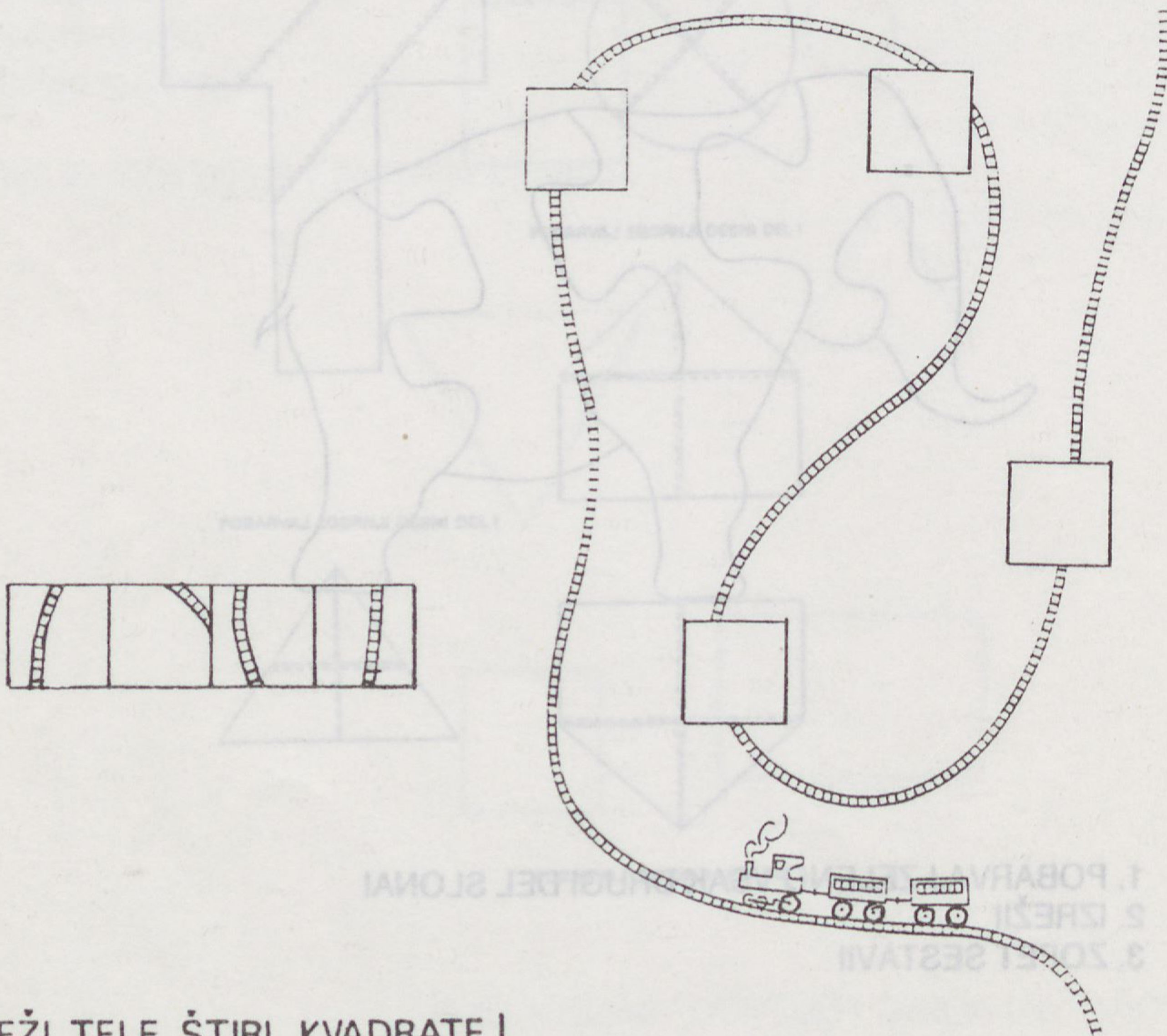
Različica:

Pobarvajmo vlak, ob progi narišimo...

Namen vaje je vplivati na:

- prostorsko orientacijo,
- ročne spretnosti,
- govor,
- druge miselne procese (po presoji učitelja).

Učenci rešujejo vajo v poprečju 20 minut.

IZREŽI TELE ŠTIRI KVADRATE !

POLOŽI JIH NA PROGO ! POVEJ ZGODBO O VLAKU !

Navodila

Učencem razdelite večje pole karirastega papirja, pripravijo naj svinčnik.
 Iz sproščenega čečkanja boste učence vodili v organizirano gibalno usklajenost.

1. Sproščeno čečkanje (otroci čečkajo na delu lista, ki si ga najprej omejijo.)
2. Zamahi cele podlakti od spodaj navzgor (otroke usmerjajte v lahkotnost zamahov).
3. Kroženje cele podlakti na desno in na levo (risanje polžev).
4. Polkrožni gibi (morje se peni).
5. Enakomerni nihajoči gibi (morje valovi).
6. Kroženje v zapestju v obliki osmice.

Razporejanje čečkanja in likov po listu prepustite otrokom. Da se otrok bolj usmeri v izpopolnjevanje svojega gibanja in ne toliko v pravilnost lika, mu pomaga ritmična spremljava gibanja z lastnim glasom (mrmranje, brundanje, pripevanje).

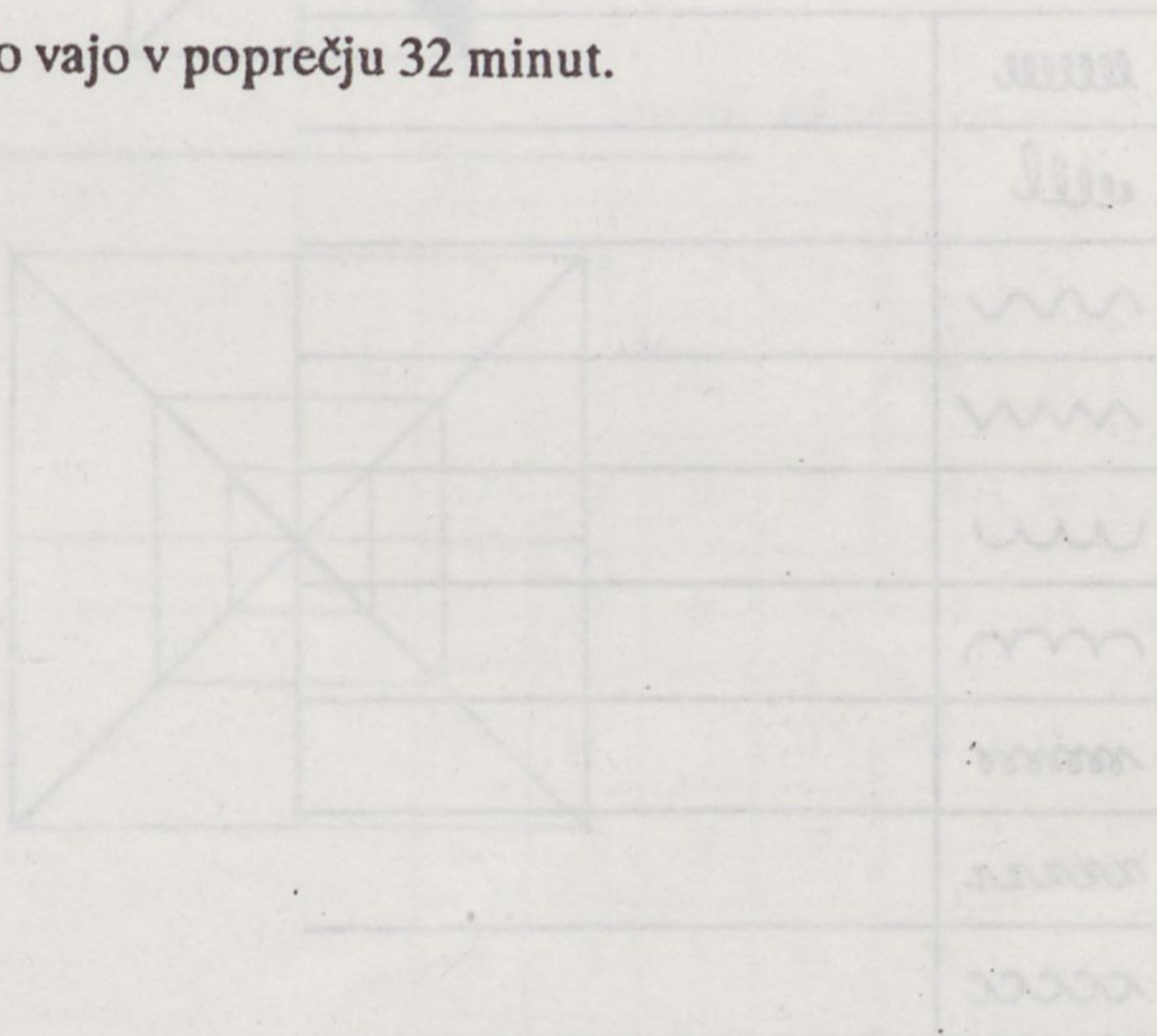
Različica:

Iz nastajajočih likov naredimo okraske (okrasek funkcionira samo kot abstrakten lik in kot izboljševanje gibanja. Vsak vzorec pomeni stilizacijo, ne pa poenostavljanje).

Namen vaje je vplivati na:

- vidno gibalno zaznavanje,
- motorično koordinacijo,
- pozornost,
- vztrajnost.

Učenci rešujejo vajo v povprečju 32 minut.

Navodila:

Učencem razdelite predlogo vaje, pripravijo naj ali svinčnik ali barvnike ali nalivno pero (po izbiri).

"Danes bomo risali vzorce (zaradi izboljševanja oblik), ves list bo poln vzorcev. Na začetku vrste vidite, s kakšnim vzorcem boste nadaljevali. Uporabljate lahko svinčnik, barvnike ali nalivno pero. Ali znate narisati vzorec tako, da ne dvignete pisala! Celo vrsto naredite z eno potezo!

Delajte z leve proti desni!"

Različica:

Tem vzorcem manjkajo podrobnosti, zato jih dopolnite po svoji zamisli. Vzorec dopolnite z različnimi pisali.

Namen vaje je vplivati na:

- gibljivost roke pri pisanju (nagib, trdota, prožnost pri različnih pisalih),
- orientacijo na ploskvi (razdelitev celotne ploskve),
- ohranjanje vodoravne smeri vzorca,
- zaznavanje linij zaradi kontrole giba,
- vztrajnost (premagovanje napora pri risanju z eno potezo),
- likovna skladnost in natančnost.

Učenci rešujejo vajo v povprečju 24 minut.

llllllll	
llll	
~~~~~	
~~~~~	
~~~~~	
~~~~~	
~~~~~	
~~~~~	
~~~~~	
~~~~~	

RIŠI V ENI POTEZI, ZAČNI NA LEVI!

Navodila:

Potrebujete predlogo vaje in temen barvnik.

Pobarvali bomo dele lika.

V zgornjem liku so nekateri deli pobarvani. Iste dele pobarvajte v spodnjem liku.

Ko vajo dokončate, zamenjajta lista s sošolcem, zato da drug drugemu prekontrolirata, ali sta naredila prav.

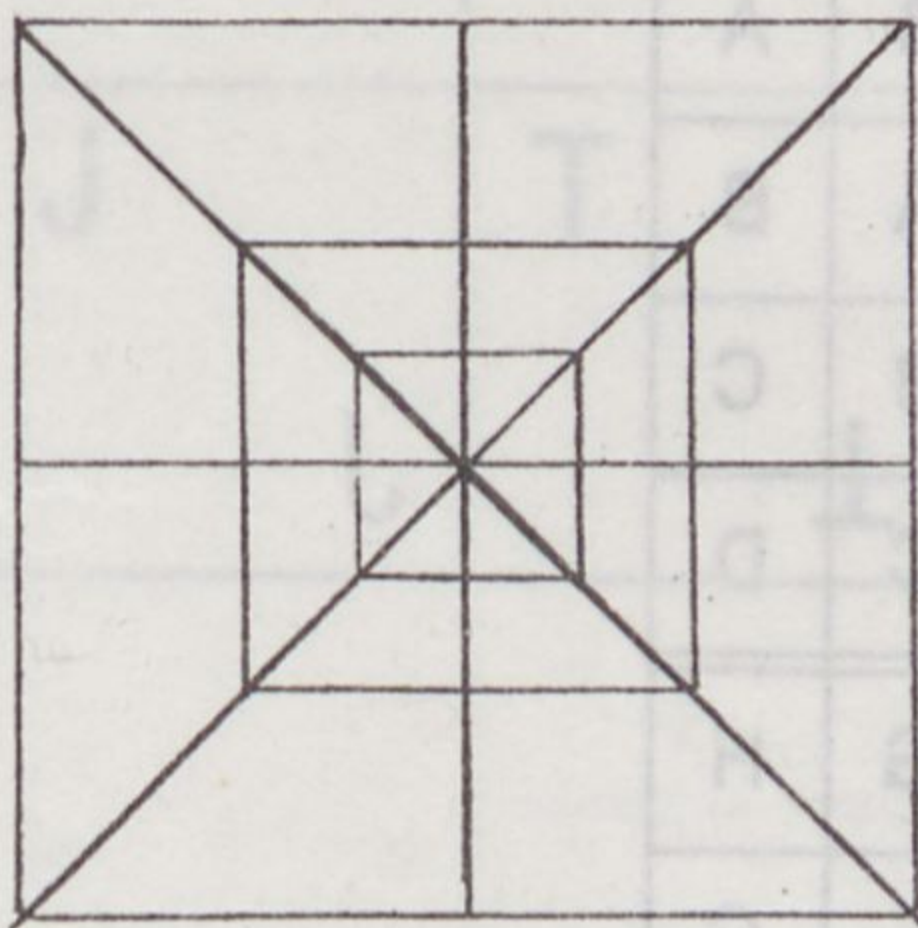
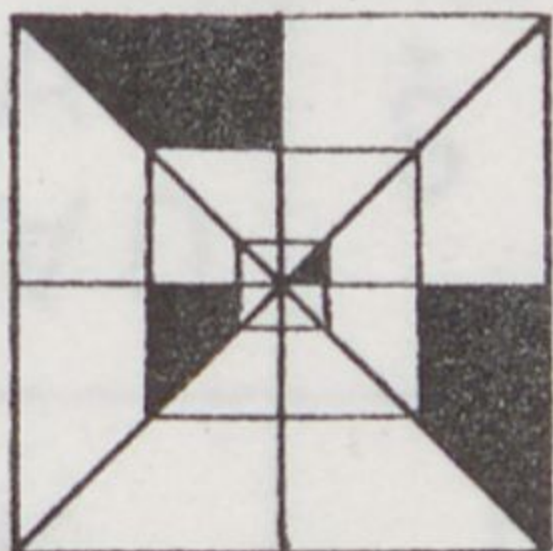
Kontrola je mišljena kot faza dela, ne pa kot tekmovanje.

Medsebojna kontrola v parih naj preide v medsebojno komunikacijo v parih.

Namen vaje je vplivati na:

- zaznavanje lege na ploskvi,
- zaznavanje različnih prostorskih odnosov,
- tovariški odnos pri medsebojni kontroli.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 19 minut.

KAR JE POBARVANO ZGORAJ, POBARVAJ ŠE SPODAJ!

Navodila:

Enake črke povežemo s črto ali potujemo iz enega v katerikoli drug kvadrat, ki je označen z veliko tiskano črko, bodisi v smeri levo, desno, navzgor, navzdol, vodoravno, navpično, lahko preskakujemo vrste. Na različne načine imenujemo kraj potovanja.

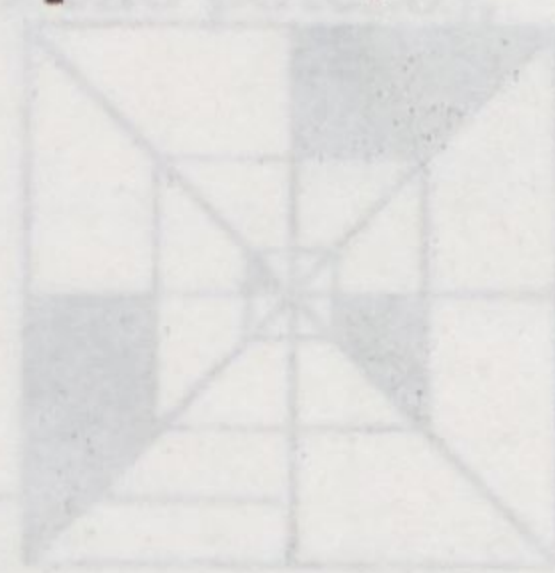
Učenci naj delajo v parih, tako da daje en učenec navodila, drugi pa po njegovih navodilih prestavlja predmet (npr. radirko) po kvadratih v zahtevani smeri in imenuje črko, ki je v kvadratu. Nato učenca vlogo zamenjata. Vsakemu navodilu sledi takoj rešitev, lahko pa stopujemo: 2 do 3 zaporedna navodila, ki jim sledi izvršitev.

Različica:

Pobarvajte vse kvadratke s črko P in B. Za vsako črko vzemite drugačen barvnik. (Učitelj naj izbere tiste črke, ki delajo učencu težave.) Kvadrate s črkami narišite na dvorišču, v pesku, v snegu...Igrate se črkovni "ristanc"... Ali opazite, da so črke razvrščene po določenem redu? Poiščite tri kvadrate, kjer dve enaki črki omejujeta drugo črko, in jih obkrožite (BAB,FEF,JIJ).

Namen vaje je vplivati na:

- natančno izražanje in razumevanje krajevnih prislovov,
- prostorsko orientacijo na ploskvi,
- motorično-vidno usklajenost,
- pozornost,
- vidno integracijo,
- utrjevanje črk.

Učenci rešujejo vajo v povprečju 28 minut.

M	N	O	P	D	C	B	A
N	M	N	O	C	B	A	B
O	N	M	N	B	A	B	C
B	O	N	M	A	B	C	D
L	K	J	I	E	F	G	H
K	J	I	J	F	E	F	G
J	I	J	K	G	F	E	F
I	J	K	L	H	G	F	E

ENAKE ČRKE POVEŽI S ČRTO!

Navodila:

Na prvem listu papirja (predloga) je narisanih 9 nizov črk, na drugem listu papirja pa 9 praznih kvadratov, v katere bodo učenci prerisali črke iz predloge.

Prerisujejo naj z leve proti desni.

Učitelj ne popravlja učenčeve napake in pomanjkljivosti.

Namen vaje je vplivati na:

- vidno zaznavanje,
- prostorsko orientacijo,
- grafomotoriko,
- pozornost.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 24 minut.

BLCZ ZCLB	VAU UAV	Š š			
N И	K K	R R			
H И	J J	T T			

PRERIŠI!

Navodila:

Učenci potrebujejo predlogo vaje in svinčnik ali barvnik. Skrbno preglejte vsak s črto omejen pravokotni del na levi in desni strani lista in narišite prostorsko lego velike tiskane črke (glede na navodila v pravokotniku).

Namen vaje je vplivati na:

- zaznavanje prostorske lege na ploskvi,
- zaznavanje različnih prostorskih odnosov,
- pozornost,
- opazovanje,
- mišljenje.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 10 minut.

NARIŠI ČRKO S NA DESNI ZGORAJ!	NARIŠI ČRKO Z NA LEVI SPODAJ!
NARIŠI ČRKO Š V SREDINI ZGORAJ!	NARIŠI ČRKO Ž V SREDINO NA DESNO!

Navodila:

Učenci uporabljajo predlogo vaje in barvne svinčnike ali tanke polstence (fomastre). Obkrožili bomo posamezne črke na polju, zato da bomo lažje razlikovali črke med seboj.

Črke e obkrožite z zelenim barvnikom, črke a z rumenim barvnikom in črke o z modrim barvnikom. Začnite na zgornjem levem koncu lista, vrstam sledite kot pri branju.

Poglejte z barvami obkrožene črke in ugibajte (brez štetja), katerih črk je največ. Preverite s preštevanjem črk. Vsako črko zaznamujete na koncu vrste s črtico ustrezne barve. Preštejte število črk in črtic. Ali je število enako? Če niso preveč utrujeni, naj učenci na enak način preštejejo še stolpce.

Različica:

Prečrtajte vse črke e...

Namen vaje je vplivati na:

- orientacijo na ploskvi,
- zaznavanje, integracijo, predstavljanje,
- selektivnost (razlikovanje) in razvrščanje črk,
- fino gibljivost roke v zapestju in prstov pri obkrožanju črk.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 22 minut.

a	e	o	a	a	e	o	o	a
e	a	e	o	a	e	o	o	e
o	e	a	a	a	e	o	a	a
a	e	o	o	a	a	o	a	a
o	a	a	a	o	a	a	o	e
e	a	a	a	a	e	o	o	o
o	a	e	o	a	e	o	a	a
a	o	e	o	o	a	e	o	a
e	o	a	e	o	o	a	e	o
a	a	e	o	a	a	a	a	e

OBKROŽI VSE ČRKE **e** Z ZELENO BARVICO!

OBKROŽI VSE ČRKE **a** Z RDEČO BARVICO!

OBKROŽI VSE ČRKE **o** Z MODRO BARVICO!

KATERIH ČRK JE NAJVEČ?

Navodila:

Učencem razdelite predloge vaje, pripravijo naj ravnilo in karton za omejitve in rdeč barvnik.

Razločno bomo brali besedila in poslušali sami sebe.

Besede, ki se vam zdijo nesmiselne, smešne, prečrtajte z rdečim barvnikom.

Večina besed nič ne pomeni, zato so smešne.

Različica:

Besede beremo ritmično, v intonaciji vprašanj in odgovorov. Isti otrok prebere vprašanje in odgovor. Druga stopnja je branje v paru, tu ni več poudarek na intonaciji, temveč na hitrosti.

Namen vaje je vplivati na:

- orientacijo na ploskvi med vrstami in stolpci,
- natančnost in izraznost branja,
- pozornost,
- vidno in slušno samokontrolo,
- preciznost izražanja in izgovarjave ter razumevanja.

Učenci rešujejo vajo v povprečju 22 minut.

mama	mana
mama	amam
mama	nama
nama	maam
nama	amma

BERI RAZLOČNO!
 POSLUŠAJ SE!

---

bi	be	ba	bo	bu
ibi	ebi	abi	obi	ubu
bib	bebi	babi	bob	bubu
bibi	bebe	baba	bobi	bum

BERI RAZLOČNO!
 ALI NI SMEŠNO?

Navodila:

Potrebujete predlogo vaje, svinčnik in barvnike.

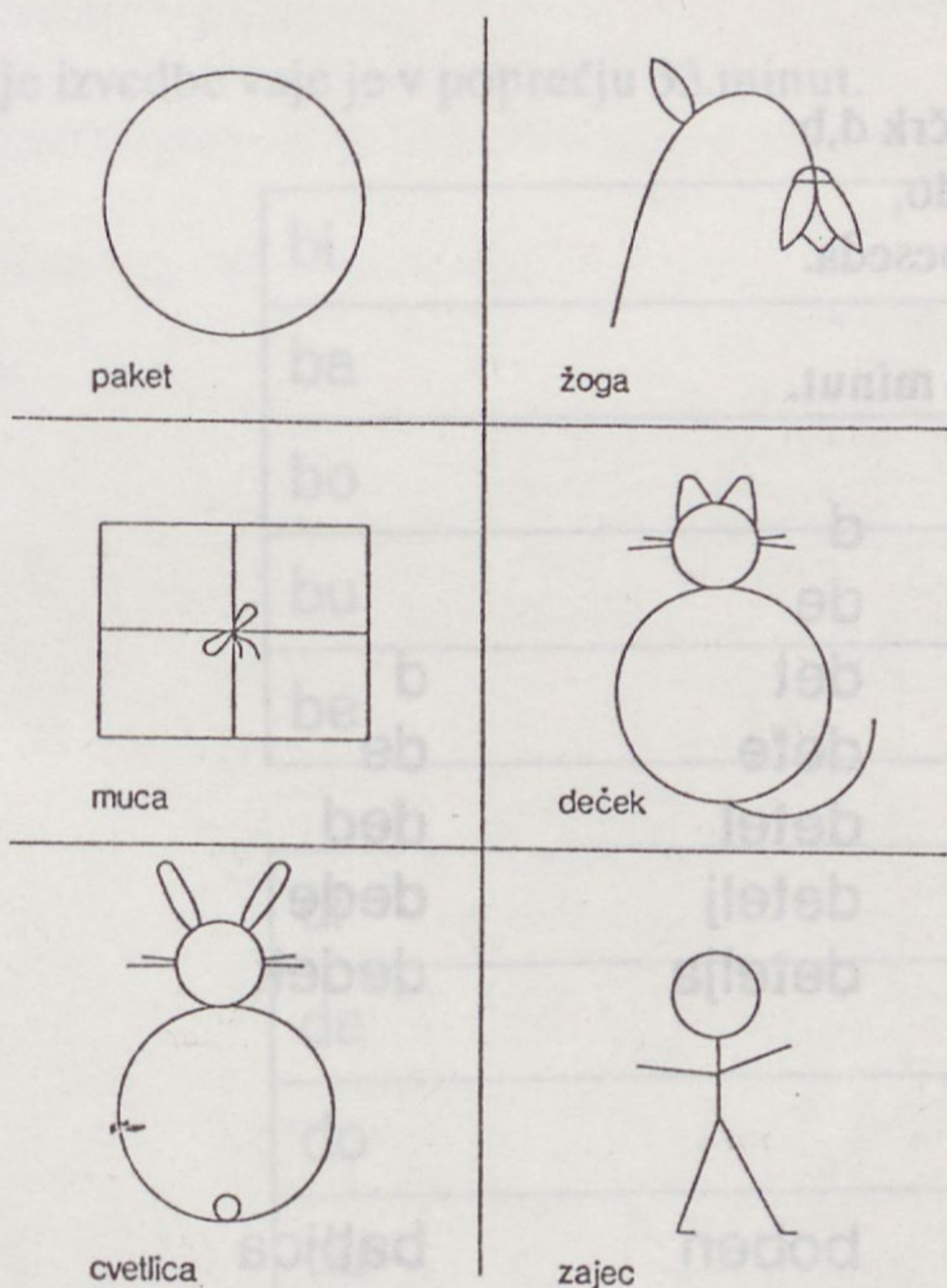
Otroci naj pripovedujejo lastna doživetja, ki so v zvezi s sličicami na predlogi.

Sestavite pripoved, v katero vpletete vsebino sličic.

Namen vaje je vplivati na:

- natančnost opazovanja,
- prepoznavanje (funkcija),
- druge miselne procese (po presoji učitelja),
- gibljivost roke (pri barvanju),
- sproščeno besedno izražanje (ob ilustrirani predlogi).

Učenci rešujejo vajo v povprečju 23 minut.

SLIČICE IMAJO NAPAČNI NAPIS, NAPIŠI PRAVEGA!

Navodila:

Učenci uporabljajo predlogo vaje in barvne svinčnike. Vsaki zahtevani dejavnosti naj sledi takoj izvršitev. Če je potrebno, šepetaje pomagajte.

1. Učenci, tiho preberite prvi stolpec od zgoraj navzdol.
2. Pobarvajte vse črke d v prvem in drugem stolpcu z modrim svinčnikom.
3. Imenujte nastale cele besede v prvem in drugem stolpcu in povejte, kaj pomenijo (npr. dete – majhen otročiček, detel – ptič, detelja...).
4. Pobarvajte vse črke b z rdečim svinčnikom.
5. Glasno berite vse štiri stolpce.
6. Ali lahko kako besedo preberete tudi poševno?

Različica:

Podčrtajte vse črke b z rdečim svinčnikom, vse črke d z modrim svinčnikom, vse črke e z rumenim svinčnikom, vse črke o z zelenim svinčnikom, vse črke a z rjavim svinčnikom.

Namen vaje je vplivati na:

- zaznavanje grafične različnosti črk d,b
- integracijo (sintezo) črk v besedo,
- analizo črk, iz katerih nastane beseda.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 26 minut.

d
de
det
dete
detel
detelj
detelja

d
de
ded
dede
dedek

boben
bobe
bob
bo
b

babica
babic
babi
bab
ba
b

ČRKE **b** POBARVAJ RDEČE!

ČRKE **d** POBARVAJ MODRO!

Navodila:

Potrebujete predlogo vaje in pisalni pribor.

Napišite čimveč besed, ki se začenjajo z bi, ba, bo, bu, be, di, da, do, de, du ali imajo čimveč teh zlogov.

Učitelj naj pomaga učencem na začetku, nato pa si naj učenci pomagajo pri iskanju besed med seboj.

Če učenec prepisuje od sošolca, tega ne preprečujte.

Nadaljevanje:

Skupina učencev, ki je poiskala čimveč besed z določenim zlogom, posluša učitelja: učitelj je torej v vlogi učenca.

Namen vaje je vplivati na:

- zaznavanje črk (črke b, d, i, e, a, o, u) in sklopov črk,
- sposobnost kombiniranja (intelektualna igra s perцепiranimi zlogi),
- medsebojna pomoč,
- gibljivost roke pri pisanju.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 33 minut.

bi
ba
bo
bu
be
di
da
do
du
de

NAPIŠI ČIMVEČ BESED, KI SE ZAČENJAJO Z:

Navodila:

Učencem razdelite po eno predlogo vaje. Učenci pripravijo svinčnik in barvice ter udobno sedejo. Pazite na pravilno lego lista (vzporedno z robovi mizice, pri levičarju naj bo list rahlo nagnjen v levo, svetloba naj pada z leve strani). Na levo stran lista naj učenci položijo barvice, na desno pa svinčnik.

"Danes bomo barvali posebne sličice, ki jih imate že narisane na papirju. Dobro si jih oglejte. Sedaj pobarvajte z rdečo barvico tiste strehe, ki imajo dimnike na desni strani. Pobarvajte dimnike, ki so na levi strani strehe, s črno barvico."

Različica:

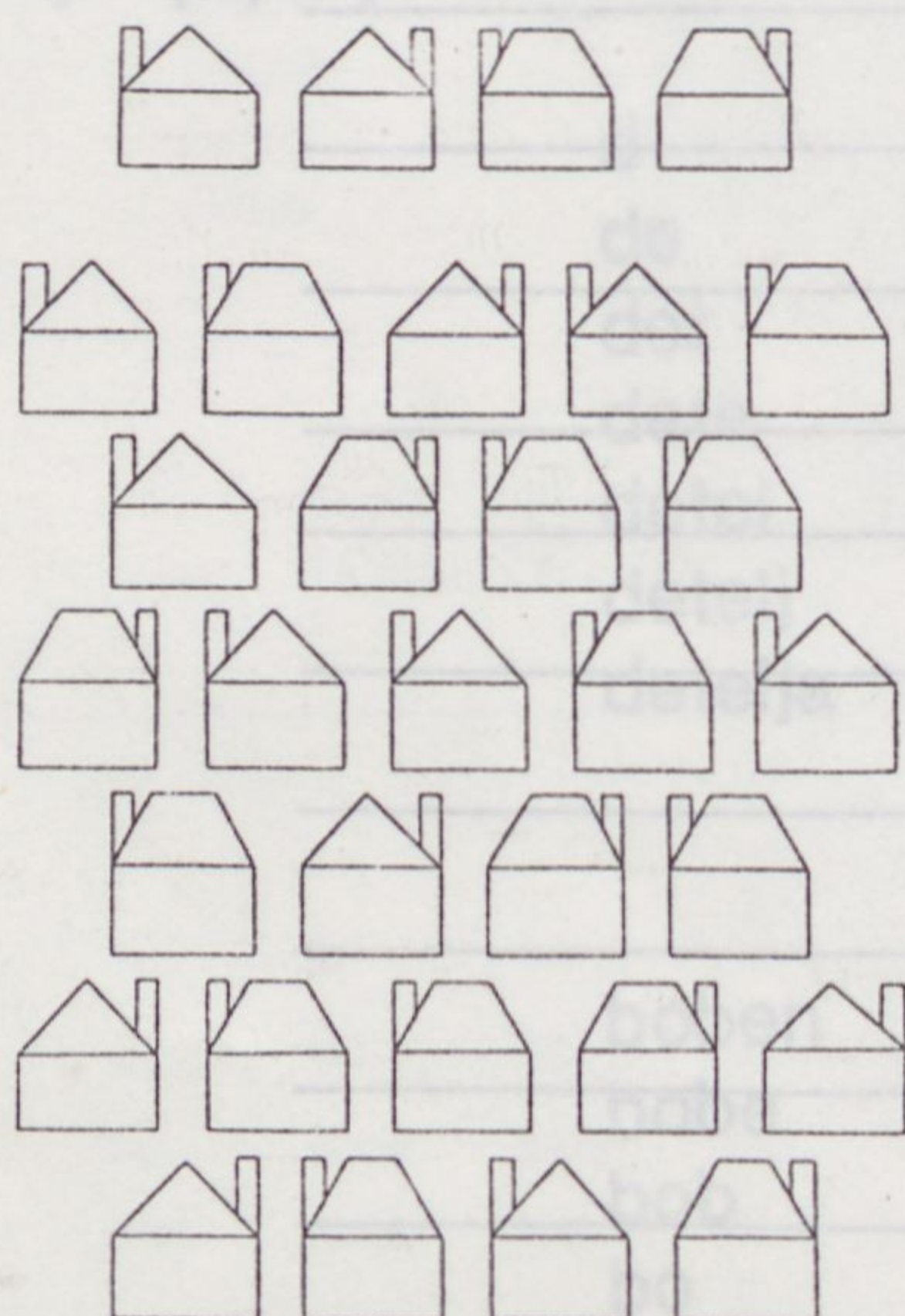
Narišite okna hišicam, ki imajo ravno sleme in dimnik na levi strani strehe (pojasnite pojem sleme).

Narišite okna hišicam, ki imajo koničasto streho in dimnik na desni strani strehe...

Namen vaje je vplivati na:

- zaznavanje detajlov,
- orientacijo v prostoru,
- poimenovanje prostorskih pojmov,
- motoriko,
- koncentracijo,
- mišljenje.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 20 minut.

STREHE, KI IMAJO DIMNIKE NA DESNI, POBARVAJ RDEČE!
 HIŠICAM, KI IMAJO RAVNO SLEME IN DIMNIK NA LEVI, NARIŠI OKNA!
 HIŠICAM, KI IMAJO KONIČASTO STREHO IN DIMNIK, NARIŠI VRATA!

Navodila:

Učitelj vodi manjšo skupino ali enega učenca. Učencem razdelite po eno predlogo vaje. Opozorite jih, naj opazujejo samo prve štiri psičke. Poveste zgodbo: "Psička sta se skregala. Desni psiček je obrnil glavo v desno stran, levi psiček pa v levo stran. Rep sta psička obrnila navzdol. Nekaj časa sta jezno molčala. Nato pa je desni psiček obrnil glavo v levo stran, levi psiček pa v desno stran. Spogledala sta se, dvignila rep navzgor in v znak prijateljstva zalajala."

Nato naj si učenci izberejo druge psičke, o katerih bodo pripovedovali podobno zgodbo. Pred pripovedovanjem naj jih obkrožijo z barvico.

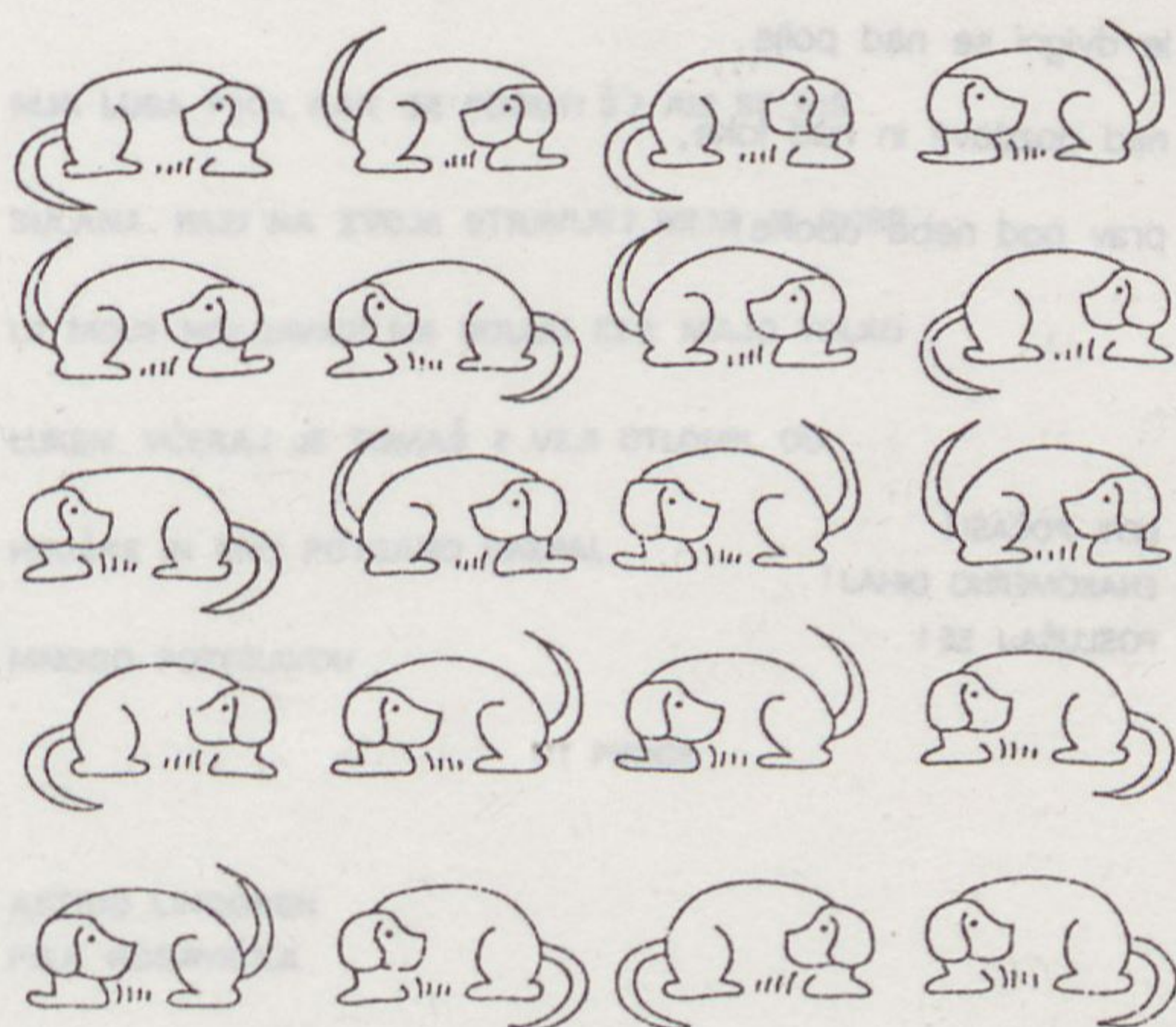
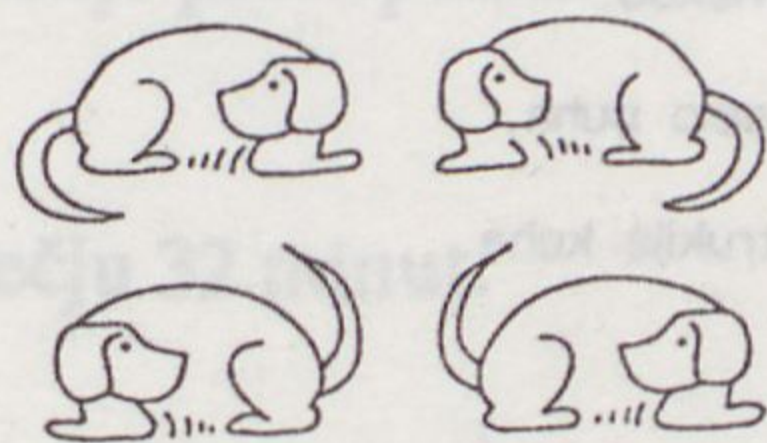
Različica:

Pobarvaj psičke, ki prijateljsko gledajo drug v drugega! Pobarvaj psičke, ki imajo rep obrnjen navzgor in gledajo v desno stran...

Namen vaje je vplivati na:

- razvijanje predstave levo, desno, navzgor, navzdol z igrivo govorno vajo,
- sproščeno besedno izražanje,
- orientacijo v prostoru,
- koncentracijo in zaznavanje,
- natančno opazovanje in kultivirano doživljanje dogajanja na sliki.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 26 minut.

POVEŽI S ČRTO PSIČKE, KI GLEDAJO DRUG V DRUGEGA!

POBARVAJ – PSIČKE, KI IMAJO REP OBRNjen NAVZGOR IN GLEDAJO NA DESNO!

IZBERI SI PSIČKA, GA OBKROŽI S SVINČNIKOM IN POVEJ KAJ O NJEM!

Navodila:

Potrebujete le predlogo vaje (pesmi Vere Albrehtove, ABC).

Skupno bomo prebrali besedilo, ki je napisano na listih. Brali bomo zelo počasi, poslušali bomo sami sebe. Ko beremo, moramo dihati enakomerno. Sedaj prebere besedilo še vsak učenec posebej. Preberi besedilo še sam, beri počasi, dihaj enakomerno, poslušaj se. Verzno besedilo vpliva na ritmičnost in s tem na tehniko branja. Premori med vrsticami prispevajo k tehniki pravilnega dihanja med branjem.

Različica:

Berite še druge pesmi, a naj ne bodo več kot štirivrstičnice...

Namen vaje je vplivati na:

- natančnost branja,
- pravilno dihanje med branjem,
- poslušanje samega sebe.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 27 minut.

Dim se dviga pod nebo.

peč zakuril je nekdo.

O joj, kako veselo puha,

naša mama štruklje kuha.

Balonček dobre volje.

le dvigni se nad polje.

nad gozdove in nad loke,

prav pod neba oboke!

BERI POČASI!

ENAKOMERNO DIHAJ!

POSLUŠAJ SE!

PESMI VERE ALBREHTOVE, ABC

Navodila:

Učencem razdelite predlogo vaje, pripravijo naj svinčnik ali rdeč barvnik.

Učitelj pove svojo zgodbico, nato pa odlomek iz knjige o Piki Nogavički. (Astrid Lindgren, Pika Nogavička).

Pika Nogavička je želela, da bi tudi ona kdaj prejela pismo. Domislila si je, da bi kar sama sebi napisala pismo. Napisala je pismo, na pisemski ovitek svoj naslov, nalepila znamko in odnesla na pošto. Ker pa je bila Pika Nogavička le nekajkrat v šoli, je gotovo naredila veliko napak.

Preberi in popravi pismo Pike Nogavičke.

Učitelj naj ne pričakuje, da bodo učenci opazili vse napake. Med pravimi in namerinimi napakami ne potegnemo ostre meje. Med popravljanjem pisma naj se otroci svobodno šalijo in smejejo.

Različica:

Napiši šaljivo pismo sošolcu.

Namen vaje je vplivati na:

- natančno in kritično opazovanje,
- prijetno razpoloženje in šaljivo vzdušje,
- miselni procesi,
- branje in pisanje (odkrivanje pravopisnih in logičnih napak),
- ustvarjalno spisje.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 32 minut.

PIKA NOGAVIČKA SI NAPIŠE PISMO

MJA LUBA PIKA, KAK SE POČUTI Š? ALI SE NIS

BULANA. PAZI NA ZVOJE STRAVIJE? MENI JE DOBR

LE MOJE NOKGAVICE ME BOLLJO KER MAJO TOLKO

LUKEN. VČERAJ JE TOMAŠ 2 VEJI OTLOMIL OD

HRUŠKE IN ENO POTGANO KREPAL.

MNOGO POZDRAVOU

OT PIKICE

ASTRID LINDGREN

PIKA NOGAVIČKA

PREBERI IN POPRAVI PISMO PIKE NOGAVIČKE

Navodila:

Potrebujete črtasti zvezek ali črtasti list, svinčnik in barvnike.

Učitelj napove otrokom nenavadni narek.

Nareka ne boste pisali, temveč risali. Rišite čez dve vrstici.

Izberemo temo iz učne snovi, na primer Znanilci pomladi...

Narekujemo: zvonček, trobentica...

Učenci rišejo narek s svinčnikom. Ko je narek končan, pobarvajo predmete, ki so jih risali po nareku, z ustreznimi barvniki.

Zaradi pozitivne motivacije izvedemo nenavadni narek v mali skupini, preden je enota obravnavana pri spoznavanju narave in družbe in zlasti preden dobi otrok v roke delovni zvezek.

Namen vaje je vplivati na:

- čustveni odnos do nareka (tudi narek je prijetna dejavnost),
- percepcijo (pridobivanje znanja z različnimi metodami),
- slušno, vidno, motorično integracijo.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 25 minut.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 27 minut.

Navodila:

Učencem razdelite po eno predlogo vaje, pripravijo naj svinčnik in barvice.

"Na listu je narisana glava pajaca, roki, zastava in številke. Da boste videli, kakšen je pajac, povežite z ravnimi črtami točke pri številkah od 1 do 30. Da bo pajac bolj vesel, mu pobarvajte obleko."

Če učenci ne obvladajo številke do 30, si pomagajte s pomožno tehniko branja številke, npr. 1,1; 1,2; 1,3; 2,1; 2,2; 2,3;...

Namen vaje je vplivati na:

- percepcijo linij,
- motoriko pisanja,
- natančnost (povezovanje točk, izogibanje napakam),
- pozornost.

Učenci rešujejo vajo v povprečju 22 minut.

Z RAVNIMI ČRTAMI POVEŽI ŠTEVILKE OD 1 DO 30!

Navodila:

Razrežite predlogo tako, da je vsaka zgodba na svojem lističu. Otrokom dajte vse zgodbe in sami naj izberejo eno izmed petih zgodb, da jo bodo nato glasno prebrali.

Nato izberejo eno zgodbo, da jo bodo prebrali tiho. Preberejo naj naslove preostalih treh zgodb in po mikavnosti naslova izberejo eno, to zgodbo bodo prebrali doma.

Skupno izberejo zgodbo, ki jo bo prebral učitelj, o vsebini pa bodo kramljali vsi. Ker bo izbor zgodb različen, naj se otroci sami dogovorijo, katero zgodbo bo bral učitelj.

Namen vaje je vplivati na:

- natančnost branja,
- razumevanje prebranega,
- govor,
- prilagajanje skupnim željam.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 30 minut.

Navodila:

Učitelj in učenci naj sedejo v krogu (brez mize) na stole ali na tla.

Danes bomo skupno pripovedovali pravljice.

Učitelj prične pripovedovati pravljice (priporočamo znane pravljice), pove le del pravljice, učenci pa pripoved nadaljujejo. Učitelj naj omogoči, da pripoveduje vsak učenec. Pravljica lahko dobi povsem nov, nepričakovan zaplet, ki preusmeri dogajanje že znane pravljice.

Nepravilno izrečenih otrokovih besed in stavkov učitelj ne popravlja. Šepetaje pomaga posameznikom.

Različica:

Povejte zgodbo, v kateri nastopajo npr. mačka, zvezek in svinčnik; rdeča kapica, stara mama in volk...

Namen vaje je vplivati na:

- sproščenost govora,
- jasno, bogato in slikovito izražanje misli in oblikovanje stavkov,
- povezovanje stavkov v smiselno vsebino,
- pravilno dihanje med govorom,
- podkrepitev govora z drugimi oblikami komunikacije (mimika obraza, kretnje rok),
- sproščeno vzdušje v skupini,
- sproščanje in razvijanje domišljije,
- razvijanje skupinske ustvarjalnosti.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 30 minut.

RAZREŽI KVADRATE
SESTAVI KAK STAVEKI

Navodila:

Vsi sodelujoči sedejo v krog blizu table, skupno določijo učenca, ki zapisuje na tabli.

Igrali se bomo besedno igro "kviz".

Prvi igralec pove besedo, drugi igralec ponovi to besedo in doda novo besedo, tretji igralec ponovi besedo prvega in drugega igralca in doda novo besedo in tako naprej.

Učenec, ki ga je skupina določila, naj zapisuje na tabli, sproti zapiše besedo vsakega posameznega igralca. Zapiše samo vsako novo besedo in ne tistih, ki se ponovijo.

Sledi skupno branje besed, ki so zapisane na tabli. Ob tem odkrivajo pravopisne, sintaktične in vsebinske napake.

Igro večkrat ponovite. Usmerjajte otroke v jasnejše, bogatejše, okretnejše ter tekoče izražanje misli v povedih.

Namen vaje je vplivati na:

- spominski obseg,
- branje,
- besedno kombinatoriko (pri hitrem besednem reagiranju in kontroli napisanih besed),
- socialno dozorevanje v skupinski dejavnosti,
- jasno, bogato in okretno, tekoče izražanje misli v povedih.

Trajanje izvedbe vaje je v povprečju 34 minut.

Navodila:

Predlogo razrežete, kvadrate dajte v pisemske ovojnice. Na lističih so napisane besede, iz katerih sestavite poved. Učenci, ki hitro rešijo zahtevano nalogo, naj sestavijo več povedi.

Na lističih so napisane naslednje besede: DOMA, JAZ, JEM, DOBRO, MAMA, KUHA, KOSILO, JE, IN, V, ŠOLI, SE, UČIMO, UČENCI, SO, PRIDNI, TRGOVINI, RIŠEJO, PIŠEJO, BEREJO, POSPRAVLJA, OČE, UČITELJICA, SLUŽBI.

Vaja poteka kot individualno delo posameznika.

Stopnjevanka:

Skupno poved sestavi par ali skupina otrok. Lahko tudi več povedi.

Predloga ima manj besed, kot jih potrebujemo za dolge povedi, zato lističe z besedami dopolnimo s sličicami, podobno kot vidimo v Cicibanu.

Namen vaje je vplivati na:

- branje in sestavljanje povedi (analizo in sintezo),
- domiselnost in ustvarjalnost,
- vztrajnost.

Učenci rešujejo vajo v povprečju 26 minut.

DOMA	JAZ	JEM	DOBRO
MAMA	KUHA	KOSILO	JE
IN	V	ŠOLI	SE
UČIMO	UČENCI	SO	PRIDNI
TRGOVINI	RIŠEJO	PIŠEJO	BEREJO
POSPRAVLJA	OČE	UČITELJICA	SLUŽBI

RAZREŽI KVADRATE!
SESTAVI KAK STAVEK!

Navodila:

Na 40 kvadratih je 20 besed, ki imajo svoj par. Predlogo razrežite na te kvadrate.

1. Iščemo pare kot pri igralnih kartah.
2. Vse kartončke razporedimo po mizi ali po tleh s hrbtno stranjo navzgor.

Sedemo okoli mize ali na tla okoli kartončkov.

Igra se začne tako, da igralec dvigne dva kartončka, ki ju prosto izbere, ter ju obrne na pravo stran, glasno prebere napisani besedi. Če je slučajno odkril par, ga vzame, sicer oba kartončka položi na isto mesto, tako da je hrbtina stran navzgor. Igralci si skušajo zapomniti prebrano besedo in prostorski položaj kartončka na mizi oziroma na tleh, ker je od tega odvisna zmaga v igri.

Naslednji igralec dvigne spet dva kartončka, ju obrne na pravo stran, glasno prebere napisani besedi. Če ve, kje se nahaja par, vzame parni karton, sicer položi kartončka na isto mesto. Otroci dvigujejo in berejo po dva kartončka drug za drugim, vedno v istem zaporedju. Par lahko išče posameznik le, ko je na vrsti, in ne takrat, ko si je ob soigralcih zapomnil, kje so pari. Zmaga tisti, ki zbere največ parov.

Ko smo igro končali, skupno preberemo in ugotavljamo, kaj besede pomenijo. Pogovor naj bo sproščen.

Različica:

Na prazne kartončke otroci sami napišejo in ilustrirajo besede iz nove učne snovi, zlasti tiste, ki si jih težko zapomnijo oziroma jim delajo težave.

Namen vaje je vplivati na :

- spomin,
- branje in zapomnitev (besed, položaja),
- socialno dozorevanje v skupinski dejavnosti,
- govor.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 40 minut.

bober	bober	jelen	jelen
konj	konj	čebela	čebela
lisica	lisica	delfin	delfin
muca	muca	nosorog	nosorog

hobotnica	hobotnica	riba	riba
srna	srna	tiger	tiger
uharica	uharica	veverica	veverica
zajec	zajec	žolna	žolna

RAZREŽI, KVADRATE POMEŠAJ, IŠČI PARE KOT PRI IGRALNIH KARTAH!

Navodila:

Ker otroci še ne obvladajo bolj zapletenih primerov pravopisa pri ločenem pisanju besed in ker otroci s SUT slušno slabše razlikujejo besede, dodajamo vajo za manjšo skupino, čeprav že delajo podobne vaje vsi učenci v 1. razredu.

Potrebujete predlogo vaje in pisalni pribor.

Otroci naj glasno preberejo, kako je Metka narekovala in Jurček zapisal ta narek.

Dopustite glasen komentar otrok na račun Metke in Jurčka.

Pomagajte otrokom ugotoviti pravilnost narekovanja in zapisovanja. Npr. Kako se sliši prvi in drugi stavek, če ga glasno preberemo?

Nato spodbudite učence, da si izmislijo besede, ki jih je težko pravilno napisati. Te besede naj glasno narekujejo samemu sebi.

Pri samonareku spodbujajte posameznike, po potrebi jim nudite šepetajočo informacijo.

Namen vaje je vplivati na:

- vidno in slušno zaznavanje,
- vidno razlikovanje zapisa,
- slušno razlikovanje glasov,
- gibljivost roke,
- miselne procese – samokontrolo,
- govor (vsakdanji, slovnični), v odnosu do zapisa.

Učenci rešujejo vajo v poprečju 31 minut.

Metka narekuje Jurčku:

sestrico sta šla ugost

Jurček pa je napisal takole:

P sestrico sta šla v gozd.

Izmislite si besede, ki jih je težko pravilno napisati in jih glasno narekujte samemu sebi!

Navodila:

Potrebujete predlogo vaje, svinčnik in Slovenski pravopis (1962). Otroci glasno preberejo besede v vodoravni vrsti na predlogi ter s svinčnikom narahlo prečrtajo tiste besede, za katere mislijo, da niso pravilno napisane.

Učitelj prinese Slovenski pravopis in razloži njegovo uporabo in uporabnost.

"Vzemite Slovenski pravopis in preverite, ali je beseda, za katero menite, da je pravilno napisana, tako napisana tudi v Slovenskem pravopisu."

Iskanje je lahko skupno ali individualno, učitelj pomaga skupini oziroma posamezniku.

Skupaj preberite razlago najdene besede v Slovenskem pravopisu. Skupaj ugotavljajte tudi razlike med govorjeno in pisano besedo. V navpični koloni besed otroci pomen teh besed narišejo.

Opomba:

Besede iz vaje 40 so vse na isti strani (618) Slovenskega pravopisa (1962). Pri vodoravni vrsti besed je upoštevano načelo pravilnega zapisovanja, v navpični koloni besed pa načelo razlikovanja smisla in oblike.

Namen vaje je vplivati na:

- slušno in vidno zaznavanje,
- slušno diferenciacijo (razločevanje),
- pravilnost branja,
- miselne procese,
- govor (vsakdanji, slovnični, v odnosu do zapisa).

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 30 minut.

Trajanje izvedbe **pouš** **polž** **povš**

NAROSE NAPISANI BESEDI PREČRTAJI							

ALI POMEN TEH BESED LAHKO TUDI NARIŠEŠ?

RAZREZI KVADRATE POMEŠAJ, ISČI PARE KOT PRI IGRI S KARTAMI!

Navodila:

Učencem razdelite predlogo vaje, pripravijo naj ravnilo, ki ga položijo na predlogo vaje, da jim pomaga pri orientaciji med vrsticami in stolpci. Vsaki zahtevani dejavnosti naj sledi takoj izvršitev.

"Brali bomo besede, v katerih sta črki b in d.

1. Tiho preberite stolpec od zgoraj navzdol.
2. Glasno skupno preberimo prvo vrsto od leve proti desni. Pomagajte si z ravnilom, tako da zakrivате spodnje vrste.
3. Kdo prvi prebere besede v tretjem stolpcu, deseti vrsti? (Tekmovalno branje).
4. Glasno bom prebral besedo, vi jo poiščite.
5. Podčrtajte vse črke b z rdečim svinčnikom.
6. Podčrtajte vse črke d z modrim svinčnikom.

Različica:

Utrjevanje črke a,o,e.

Namen vaje je vplivati na:

- orientacijo na ploskvi med vrsticami in stolpci,
- branje (natančnost, hitrost...),
- selektivnost.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 34 minut.

	I.	II.	III.
	b	d	bd db
1	boben	dedek	budilka
2	babica	deklica	bodica
3	klobuk	denar	doba
4	bonbon	dimnik	debeluška
5	barvice	dihur	brod
6	boravnice	direndaj	beda
7	balon	dan	brazda
8	banana	darilo	beseda
9	zob	datelji	podoba
10	zobje	duda	drobtine
11	obraz	čuplo	dobrota
12	vrba	drugi	dobitek
13	obnova	dom	godba
14	obisk	domovina	odbor
15	brezbarven	dobrota	odboj
16	breza	pozdrav	obdobje
17	bilka	drevo	zbudil
18	obronek	drevored	prebudil
19	bob	jagoda	bled
20	boječina	drva	Bled
21	obljuba	drsalke	brada
22	zbolel	voda	brezdelje
23	zablada	odred	drobnica
24	obveznost	dooust	aobrava

GLASNO BOM PREBRALA BESEDO, VI JO POIŠČITE!

Navodila:

Učencem razdelite predlogo vaje in prazen list, sami naj pripravijo ravnilo, barvice in svinčnik.

"Povežite s puščicami zloge, da bo nastala smiselna beseda. Iz zlogov naredite čimveč besed. Na predlogi vidite prvo skupino zlogov, ki so že povezane s puščicami v besede. V sredini lista (zgoraj) so besede, ki so nastale iz teh zlogov. Poveži drugo in tretjo skupino zlogov v smiselne besede. Povezavo zlogov označi s črtami, pikami, ali nariši povezavo z različnimi barvniki. Ali je kak zlog že kar beseda?

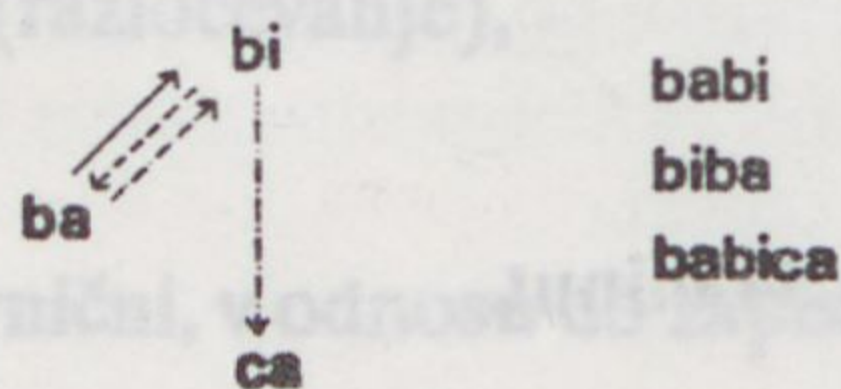
Izmislite si še druge zloge.

Poleg navodil učence še dodatno spodbujajte k dejavnosti: po potrebi jim šepetajte pomagajte. Nove zloge napišite na tablo in jih na tabli razporedite tako, kot so na predlogi.

Namen vaje je vplivati na:

- zaznavanje, integracijo, predstavljanje,
- zaznavanje in analizo delov, iz katerih so nastale besede.

Trajanje izvedbe vaje je v povprečju 32 minut.

bi	ba	
bar	ba	
ra		
bon	bon	
	ček	
ba	lon	

SESTAVI ČIM VEČ BESED!

Navodila:

Potrebujemo stare revije in časopise, večji karton z gladko ploskvijo, škarje, lepilo in pisalni pribor.

Izmislili si bomo svoj strip. (Učitelj razloži, kaj je strip.)

Iz revij in časopisov bomo izrezali slike in jih razvrstili tako, da bo nastala zgodba. Da bodo slike razumeli tudi drugi, bomo k slikam napisali besedilo.

Sličice bom nalepili na karton, besedilo bomo napisali kamorkoli: na sliko, zgoraj, spodaj.

Besedilo je lahko samo naslov prizora, lahko napišemo v sličico, kaj je oseba rekla, lahko pa napišemo kar celo zgodbo.

Lahko zapišemo čudne glasove, na primer pif, paf, bum...

Učitelj naj predlaga tako skupino glasov, ki so otrokom v skupini posebno težavne.

Ko otroci končajo, učitelj predstavi stripe razredu, naznanjajoč pravo avtorstvo in izdajateljstvo.

Če so otroci deležni knjižne vzgoje, se to zbirko doda še drugim izdelanim zbirkam otrok. (Knjižnica knjig, ki so jih izdelali otroci sami.)

Širši načrt: Otroci izdelujejo knjige. Ustvarjajo knjižnico izdelanih knjig, stripov.

Namen vaje je vplivati na:

- domiselnost in ustvarjalnost,
- pisanje, branje in sestavljanje besedila (natančnost, hitrost, oblikovanje pojmov v besede),
- vztrajnost,
- sposobnost kombinatorike (intelektualna igra s percipiranimi slikami in besedilom),
- sproščenost govora,
- jasno in duhovito izražanje (govorjeno in pisano).

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 35 minut.

Vaja 44

Navodila:

Na temo **Pri nas doma**, naj otroci napišejo dve samostojni povedi (misli). Pišejo naj na brezčrtne liste.

Otrok ne usmerite v miselni tok.

Učitelj pove otrokom, da zapisanega ne bo popravljaj. Nič hudega, če nista misli izraženi v pravih povedih, lepo napisani ali če se list popacka.

Namen vaje je vplivati na:

- sproščanje jezikovnega izraza,
- domiselnost in odprtost pri pisnem sporočanju,
- pozornost (pri oblikovanju in pisanju misli).

Učenci rešujejo vajo v poprečju 26 minut.

Navodila:

Odšli bomo na sprehod in tam opzovali, kako se vse spreminja.

Otroke želimo vzgajati za aktivno gledanje, poslušanje ter nato analiziranje stvari, ki so nam postale tako vsakdanje, da do njih nismo posebno pozorni oziroma jih ne opazimo več.

Kako se spreminjamo mi? Opazujmo ljudi! (Mali otroci, večji otroci, odrasli, stari ljudje).

Kako se spreminjajo rastline, npr. cvetlica (cvetlica v popku, cvet, odcvetela cvetlica, spreminjanje cvetlice, ki jo damo v vazo)?

Poslušamo hrup prometa, govorjenje ljudi, oglašanje ptic, šumenje vetra... Ugotavljamo bližino in oddaljenost glasov, izvor glasov...

Namen vaje je vplivati na:

- sposobnost povezovanja zaznanih podrobnosti v smiselno celoto,
- natančno in kritično opazovanje,
- pronicljivost pri raziskovanju sprememb v naravi in pri človeku (ki vzbuja dvome in kritike),
- miselne procese – primerjanje predhodnih izkušenj s sedanjimi zaznavami,
- sproščeno besedno izražanje.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 39 minut.

Vaja 46

Navodila:

Skupina otrok in med njimi učitelj se stisnejo v gručo, tako da se zaradi gneče nujno dotikajo drug drugega.

Učitelj daje navodilo za vajo otrokom in se skupaj z njimi prepusti izvajanju.

Pobožajmo svoja lica, čelo, lase. Pobožajmo sošolca po roki, po licih. (Ne le pogladimo ali potrepeljamo!)

Sledi pogovor o tem, kako starši, tete ljubkujejo otroke (se srčkajo) in kako ljubkujejo njih.

Učitelj usmerja razgovor v skupni sklep, naj otroci določijo nalogo za mamico, očeta, teto.

Naloga za starše, teto je naslednja: Vsak večer me vzemi v naročje in me pobožaj po licih, laseh. To nalogo naj otroci doma napišejo.

Namen vaje je vplivati na:

- izražanje svojih želja, hotenj, pričakovanj in notranjega občutenja (in ne zatajevanje),
- čustvovanje (da otrok ni sram lastnih čustev in želja).

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 21 minut.

Navodila:

Učitelj in manjša skupina učencev sedejo na stole, ki so postavljeni v krogu. V sredini ni ničesar. Predstavili se bomo drug drugemu, vendar ne le z imenom in priimkom. O sebi bomo povedali več: opišemo svojo zunanost, kaj nas zanima, kakšne lastnosti imamo, kakšni si želimo, da bi bili...

Učitelj naj najprej sam pove nekaj o sebi (dobrega in slabega).

Učence naj spodbuja, jim pomaga z vprašanji.

Učitelj naredi povzetek, tako da iz konkretnih lastnosti ali dejanj otroka osvetli lastnost ali dejanje, ki omogoča, da otroci dojamejo, da se imamo radi, kljub temu da imamo hibe.

Če posamezniku ni vse sprejemljivo, se opremo na to, kar nam je všeč, prek tega sprejmemo sočloveka.

Nadaljevanka:

Dejavnost lahko izzveni v risbi samega sebe.

Ali pa udobno sedemo, se naslonimo s hrbtom na stol, zapremo oči in preišljujemo o sebi.

Namen vaje je vplivati na:

- podobo o samem sebi in o drugih,
- socialno dozorevanje v skupinski dejavnosti "sprejemam te, takšnega kot si, tudi mene sprejmite, takšnega kot sem",
- govorno izražanje samega sebe,
- čustvovanje.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 27 minut.

Vaja 48

Navodila:

Čas učitelj nameni pogovoru z otroki. Pogovarjajmo se! Kramljajmo!

Vsebine, tematike, ne določite predhodno, temveč se prilagajajte vsebinam, ki jih sprožijo otroci.

"Pogovarjanje z otroci je umetnost posebne vrste, ki ima svoja pravila. Otroci so v pogovoru malokdaj naivni. Njihova vprašanja so večkrat povedana zavito in jih je treba šele razvozlati." (dr. Haim G. Ginott)

Učitelj je eden od sodelujočih in ne vodja pogovora.

Opomba:

Vsaka dejavnost otrok s SUT naj se prične in konča s pogovarjanjem, kramljanjem.

Namen vaje je vplivati na:

- sproščanje samostojnega pogovora,
- interese, ravnanja – objektivizacijo z osvetlitvijo,
- tovarištvo,
- občutenje zaupanja in domačnosti (domača, demokratična in čustveno topla atmosfera),
- medsebojno razumevanje,
- vživljanje v sovrstnikovo pripoved.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 28 minut.

Navodila:

Izmed učencev izberemo tri igralce, ostali so opazovalci. Igralci naj prostovoljno izberejo vlogo mame, očeta, otroka.

Igralci sedejo drug proti drugemu. Opazovalci sedijo za njihovimi hrbti, v takšni oddaljenosti, da vidijo vse tri igralce.

Naloga mame in očeta je, da vživeto opišeta, kakšen naj bo ta njun otrok. Opisujeta naj obdobje od rojstva do poklica. Ko povesta vse o otroku – kakšen naj bo – oceni otrok svoja starša. Ali je z njima zadovoljen, ali sta prezahtevna, prestroga, se ne strinja z njunimi vzgojnimi postopki... Nato še opazovalci povedo, kaj menijo o tej družini.

V tem starostnem obdobju je, da bi dosegli namen igre, potrebno, da učitelj vodi in pomaga igralcem in kritikom.

Igranje vlog je primerno v vseh starostnih obdobjih učencev. Vsako starostno obdobje vnaša v vloge svojo zrelostno podobo.

Različica:

Odigramo trenutno konfliktno situacijo...

Namen vaje je vplivati na:

- izražanje pristnega notranjega občutenja in doživljanja (katerim vplivom je izpostavljen),
- prepoznavanje življenjskih situacij v igranih vlogah,
- interpretacijo zaznave in predstave (ne le tistega, kar ga obdaja, ampak tudi samega sebe),
- kritično oceno ne le drugih, temveč tudi sebe.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 29 minut.

Navodila:

Potrebujete predlogo vaje in svinčnik.

Otroci najprej tiho berejo številke od leve proti desni. S črtami povežite številke od 1 do 20.

Nato posameznik hitro bere številke od 1 do 20.

Učitelj naj pazi, da pridejo na vrsto vsi otroci.

Pri branju moramo izuriti tudi hitrost premikanja in preskakovanja oči ter miselno spremljanje besedila. Različne vaje so namenjene usvajanju branja in hitrosti premikov oči. Ko otrok že bere, ga privajamo tudi na branje, ki omogoča hitro spremljanje podnaslovov, na primer TV, film, branje časopisov...

Okretnost branja prispeva tudi k okretnosti miselne spremljave.

Namen vaje je vplivati na:

- hitrost premikanja in preskakovanja oči ter miselno spremljanje besedila,
- dojetanje ploskovnih odnosov, pomnjenje števil in njihove razporeditve na ploskvi,
- hitrost branja in pozornost.

Učenci rešujejo vajo v povprečju 20 minut.

10		8	2	17
7	1		12	
16	11	5	9	3
4		14	18	
13	19	20	6	15

S ČRTAMI POVEŽI ŠTEVILKE OD 1 DO 20!
HITRO BERI ŠTEVILKE OD 1 DO 20!

Navodila:

V lepem vremenu se napotite v naravo, na travnik ali travnato igrišče, kjer boste lahko nemoteno izvajali vaje. Otroci imajo velike zaloge energije, potrebujejo pa možnosti, da bi jo kreativno izrabili. Otroci naj tudi začutijo opoj prostora.

Vaje imajo dosledno obliko igre.

1. Kotaljenje po strmini ali ravnini.
Vajo kotaljenja lahko ponovite večkrat. Otrokom, ki ne obvladujejo kotaljenja, pomagajte s tem, da jih zakotalite vi.
2. Vrtenje okoli lastne osi s pomočjo drobnih prestopov nog in z razprtimi rokami.
3. Posnemanje otroka, ki se uči hoditi (vstajanje iz sedečega položaja, kobacanje po vseh šurih, opotekanje).
4. Sedeč na tleh, gibljemo samo določen del telesa na vse možne načine. Na ta gib smo pozorni ter ga s pogledom spremljamo. Gibljemo lahko nogo, roko, zgornji del telesa...
5. Skakanje v višino, poskušamo ostati čimdalj v višini, pri tem občutimo tudi breztežnost. Otroke opozorite na občutje breztežnosti.

Namen vaje je vplivati na:

- obvladovanje teže telesa,
- celovito doživljanje težnosti lastnega telesa,
- obvladovanje ravnotežja,
- kontrolo gibajočih delov telesa,
- občutek breztežnosti,
- podobo o lastnem telesu.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 33 minut.

10	8	10	10
7	12	1	7
16	9	11	16
4	18	14	4
13	8	20	13

Navodila:

Učitelj napove izlet skupine od šole do bližnjega hriba.

"Pot, ki jo bomo prehodili peš, bomo vrisali na risalni list. Že pred odhodom označite položaj šole oziroma kraj, od koder prihajate, smer poti in predvideni cilj."

Vse, kar je ob poti, boste sproti vrisovali na risalni list, Lahko se odločite za posebne znake, npr. znak za hišo.

"Vsega, kar opazimo na levi in na desni strani naše poti, ne moremo vrisati." Učitelj naj vodi z otroki sproščen pogovor o tem, kar otroci opazijo in kar vrisujejo na risalni list.

Ko se boste vrnili v šolo, vpišite tudi imena (poti, ulice, hriba...). Tako boste imeli svojo karto pokrajine, ki ste jo prehodili in opazovali.

Nadaljevanja:

Abstrakcija, skupinsko delo otrok.

Narišimo pravi zemljevid...

II. del
(2. razred)

Namen vaje je vplivati na:

- prostorsko orientacijo v naravi,
- zaznavanje različnih prostorskih odnosov v naravi,
- pozornost,
- opazovanje (natančnost, vztrajnost),
- interpretacijo zaznav in predstav (pri risanju poti od šole do bližnjega hriba).
- sproščeno vzdušje v skupini,
- miselne procese – obseg spomina in obstojnost spominskih predstav.

Trajanje izvedbe vaje je v poprečju 44 minut.

Navodila:

Navodila:

Vrednoti učence, kako so razumeli in uporabili besedno sliko. Vrednoti, ali so bili sposobni razločiti, da bi bilo treba razločiti med besedno sliko in besedno sliko. Vrednoti, ali so bili sposobni razločiti, da bi bilo treba razločiti med besedno sliko in besedno sliko. Vrednoti, ali so bili sposobni razločiti, da bi bilo treba razločiti med besedno sliko in besedno sliko.

II. del

(2. razred)

Različica:

Namen vaje je, da se razvija:

Kaj vse počnemo v enem tednu...

orientacija v prostoru

Kaj vse počnemo v soboto, nedeljo.

znavanje različnih prostorskih odnosov

Namen vaje je, da se razvija:

natlačnost in vztrajnost opazovanja

• znavanje časa,

interpretacija znanja in predstava

• časovna orientacija,

splošno vzdušje v skupini

• pozornost,

občutenje domačnosti

• spomin,

želja po spremenjanju obstoječega

• prilagoditev na delo v določenem časovnem ritmu.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 23 minut.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 26 minut.

Drugi list

Drugi list

Vaja 1

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Navodila:

Ker učenci preživijo velik del dneva v razredu, naj skupaj z učiteljem iščejo, kako bi spremenili standardno ureditev razreda, zato, da bi bilo bivanje v razredu prijetnejše. V vodenem razgovoru naj učenci ustvarjalno iščejo izboljšave za svoj razred. Načrtno jih vodimo tudi v opazovanju razreda.

Po razgovoru razdelite list vaje. Učenci narišejo, kako bi uredili razred, da bi bilo v njem zelo prijetno.

Različica:

Narišite prostor (kotiček), kjer se igrate...

Namen vaje je, da se razvija:

- orientacija v prostoru,
- zaznavanje različnih prostorskih odnosov,
- pozornost,
- natančnost in vztrajnost opazovanja,
- interpretacija zaznav in predstav,
- sproščeno vzdušje v skupini,
- občutenje domačnosti,
- želja po spreminjanju obstoječega.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 23 minut.

Kako bi uredil razred, da bi bilo v njem zelo prijetno? Nariši!

Navodila:

V šoli se ravnamo po urniku. Tudi doma imamo urnik, vendar ga ne napišemo in čas ni tako točno razdeljen kot v šoli.

Danes bomo napisali **domači urnik, kaj vse počnemo v enem dnevu.**

Učencem razdelite list vaje in jim z razgovorom pomagajte, da pridobijo osnovno orientacijo časa. Če uspešno rešujejo prvi del vaje, nadaljujte in izpolnjujte urno razporeditev dneva, in sicer po uvodnem razgovoru. Skupno rešujte vajo in zapišite rezultate razgovora v obliki prepisa s table ali v obliki nareka. Domači urnik, napisan po urah, izvedite takrat (po temi iz SND "Orientacija v kraju in času"), ko otroci v skupini bolje spoznajo časovne pojme in se orientirajo v času.

Različica:

Kaj vse počnemo v enem tednu...

Kaj vse počnemo v soboto, nedeljo.

Namen vaje je, da se razvija:

- zaznavanje časa,
- časovna orientacija,
- pozornost,
- spomin,
- prilagoditev na delo v določenem časovnem ritmu.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 26 minut.

Domači urnik:

od 7. do 8. ure _____

od 8. do 9. ure _____

od 9. do 10. ure _____

od 10. do 11. ure _____

od 11. do 12. ure _____

od 12. do 13. ure _____

od 13. do 14. ure _____

od 14. do 15. ure _____

od 15. do 16. ure _____

od 16. do 17. ure _____

od 17. do 18. ure _____

od 18. do 19. ure _____

od 19. do 20. ure _____

Domači urnik:

zjutraj

dopoldne

opoldne

popoldne

zvečer

Kaj vse počneš doma v enem dnevu? Napiši ali nariši!

Kaj vse počneš doma v enem dnevu?

Napiši ali nariši!

Navodila:

Učenci potrebujejo slikovno predlogo in škarje.
Razrežite list in narezane dele pravilno sestavite.

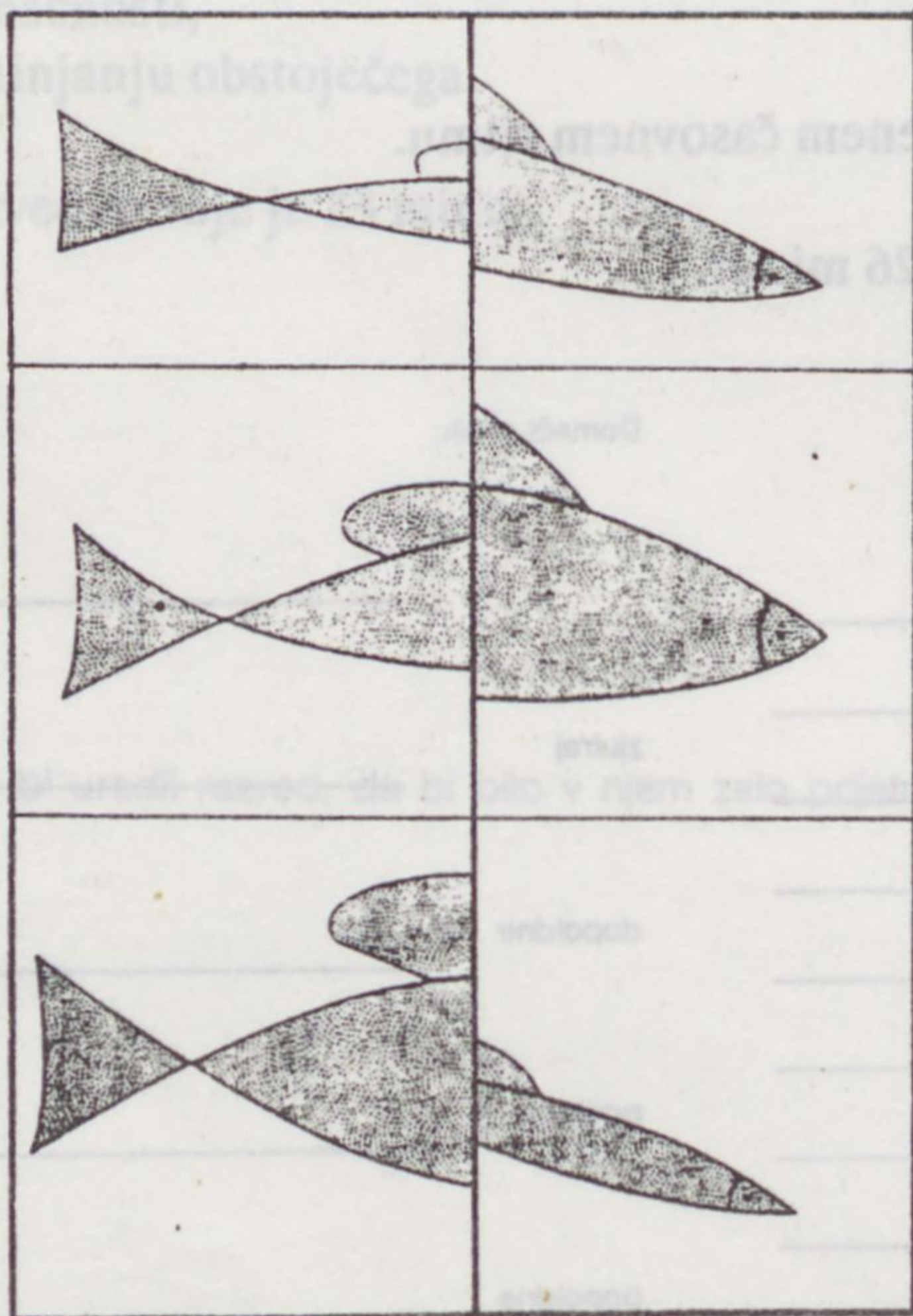
Stopnjevanka:

Narišite predmete, iz katerih boste sestavili zgodbo.

Namen vaje je, da se razvija:

- zaznavanje odnosa med deli in celoto,
- ročne spretnosti,
- pozornost,
- ustvarjalnost.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 18 minut.

Razreži!
Pravilno sestavi!

Navodila:

Učenci potrebujejo slikovno predlogo in svinčnik.

List naj si dobro ogledajo in sami preberejo navodila. "Kaj lahko narišeš iz teh črt? Ali si lahko pomagaš z narisanim predmetom v zgornjem levem kotu?" Iz narisanih črt naj ustvarjajo tudi druge predmete (ne le gobo.)

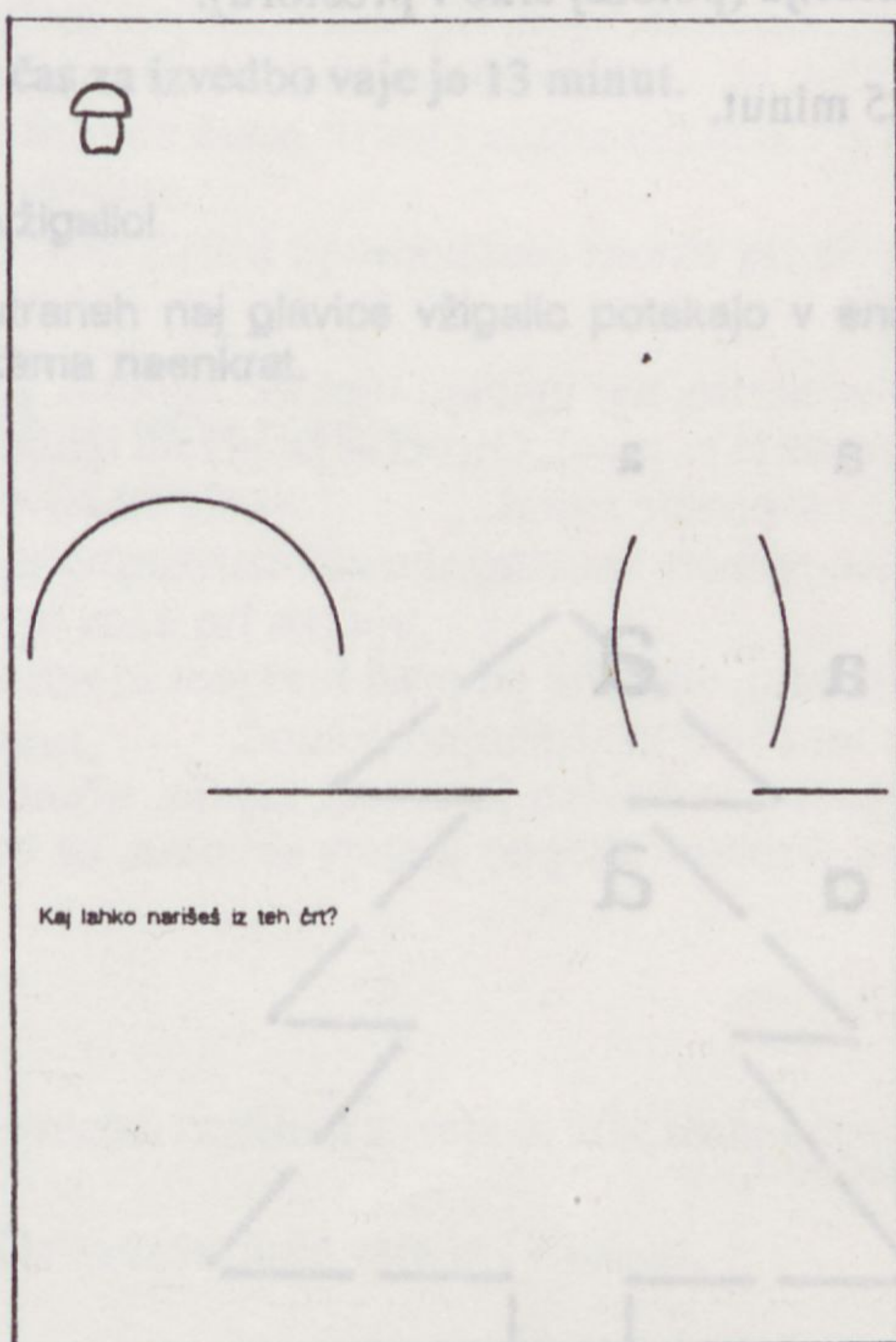
Stopnjevanka:

Narišite še druge osnovne črte, iz katerih lahko nastanejo različni predmeti ... ustvarjajte v skupini... Rišite na tabli...

Namen vaje je, da razvija:

- zaznavanje odnosov med deli in celoto,
- opazovanje,
- pozornost,
- ustvarjalnost,
- miselni procesi.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 12 minut.

Ali si lahko pomagaš z narisanim predmetom v zgornjem levem kotu?

Navodila:

Potrebujete slikovno predlogo, časopise, revije, škarje in lepilo.

Na slikovni predlogi so različno oblikovane črke e! Izrežite jih in nalepite. Pri iskanju črk si pomagajte tako, da berete besede, stavke.

V razgovoru opazujte bistvene razlike med črkami a, npr, po obliki, debelini, velikosti, te pojme povežite s pojmi v matematiki.

Stopnjevanka:

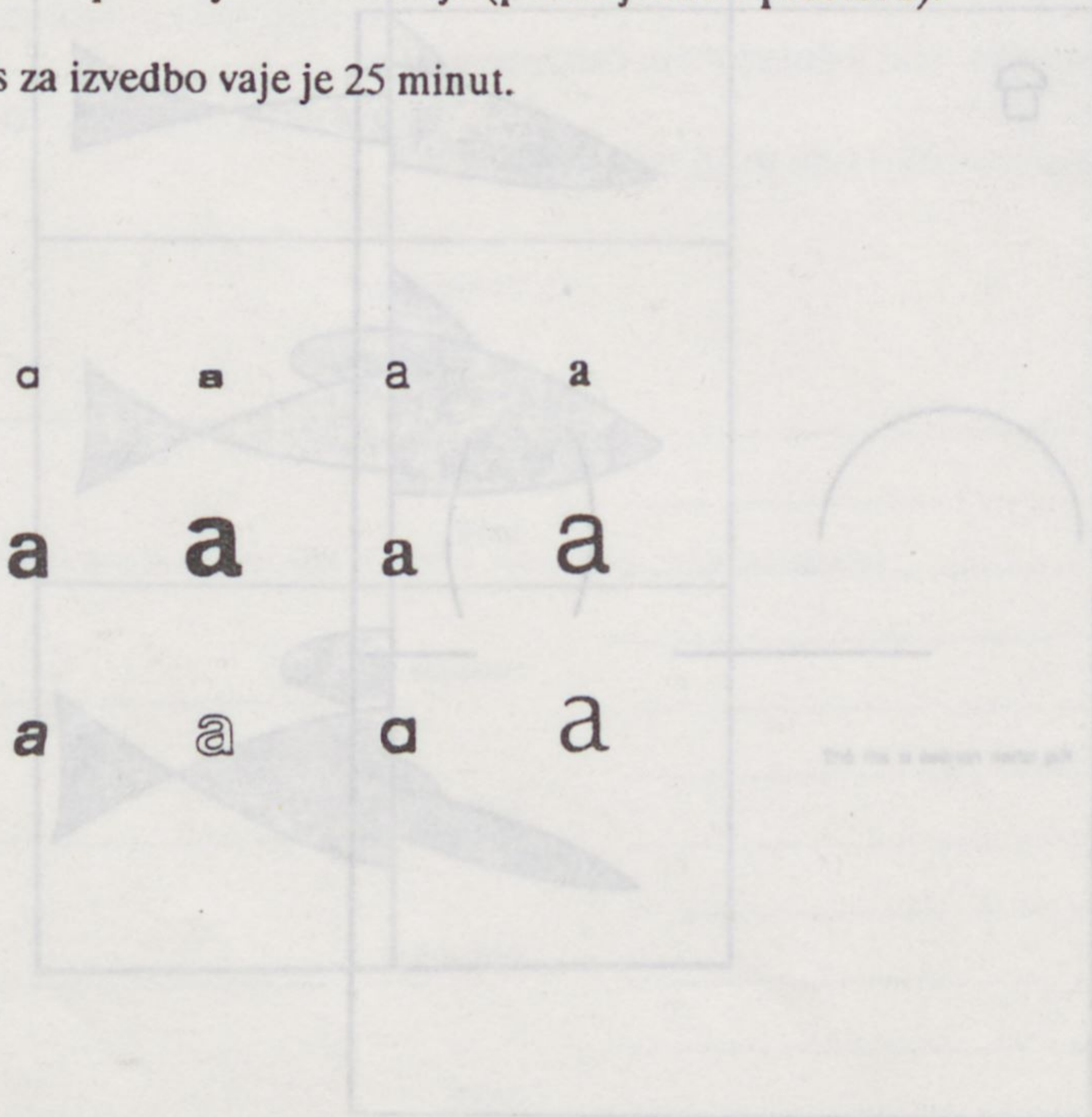
Poiščite v starih revijah in časopisih še druge črke, ki se razlikujejo po obliki...

Izberite predvsem črke, ki učencem delajo težave.

Namen vaje je, da se razvija:

- spoznavanje znakov, ki imajo isti pomen,
- opazovanje,
- vztrajnost,
- natančnost,
- govor – glede na uporabljene pojme,
- ročne spretnosti,
- prostorska in položajna orientacija (položaj črke v prostoru).

Poprečni čas za izvedbo vaje je 25 minut.

To so različno oblikovane črke a.

Poišči v starih revijah in časopisih različno oblikovane in različno velike črke e! Izreži jih in nalepi!

Navodila

Učencem razdelite list, na katerem je slikovna predloga in vžigalice (približno 25). Učenci sprva oblikujejo lik po predlogi. Glavice vžigalic potekajo v enaki smeri. Vžigalice polagajo z obema rokama hkrati.

Vzpodbudite učence, da ustvarjajo še druge oblike. Ob zaključku vaje naj vrnejo vse vžigalice.

Opomba:

Če učenci ne morejo koordinirati kretenj obeh rok, naj najprej oblikujejo like z eno roko in šele nato z obema rokama hkrati.

Različica:

Oblikujte like z drugimi pripomočki (svinčniki, paličice...)

Namen vaje je, da se razvija:

- zaznavanje oblik, velikosti, smeri, razdalj,
- fina motorika rok,
- koordinacija gibov rok,
- pozornost.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 13 minut.

Sestavi iz vžigalic!

Na obeh straneh naj glavice vžigalic potekajo v enaki smeri. Vžigalice polagaj z obema rokama naenkrat.

Ustvarjaj še druge oblike!

Navodila

Učenci prinesejo od doma dnevni časopis (npr. Delo, Dnevnik, Večer) z istim datumom.

Učitelj jih v razgovoru ob listanju časopisa usmerja, da opazujejo, da v časopisu pišejo novinarji o politiki, športu, kulturi...

Prebrali bomo naslove sestavkov, ki imajo največje črke. Naslove bomo brali zelo počasi in poslušali sami sebe. En otrok prebere naslove na eni ali dveh straneh.

Pomembno je, da učitelj načrtno upočasnjuje branje, večjo pozornost pa posveča natančnosti in izraznosti branja.

Namen vaje je, da se razvija:

- orientacija na ploskvi, med vrstami in stolpci,
- natančnost in izraznost branja,
- pozornost,
- vidna in slušna samokontrola,
- preciznost izražanja in izgovorjave ter razumevanja,
- odnos do kulturnih dobrin.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 23 minut.

Vaja 8

Navodila:

Učencem razdelite list vaje in jih usmerite, naj ugibajo vsebino zgodbe. Zgodba je pisana v nasprotni smeri (zadnja beseda je tu prva). Otroci se sami radi igrajo, da drug drugemu berejo ali napišejo tekst z nasprotne strani.

Da iz tako napisane zgodbe učenec razbere vsebino, mora biti ves čas intenzivno pozoren.

Učenci berejo zgodbo tiho ali polglasno, dovolite pa pred branjem in med branjem glasen komentar in šaljivo vzdušje ter s tem medsebojno pomoč.

Ko uganejo, kaj pripoveduje ta zgodba in kakšen je sistem zapisa, učenci v obliki kramljanja povedo vsebino zgodbe. Vsebino skupno podaja skupina, ne obnavljajo posamezni učenci.

Namen vaje je, da se razvija:

- intenzivna pozornost,
- orientacija na ploskvi med besedami,
- sproščeno besedno izražanje,
- medsebojna pomoč.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 20 minut.

Miš požrešna

Debela bila je tako, luknjo skozi mogla ni pa, vrniti hotela je se, zdanilo je se ko. Počil trebuh skoraj ji bi da, najedla tako je se in požrešna je bila. Hrane veliko shrambi v našla in luknjo skozi je zlezla. Luknjo je zglodala in tla glodala je miš.

Lev N. Tolstoj

Ciciban 4, 1975-76

Ugani, kaj pripoveduje ta zgodba!

Vaja 9

Navodila:

Učenci potrebujejo slikovno predlogo, svinčnik, radirko in barvnik. V narisano mrežo na listu narišite deklico in dečka. V mrežo na levi strani narišite dečka, v mrežo na desni strani narišite deklico. Po velikosti naj bosta enaka. Radirko lahko uporabljate.

Sledi razgovor: Zakaj uporabljamo mrežo pri risanju? Kdo si pomaga z mrežo pri risanju?...

Namen vaje je, da se razvija:

- orientacija na ploskvi,
- zaznavanje prostorskih odnosov,
- gibljivost roke pri risanju,
- natančnost,
- pozornost,
- govor.

Opomba:

Lažja, osnovnejša različica te vaje bi bila, da bi učenci le prerisovali že narisano sliko.

Poprečni čas za reševanje vaje je 17 minut.

Vaja 9

V mrežo na levi strani nariši dečka, v mrežo na desni strani nariši deklico.
Po velikosti naj bosta enaka.

Začaraj v živali kogar želiš (sošolca, učiteljico, mamo, očeta, brata) in jih v začarani podobi nariši. Ko risbo dokončaš, napiši ime živali in ime tistega, ki ga žival predstavlja.

Namen vaje je, da se razvija:

- otrokova domišljija,
- ustvarjalnost,
- čustveni odnosi.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 20 minut.

Navodila:

1. Borba z rameni.

Dva učenca se opreta drug ob drugega samo z enim ramenom. Teža je na notranji nogi, sicer se rami ne dotikata. Poskušajte drug drugega premakniti z mesta. Igro zgubi tisti, ki se premakne z mesta.

2. Volkovi varujejo svoj brlog.

Vsak učenec si izbere del skupnega prostora, ki ga bo varoval pred vdorom drugega. Svoj prostor brani tako, da posnema tuljenje, hojo in mimiko volka. Odvrčajte učence od grobosti, češ, da zadošča za obrambo samo telesni dotik.

3. Počitek na hrbtu.

Učenci ležejo na hrbet, učitelj jim umirjeno, monotono, komaj slišno ves čas prigovarja, da se povsem umirijo. Relaksacija traja 2 do 3 minute.

Vaje naj potekajo vedno tako, da sprostitvev sledi napetosti.

Različica:

1. Dramatizacija zgodbe "Ježek in lisica". Ježek izrine lisico iz njenega brloga..

2. Opazuj, kako v naravi ptice varujejo svoj prostor...

Namen vaje je, da se razvija:

- obvladovanje ravnotežja,
- doživljanje napetosti in sproščanje v gibanju,
- tovarištvo.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 15 minut.

Navodila:

Za delo v manjši skupini prinesete toliko različnih knjig, kot je otrok v skupini. Vsakemu otroku date eno knjigo, tudi sami imejte knjigo. Priporočamo, da izberete knjige, ki so bogato ilustrirane. "Prelistaj knjigo in povej kaj o njej!"

Tudi, če učenec ne pozna vsebine knjige, lahko p. ipoveduje o vtisu, na primer o ilustracijah, debelini knjige, ovitku...

Če je zadrega in učenci ne vedo, kaj bi povedali o knjigi, naj najprej učitelj pove vtis o svoji knjigi. Stavčne strukture, ki jih otrok sliši doma, se razlikujejo od stavčnih struktur, ki jih razvijamo v šoli, zato spodbujamo učence, da govorijo.

Govorne veščine laže razvijamo v igrivih vajah, ki se vežejo na kak predmet (v našem primeru knjiga).

Namen vaje je, da se razvija:

- sproščeno besedno izražanje,
- natančno opazovanje,
- kultivirano doživljanje knjige.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 20 minut.

Vaja 13

Navodila:

Da bi učenci izpopolnjevali govorne veščine, je pomembno, da spoznajo, da lahko z besedo vplivajo na svet okrog sebe.

Kot sredstvo uporabite pogovor po telefomu. Učenec naj npr. pokliče trgovino in poprosi za kakšno informacijo; po telefonu naj kaj naroči, ipd.

Učence tudi seznanite z uporabo telefonskega imenika.

Različica:

Z napisano besedo želimo nekaj naročiti (pismo, naročilnica...), sporočiti, vprašati, pomagati...

Namen vaje je, da se razvija:

- uporaba pisanega in govornega jezika,
- natančno pisno in besedno izražanje,
- slušno zaznavanje,
- mišljenje,
- navajanje na tehnična komunikacijska sredstva.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 17 minut.

Navodila:

Učenci potrebujejo list vaje in (katerokoli) pisalo. V besedilu otroci iščejo napake, "ki so nastale pri prepisovanju". Te besede so: avtomodili, očala, stornice, mefta, karuza.

"V zgodbi je pri prepisovanju nastalo 5 napak. Poišči jih in besede z napako obkroži." Učitelj naj ne pričakuje, da bo vsak učenec sam našel vseh 5 napak. Zato naj besedilo otroci preberejo večkrat, dovolite jim tudi prišepetavanje ter jih vzpodbujajte k medsebojni pomoči. Sledi razgovor o tem, kako bi pomagal sošolcu pri reševanju vaje, da drugi tega ne bi opazili.

Namen vaje je, da se razvija:

- natančnost branja,
- vidno zaznavanje detajlov (črke v besedi, besede v tekstu),
- pozornost,
- medsebojna pomoč.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 9 minut.

CICIBAN 7, 1976-77

KORUZA IN STOLPNICE

Slavko Pregl

Na polja blizu mesta so se pripeljali avtomobili in ven so stopili učeni možje. V rokah so nosili papirje, jih učeno razgrinjali, jih učeno gladali in učeno kimali.

"Tule bodo zrasle nove stolpnice," je rekel učeni mož, ki je imel učena očala na učenem nosu.

"Tule bodo zrasle nove stornice," je važno rekel fant iz mesta fantu z dežele.

"Najprej pridi raje k meni, da boš videl, kako se seje in gnoji, kako zrasteta repa in karuza, potem pa me uči o tem, kako zrastejo stolpnice," je odvrnil fant z dežele.

V zgodbi je pri prepisovanju nastalo 5 napak. Poišči jih in besede, ki imajo napako, obkroži!

Navodila:

Kramljamo o disciplini ter o upoštevanju obveznosti in pravil v šoli, doma, na cesti...

Izhodišče kramljanja je lahko priložena zgodba – bodisi da jo otroci tiho preberejo ali da jo učitelj prebere glasno in poveže z načrtovano vsebino pogovora – ali dogodki iz vsakodnevnega življenja.

Razgovor je voden. Pomagamo si tudi z vprašanji, npr. kaj pomeni beseda disciplina? (Kako je razložena v Slovarju slovenskega knjižnega jezika). Kaj zahtevajo starši, učitelji od otrok? Ali izpolnjujemo te zahteve, se jim podredimo...

Učence vzpodbujamo, da prisluhnejo drug drugemu.

Različica:

1. Razgovori o določeni temi, ki zadeva malo skupino, ves razred.
2. Dramatizacija zgodbe.

Namen vaje je, da se razvija:

- izražanje pojmov notranjega občutenja in doživljanje zahtev iz okolja,
- vživljanje v pripoved sovrstnikov,
- kritična ocena ne le drugih, temveč tudi sebe,
- medsebojno razumevanje.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 17 minut.

BOMBOŠKO

Albin Weingerl

Na robu vasi, nedaleč od Zelene poti stanuje Pod hrasti deček Bomboško. V resnici mu je ime Andrej.

Zjutraj mu mama reče: "Umij si zobe!"

On pa odgovori: "Bom, ko bom našel zobno ščetko!"

Opoldne mu oče naroči: "Napiši nalogo!"

On se pa izvija: "Bom, če mi boš pomagal!"

Zvečer ga mama prosi: "Prinesi mi drva!"

On pa takole: "Bom! A najprej moram najti zobno ščetko. Potem bom napisal nalogo. In očeta moram naprositi, da mi bo pomagal. Nato bom pa prinesel drva."

Zato ga ne kličejo Andrej, ampak Bomboško.

Navodila:

Ker veliko otrok s SUT ne obvlada osnovnih časovnih pojmov ter se v času slabo orientirajo, jim pomagamo usvajati časovne pojme z igrivo vajo.

"Vsak dan v tednu se zgodi kaj zanimivega. Zapiši to zanimivost z nekaj besedami. To zanimivost lahko tudi narišeš."

Različica:

Piši svoj dnevnik.

Namen vaje je, da se razvija:

- usvajanje osnovnih pojmov,
- zaznavanje časa,
- orientacijo v času,
- pozornost,
- spomin,
- prilagoditev na delo v daljšem časovnem ritmu,
- čustvovanje.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 28 minut.

Vsak dan v tednu se zgodi kaj zanimivega. Zapiši to zanimivost z nekaj besedami. Lahko tudi narišeš.

PONEDELJEK:	
TOREK:	
SREDA:	
ČETRTEK:	
PETEK:	
SOBOTA:	
NEDELJA:	

Navodila:

Potrebujete slikovno predlogo in barvnike.

Na listu je narisana velik lik, ki je razdeljen na majhne like (množice). Kje uporabljamo takšne ali podobne like? Kakšni so koti pri posameznih likih? Učitelj vodi razgovor in približa vajo matematiki.

1. različica:

Vsak lik pobarvaj z drugačno barvo. Vsaka naslednja barva naj bo temnejša.

2. različica:

S številkami od 1 do 10 označi like po barvni jakosti.

3. različica:

Like šrafiraj (izpolni) z navadnim svinčnikom. Jakost svinčnika stopnjuj.

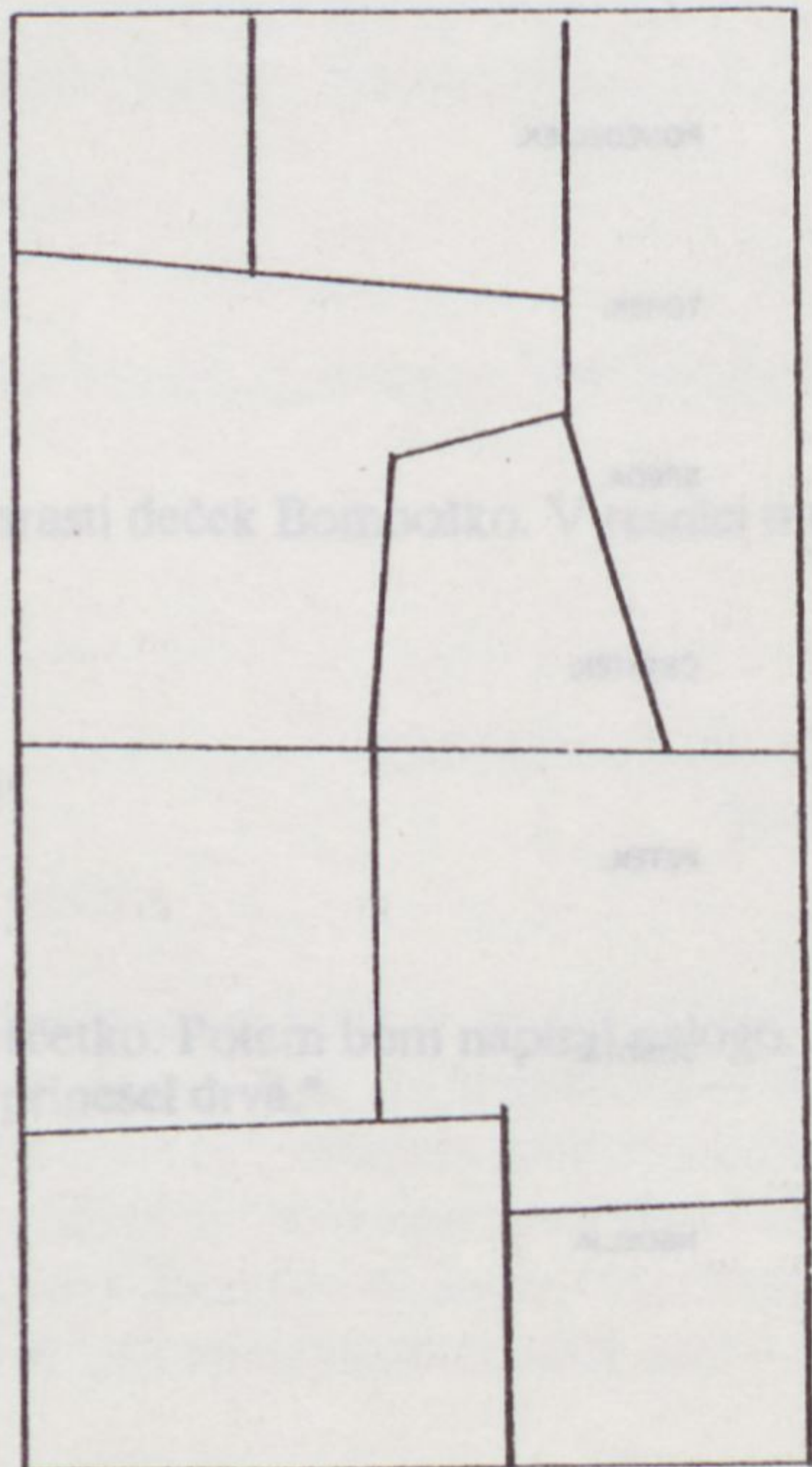
4. različica:

Nariši podoben lik, v vsakem manjšem liku nariši drugačen raster (sito, mreža).

Namen vaje je, da se razvija:

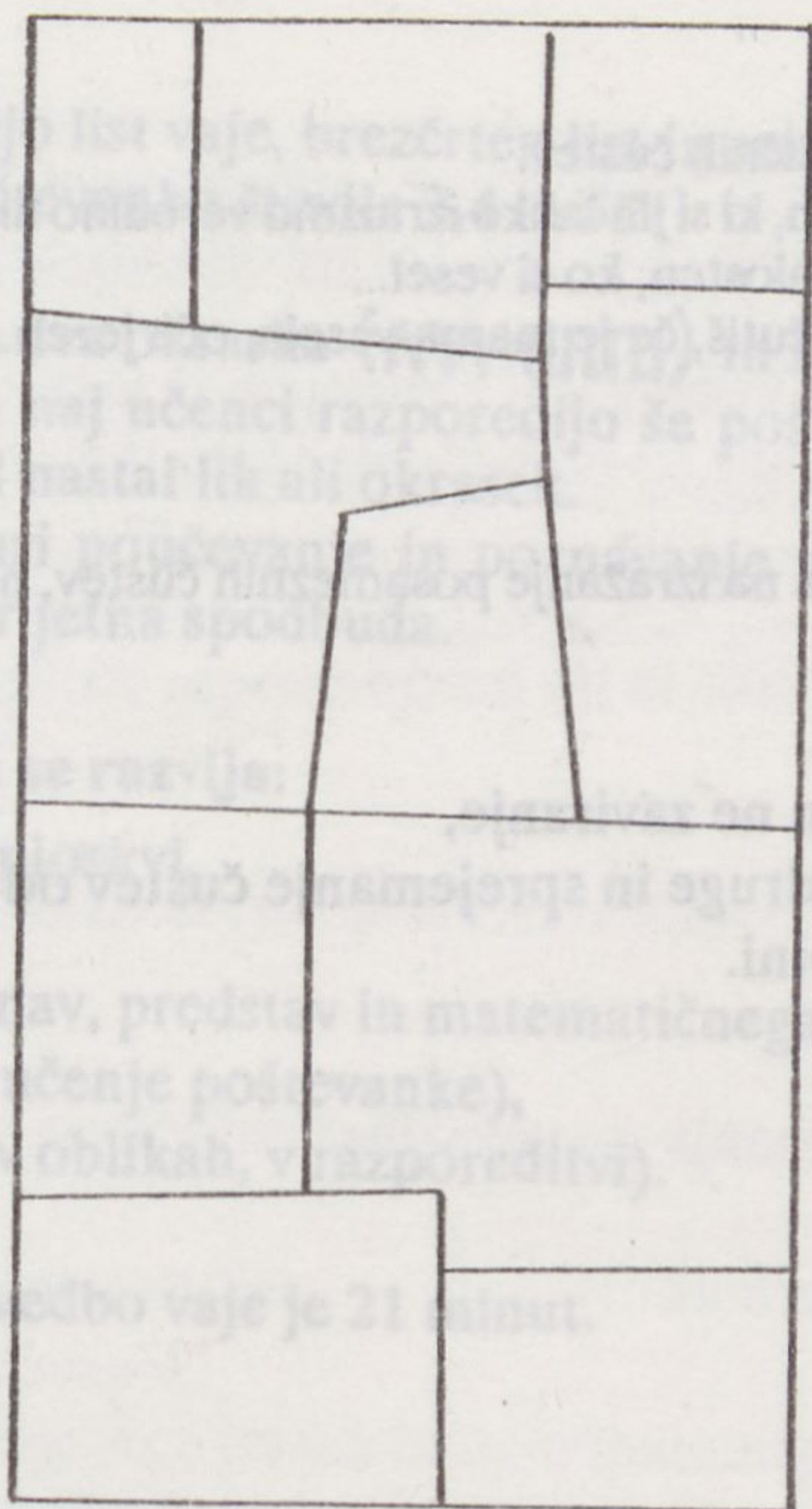
- vidno zaznavanje,
- prepoznavanje matematičnih pojmov in geometrijskih likov,
- prepoznavanje abstraktnih likov v konkretni stvarnosti,
- poimenovanje prepoznanega.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 23 minut.

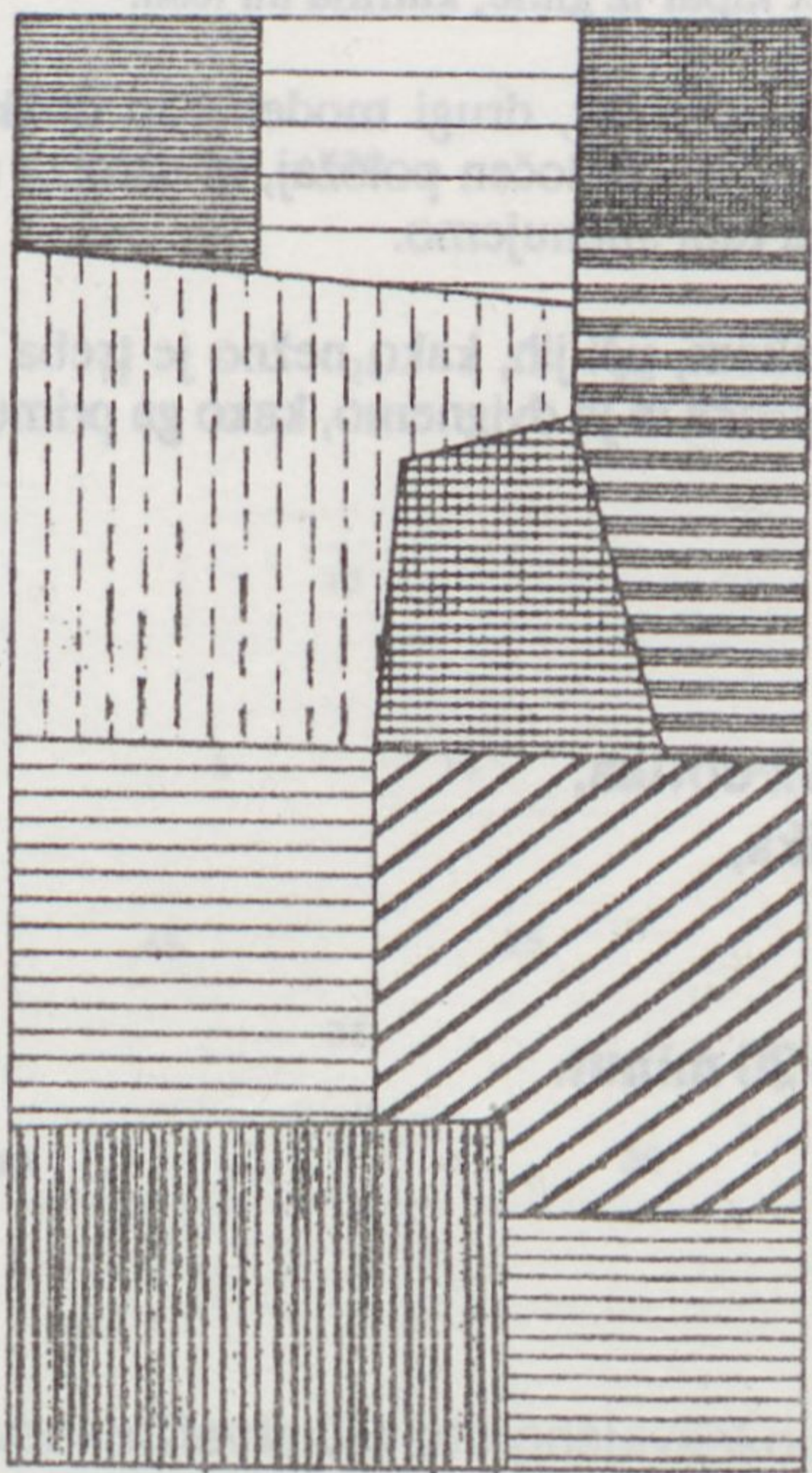

Vsak lik pobarvaj z drugačno barvo.
Vsaka naslednja barva naj bo temnejša.

Like šrafiraj (izpolni) z navadnim svinčnikom. Gostoto črtic stopnjuj.

S številkami od 1 do 10 označi like po gostoti črtic.

Navodila:

Pripravimo pogovor in izražanje različnih čustev.

Učitelj vodi pogovor najprej o čustvih, ki si jih lahko izrazimo verbalno ali neverbalno. Na primer: pokaži, kakšen si, ko si jezen, ko si žalosten, ko si vesel...

Kaj narediš, ko si jezen, vesel... Kaj čutiš, če je mama vesela, oče jezen... Kako pokaže mama..., da te ima rada...

Različica:

Dramatizacija dogodka, ki se nanaša na izražanje posameznih čustev, npr. veselje, ljubezen...

Namen vaje je, da se razvija:

- izražanje določenih čustev in ne zaviranje,
- prenašanje svojih čustev na druge in sprejemanje čustev od drugih,
- socialno dozorevanje v skupini.

Vaja 19

Navodila:

Oblikovali bomo kipe, vendar ne kot kipar iz gline, kamna ali lesa.

Kip bomo oblikovali drug iz drugega.

Otroci se razporedijo v pare, eden je kipar, drugi model. Kip oblikujemo tako, da nežno premikamo oz. postavljamo svoj model v določen položaj, ki ustreza naši zamisli, kaj naj kip predstavlja. Ko je kip izoblikovan, ga tudi imenujemo.

Nato učenca zamenjata vlogi.

Učitelj individualno pristopa k otrokom, uči jih, kako nežno je treba delati s tem "kiparskim materialom", kako primemo roko otroka in jo dvignemo, kako ga primemo za lica in zasukamo glavo, itd.

Namen vaje je, da se razvija:

- doživljanje dotika,
- učenje obzirnih, nežnih oblik dotika,
- povezovanje vsebine in dotika,
- domišljija.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 20 minut.

Navodila:

Učenci potrebujejo list vaje, brezčrten list in svinčnik ali barvnike.
 "S črto poveži poštevanko števila 3,4 in 5!"

Pri tem nastaneta dva okraska (M N) in lik ☆.

Na praznem listu naj učenci razporedijo še poštevanko drugih števil tako, da bo s povezavo s črtami nastal lik ali okrasek.

Učitelj naj poudari poučevanje in poznavanje matematike, medtem ko je likovno upodabljanje le prijetna spodbuda.

Namen vaje je, da se razvija:

- orientacija na ploskvi,
- pozornost,
- integracija zaznav, predstav in matematičnega znanja v upodobitvah (risanje),
- motivacija (za učenje poštevanke),
- ustvarjalnost (v oblikah, v razporeditvi).

Poprečni čas za izvedbo vaje je 21 minut.

3   9   15   21   27

6   12   18   24   30

4   16   20   32   36

8   12   24   28   40

S črto poveži poštevanko števila 3! Nato poštevanko števila 4! Poštevanko števila 5!
 Razporedi na drugem listu poštevanko števila 6 (števila 7) tako, da boš s črtno povezavo dobil lik ali okrasek!

Navodila:

Otrokom razdelite slikovno predlogo, sami naj pripravijo ravnilo (na katerem so matematični liki), svinčnik, barvnike in po iznajdljivosti še druge tehnične pripomočke.

"V vsako vrsto nariši drugačne like! Pomagaj si z znanjem iz matematike."

Učenci naj sami najdejo rešitev, možne so individualne tehnike reševanja.

Različica:

Iz barvastega papirja izreži različne like in jih nalepi.

Namen vaje je, da se razvija:

- gibalna usklajenost (gibi rok),
- logično sklepanje in sklep,
- pozornost,
- integracija zaznav, predstav in znanja matematike.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 21 minut.

Navodila:

Oblikovali bomo kipe, rendar se kot kipar iz glin, kamna ali lesa.

Kip bomo oblikovali drug iz drugega.

Otroci se razporedijo v pare, čopi je svinčnik, drugi medel. Kip oblikujemo tako, da nežno prenikamo od postavljenih modelov v glin, kamna ali lesa, kaj naj kip predstavlja. Ko je kip oblikovan, ga tudi imenujemo.

Nato učenca zamenjata vlogi.

Učitelj individualno pristopa k otrokom, vpraša jih, kako počno je tipična delila; tam "kiparski materialom", kako primerno roko otroka in jo dvignemo, kako ga primerno roko in zadržamo glavo, itd.

Namen vaje je, da se razvija:

- doživljanje dotika,
- učenje obratnih, nečnih oblikovanja,
- povezovanje vsebine na dotika,
- doživljanje.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 20 minut.

V vsako vrsto nariši drugačne like!
Pomagaj si z znanjem iz matematike.

Navodila

Učencem razdelite slikovno predlogo, sami naj pripravijo čimveč pripomočkov, ki jih potrebujejo pri matematiki.

Najprej vsak učenec prosto pove zgodbo, ki si jo je izmislil ob sliki.

Ker otroci sami preberejo navodila na listu, bodo nekateri že v prvo pripoved vnašali elemente matematike.

Da bodo učenci lažje povezali zgodbo z znanjem iz matematike, naj uporabijo pripravljene matematične pripomočke, si jih ogledajo, prelistajo...in sami najdejo zvezo z risbo (npr. poštevanka $6 \cdot 4$, trikotne strehe, pravokotna, kvadratna okna).

Kar ugotovijo, naj tudi zapišejo...

Opomba:

Namesto zgodbe lahko učenci preprosto sliko opišejo.

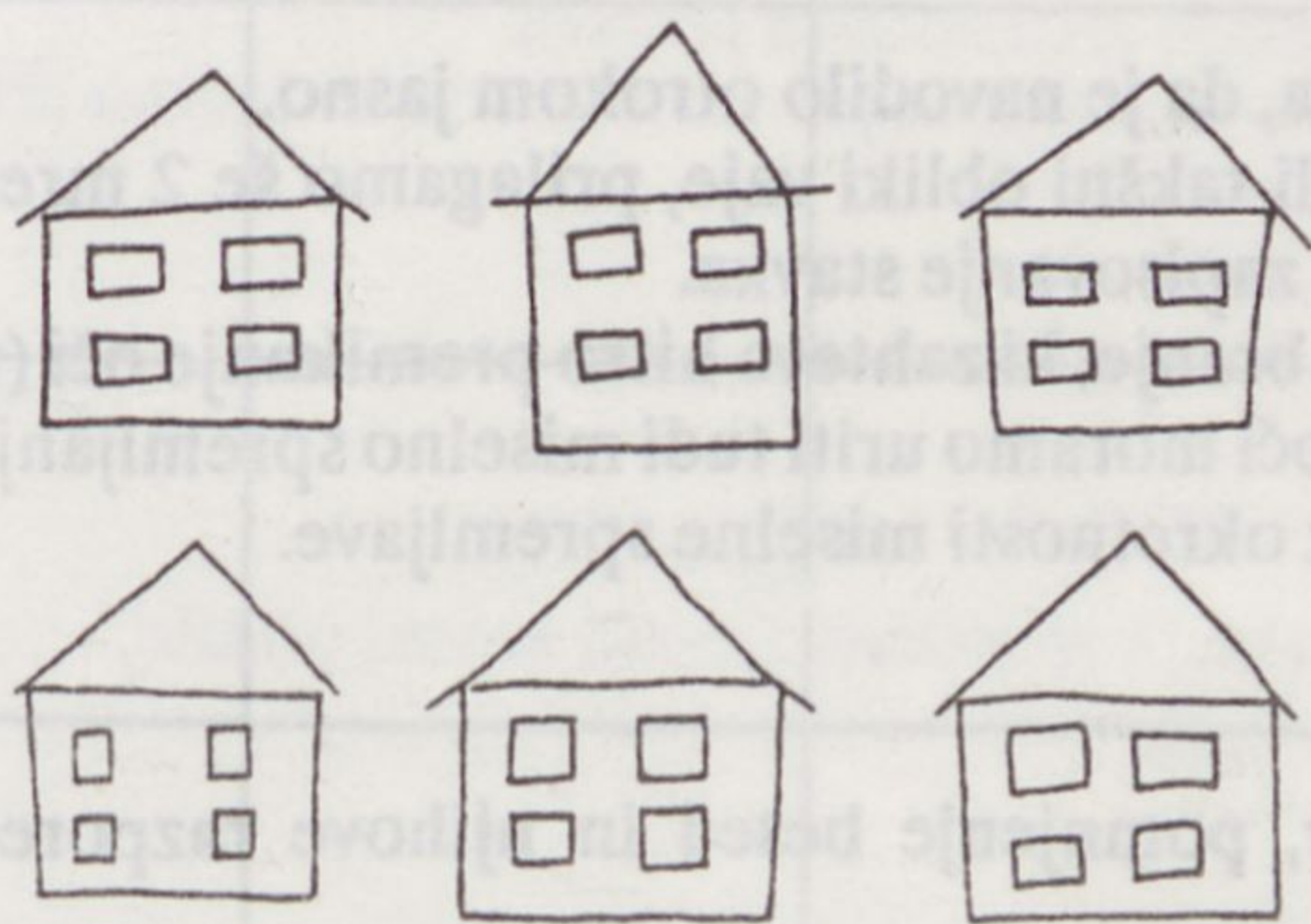
Različica:

Okna pobarvaj s 6 različnimi barvniki.

Namen vaje je, da se razvija:

- natančno opazovanje,
- povezava vsakdanjega jezika in matematičnega jezika,
- jedrnatost, natančnost in logičnost govornega izražanja,
- pozornost,
- vidno in slušno zaznavanje,
- miselni procesi (po presoji učitelja).

Poprečni čas za izvedbo vaje je 17 minut.

K narisanimu si izmisli zgodbo!

Poveži zgodbo z znanjem iz matematike!

Navodila:

Učitelj in manjša skupina sedejo na stole, ki so postavljeni v krogu. V sredini ni ničesar.

Pogovarjali se bomo o sebi, o nas.

Ko govorimo o sebi, lahko povemo nekaj o svoji zunanosti, o svojih željah in interesih, o svojih lastnostih, o svoji zgodovini...

Učitelj naj najprej pove nekaj o sebi. Pri pogovoru pa naj učence spodbuja ter jim pomaga z vprašanji.

Cilj pogovora je, da učenci boljše spoznajo drug drugega ter boljše razumejo druge, zato učitelj poveže konkretni otrokov opis samega sebe in osebnost drugih otrok in medsebojne odnose v skupini oz. razredu.

Namen vaje je, da se razvija:

- govorno izražanje o samem sebi,
- podoba o samem sebi in drugih,
- socialno dozorevanje v skupini,
- čustveni odnos do sebe in drugih.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 20 minut.

Vaja 24

Navodila:

Potrebujete slikovno predlogo, svinčnik in radirko.

Otroci najprej tiho preberejo besede v mreži. Nato eden hitro bere besede v smeri, kot kažejo puščice.

V prazni mreži zapišejo učenci stavek, ki ga najprej sami oblikujejo in smer zapisovanja skupno z učiteljem utrjujejo.

Učitelj z logičnimi poudarki pomaga, da je navodilo otrokom jasno.

Za tiste učence, ki ne bi takoj sledili takšni obliki vaje, prilagamo še 2 mreži, ki jih uporabite za skupno oblikovanje in zapisovanje stavka.

V 2. razredu otroka že privajamo na branje, ki zahteva hitro premikanje oči (npr. TV, film). Poleg hitrosti preskakovanja oči moramo uriti tudi miselno spremljanje teksta. Okretnost branja pa prispeva tudi k okretnosti miselne spremljave.

Namen vaje je, da se razvija:

- dojetje ploskovnih odnosov, pomnjenje besed in njihove razporeditve na ploskvi,
- orientacija glede na prostorske odnose,
- pozornost,
- hitrost premikanja in preskakovanja oči ter miselno spremljanje besedila.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 22 minut.

JANKO			
ŽOGO	METKA		
RUMENO		IN	
Z	IGRAJO	SE	ANDREJ

Vrstni red besed preberi, kot kažejo puščice!

- slušno razlikovanje glasov,
- miselni procesi – samokontrola,
- govor (vsakdanji, slovnični) v odnosu do zapisa,
- ritmičnost govora,

Izmisli si stavek in ga zapiši v smeri trikotnika, tako da začneš zapisovati zgoraj levo, nadaljuješ proti desni spodaj, nato spodaj levo do zgoraj levo.

Navodila

Razvijanje otrokovih interesov je smoter tudi v nižjih razredih osnovne šole.

Med učenci s SUT mnogi ne kažejo izrazitih interesov in se premalo vključujejo v razne interesne dejavnosti v šoli. Učitelj, ki se pogloblja v težave teh otrok, mora odkriti njihova interesna področja ter jih spodbujati, da jih razvijajo.

V sproščnem razgovoru z otroki o tem, kaj posameznik rad dela, bi rad delal, občuduje delo drugih..., učitelj beleži interes za določene dejavnosti, igre, poklice.

Otrokom zastavite tudi več vprašanj o dejavnostih in interesih za določene dejavnosti, igre, poklice.

Otrokom zastavite tudi več vprašanj o dejavnosti in interesih v prostem času.

Sledi skupinski zapis dejavnosti in interesov (npr. Kaj bi najraje počel: pomagal mami v kuhinji, bral knjige...), ki jih je že v razgovoru zabeležil učitelj.

Namen vaje je:

- spoznavanje in razvijanje interesov otroka.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 25 minut.

Navodila:

Učitelj in učenci prinesejo različne slike (iz časopisov, revij, katalogov), ki prikazujejo značilnosti opravil (delo) in poklicev.

Nato skupno v skupini urejajo katalog opravil pri določenih poklicih.

Pri tem je zelo pomemben razgovor oziroma informacija o zahtevah in prednostih pri poklicih, za katere kaže posameznik interes.

Vajo povežite s temo o poklicih iz SND.

Namen vaje je:

- spoznavanje otrokovih interesov,
- seznanjanje otroka s šolami, v katerih je možno doseči želeni poklic,
- razvijanje kulturnega odnosa do dela.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 26 minut.

Navodila:

Ker učenci še ne obvladajo bolj zapletenih problemov pravopisa in ker otroci s SUT slušno slabše razlikujejo besede, zloge, črke, dodajamo ustrezno vajo za malo skupino, čeprav delajo podobne vaje vsi učenci v 2.razredu.

Potrebujete list vaje in pisalni pribor.

Otroci naj glasno preberejo, kako Metka deli besede, kako smešno jih je slišati in kako jih nato deli Jurček.

Dopustite glasen komentar na račun Metke.

Pomagajte učencem ugotoviti pravilnost in zakonitost pri deljenju besed (pravilo iz pravopisa).

Napiši, kako bi ti delil te besede! Izmisli si še druge besede! Napisano deljenje besed glasno preberi in se poslušaj.

Nadaljevanka:

Kakšno oceno bi dal Metki in Jurčku?

Sledi naj pogovor o ocenjevanju (v šoli, v športu...).

Namen vaje je, da se razvija:

- vidno in slušno zaznavanje,
- vidno razlikovanje zapisa,
- slušno razlikovanje glasov,
- miselni procesi – samokontrola,
- govor (vsakdanji, slovnični) v odnosu do zapisa,
- ritmičnost govora,
- odnos do ocenjevanja (kritični, logični, emocionalni).

Poprečni čas za izvedbo vaje je 25 minut.

Metka deli besede:

Met-ulj-ček

let-i

na-d

tra-vnik-om.

Jurček glasno prebere. Ker se deljene besede slišijo tako smešno, poskuša Jurček deliti besede takole:

Me-tulj-ček

le-ti

na-d

trav-ni-kom.

Kako se slišijo besede, ki jih deli Jurček?

Napiši, kako bi ti delil te besede!

Izmisli si še druge primerel

Napisano deljenje besed glasno preberi in se poslušaj.

Navodila:

Potrebujete slikovno predlogo in barvnike, za različico pa ovojni papir, namesto barvnikov pa debele voščenske ali barve za slikanje s prsti.

Če gledamo predmete iz večje razdalje, so mnogo manjši, kot so v resnici. Tega ne vidimo pri risanju na list, lahko pa si ta pojav (pomanjšanje zaradi daljave) predstavljamo in ga narišemo po spominu.

Kot spodbuda za razgovor služijo učencem navodila na slikovni predlogi.

Učitelj nato vodi usmerjen pogovor.

Različica:

1. Na cesti nariši avtomobile.
2. Skupinsko risanje enakega motiva na večji poli papirja (ovojni papir).

Namen vaje je, da se razvija:

- opazovanje predmetov v naravi, v malem prostoru, ugotavljanje razlik zaznavanja, predstavljanja (opazovanje, vidno zaznavanje, predstavljanje),
- pozornost,
- grafomotorika,
- sproščeno besedno izražanje,
- razvijanje skupinske ustvarjalnosti (ob različici).

Poprečni čas za izvedbo vaje je 23 minut.

Nariši drevesa na levi in desni strani ceste!
Zakaj je cesta narisana tako, da se oži?

Navodila:

Potrebujete list vaje ali podobno slikovno predlogo.

1. Dolgo opazuj sliko! (Otroke v skupini spodbujajte, da daljši čas zadržujejo pogled na sliki.)
2. Zapri oči in povej, kaj si opazil na sliki? (Opis opazovane slike.)
3. O tem, kar si opazil na sliki, povej zgodbo. (Izmišljanje, prepoznavanje.)

Stopnjevanka:

Uporabite vsebinsko in oblikovno bolj zahtevne slike za opazovanje in pripoved (razvijanje govora).

Namen vaje je, da se razvija:

- pozornost, vidno zaznavanje in predstavljanje,
- natančno opazovanje in kultivirano doživljanje dogajanja na sliki,
- sproščeno besedno izražanje,
- fantazija – poudarek na spodbujanju govora.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 22 minut.

Dolgo opazuj sliko!

Zapri oči in povej, kaj si opazil na sliki?

O tem, kar si opazil na sliki povej zgodbo.

Navodila:

Potrebujete list vaje ali podobno slikovno predlogo, svinčnik ali barvnike in brezčrtne liste.

Dolgo opazuj risbo, preberi, kaj je napisano.

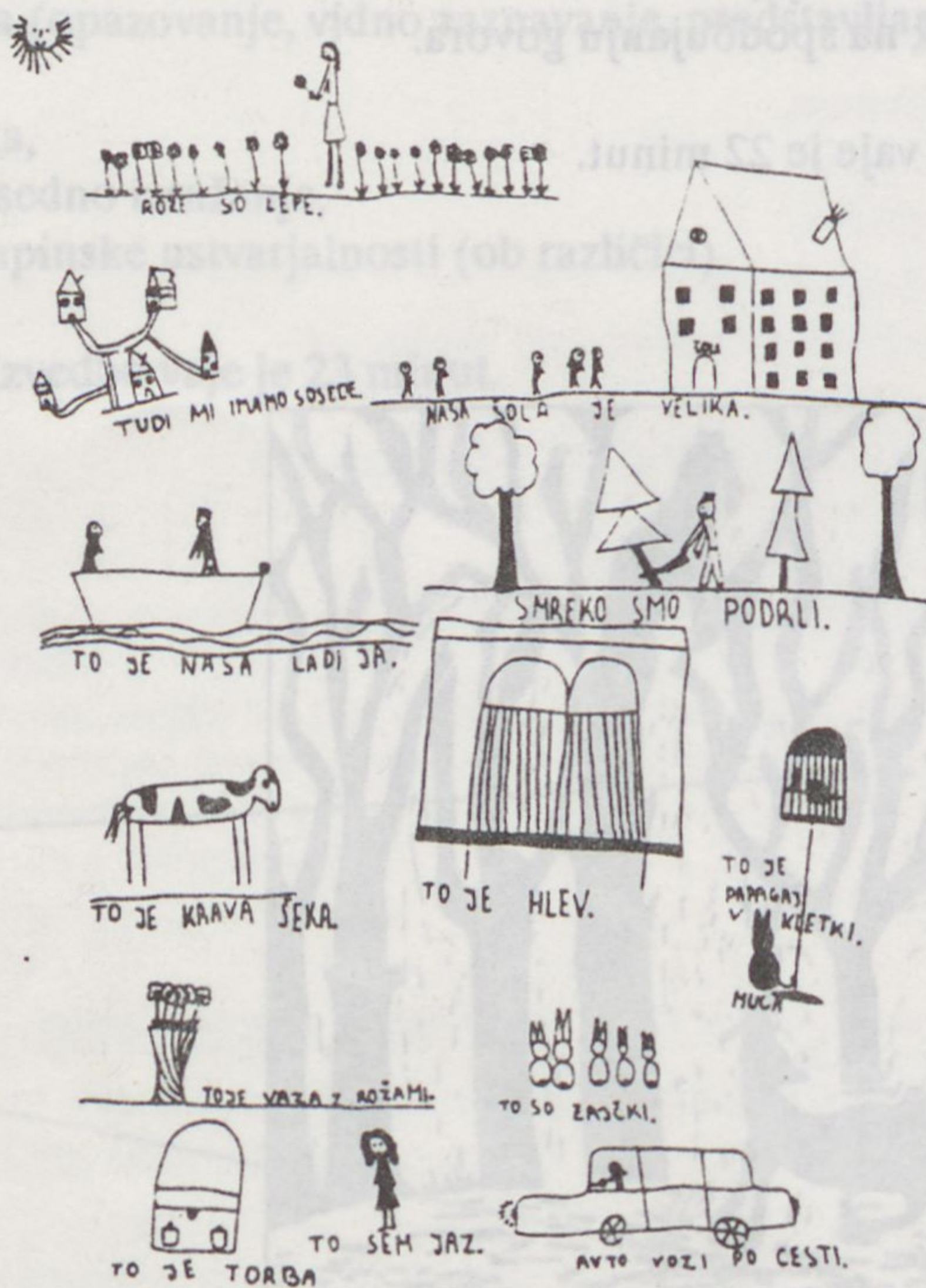
Zapri oči in tiho naštej, kaj si opazil na risbi.

Po spominu nariši in napiši, kar si videl na slikovni predlogi (risbi).

Namen vaje je, da se razvija:

- natančno opazovanje,
- zapomnitev,
- predstavljanje,
- vidna, motorična integracija.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 25 minut.

NAVODILA:

Dolgo opazuj risbo, preberi, kar je napisano.

Zapri oči in tiho naštej, kaj si opazil na risbi.

Po spominu nariši in napiši, kar si videl na predlogi (risbi).

Navodila:

Učitelj počasi bere zgodbo STRIC PUPINPOČU, med branjem izraziteje poudari nenavadne besede kot npr. pupinpoču, loncevez.

Vsak učenec nato počasi tiho prebere zgodbo.

Poudarjamo pomen počasnega branja za razumevanje besedila na tej starostni stopnji.

Sledi razgovor o nenavadnih besedah, o tem, kako nastajajo nove besede.

Napišite nenavadne besede, ki jih uporabljate (npr. vzdevki med sošolci) ali jih slišite pri manjših otrocih. Napisane besede glasno preberite.

Nadaljevanka:

Uporabite zgodbo za spoznavanje jezikovnih zakonitosti.

Namen vaje je, da se razvija:

- slušno zaznavanje in predstava,
- sklepanje (pri nenavadnih besedah sklepamo o vsebini, pomenu),
- neposredni govor,
- miselni procesi pri spoznavanju jezikovnih zakonitosti,
- branje (razumevanje – pri poslušanju učiteljevega branja in samostojnega branja).

Poprečni čas za izvedbo vaje je 28 minut.

CICIBAN 14, 1970-71

STRIC PUPINPOČU

Jože Šmit

To zgodbo vam moram povedati, ker je že tako stara, da jo le še malokdo pomni, a bi jo bilo škoda pozabiti.

Najprej in predvsem: Stric Pupinpoču ni bil ne Kitajec ne Japonec, čeprav je imel tako čudno ime.

Potem: Stric Pupinpoču je videl veliko sveta. Prehodil ga je podolgem in počez, a v vsak kraj se je spet in spet vračal.

In poglavitno: Stric Pupinpoču ni bil ne berač ne pohajač, ampak loncevez. Pošteno si je služil kruh, ko je hodil od vasi do vasi in vezal glinaste lonce.

Vse gospodinje so imele rade strica Pupinpoča. In vsi otroci so ga imeli radi. Zakaj?

Stric Pupinpoču je vedel toliko lepih zgodb in povesti, da smo se čudili, odkod jih jemlje. Najbrž iz velike črne torbe, ki mu je vedno visela čez ramo. Odrasli so sicer govorili, da nosi vse povesti v glavi, toda otroci tega nsimo verjeli. Stričeva glava je bila premajhna, samo v torbi jih je mogel toliko nositi.

Če bi hotel povedati vse o Pupinpoču, bi moral napisati povest, tako dolgo, da bi je v Cicibanu ne mogel priobčiti.

A vsakdo bo vprašal, kako je vendar stric Pupinpoču dobil tako nenavadno ime? Dali smo ga mu mi, otroci.

Nekoč je stric Pupinpoču prijokal k naši hiši. Neka gospodinja ga je nagnala, ker se mu je med vezanjem zdrobil skoraj nov, le malce počen lonec.

"Sedim, vežem," je jecljal stric in debele solze so mu kapale iz oči, "lonček pa pup-pup in je poču..."

Tolažili smo strica, kolikor smo mogli, ampak ko je slednjič potolažen odšel, smo prasnili v smeh in začeli ponavljati: "Pu-pup in poču... Stric Pupinpoču..."

Mama je bila huda, češ, da se norčujemo iz dobrega starega moža. Ko pa smo nekega dne zagledali, da stric spet leze čez vrtno ograjo, je ona sama dejala:

"Otroci, vaš stric Pupinpoču prihaja!"

Navodila:

Zgodba je izhodišče pogovora o delu in ustvarjanju materialnih dobrin, ki jih potrebujemo za življenje. Naše želje po materialnih dobrinah so mnogokrat večje, kot so možnosti.

Na podlagi konkretnega doživljanja otrok ali na temelju vsebine priložene zgodbe vodite pogovor o željah in dejanskih možnostih "ustreči vsaki želji".

Učitelj naredi povzetek pogovora, tako da iz konkretnih uresničenih in neuresničenih želja omogoči, da otroci dojamajo zvezo med delom in materialnimi dobrinami (ter konkretno med kupovanjem in plačevanjem).

Vajo razširite v obravnavo nekaterih pojmov (npr. ljubezen staršev in njihova skrb za otroke) v odnosu do duhovnih dobrin.

Namen vaje je, da se razvija:

- odnos do dela v povezavi z materialnimi dobrinami,
- sposobnost povezovanja podanih vsebinskih podrobnosti s konkretnim življenjem – miselni procesi,
- izražanje svojih želja, hotenj, pričakovanj,
- socialno dozorevanje glede na nujnost odrekanja različnim dobrinam.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 27 minut.

CICIBAN 12, 1970 – 71

KAJ JE ZASTONJ

Evelina Umek

Andrej je šel večkrat z mamico v trgovino. Videl je, kako je mamica dala prodajalki bankovec ali dva, prodajalka pa je mamici vrnila cel kup drobiža in še kakšen bankovec povrhu.

"Kako je prodajalka dobra," je rekel nekoč, ko sta šla iz trgovine.

"Zakaj?", je vprašala mamica.

"Polno torbo imava in še denar ti je dala."

Mamica je razlagala Andreju, da je to samo ostanek denarja, da pa je morala vse plačati.

"Veš, Andrej, nič ni zastonj. Vsako stvar je treba plačati. In če hočeš imeti denar, moraš delati.

Zato ti ne morem kupiti vsega, kar bi rad."

"Voda je zastonj", je ugovarjal.

"Tudi voda ni zastonj. Vsak mesec jo je treba plačati. Pred hišo imamo poseben merilec, ki meri, koliko vode porabimo. Uslužbenec vodovoda pogleda, zapiše, in mi vodo plačamo."

"Če najdem denar na cesti, je zastonj."

"Tebi se tako zdi. V resnici pa je nekdo moral delati tudi za tisti denar na cesti. Potem ga je izgubil."

Nekaj časa je Andrej molčal. Tale mamica, si je mislil, hoče imeti vedno prav. Potem se je domislil:

"Ti si pa zastonj!"

Mamica se je nasmehnila in sinka poljubila.

Navodila:

Za uvod predvajajte ritmično glasbo brez besedila. Priporočamo Lipovšek, Šivic – Klavirske skladbe za mladino; Mozart – Turška koračnica; Rimski Korsakov – Čmrljev let; ali pa izberite sami primerno ritmično glasbo brez besedila.

Zaprte oči (da ni vidnih dražljajev), bodite mirni (pomirjujoč učinek), pozorno poslušajte glasbo (umetniško doživljanje).

Po uvodni sprostitvi, ponovite isto glasbo. Zdaj otroci rišejo s svinčnikom na list papirja. Narišite, kar slišite! Odziv na glasbo je lahko tudi samo čečkanje.

Pomembnejše je poslušanje kot aktiviranje motorike in vsebina risbe.

Sledi razgovor o predvajani glasbi, nastali risbi in počutju pri tej vaji.

Opomba:

Če so v skupini izrazito nemirni učenci, naj sedejo v gručo, vsi skupaj stegnejo roke (na klop, na učiteljevo koleno), učitelj pa vse otroške roke pokrije s svojimi in tako skuša doseči sprostitvev.

Namen vaje je, da se razvija:

- pozornost in slušno zaznavanje (glasbi prisluhni, se ji prepustiti),
- sprostitvev (pozornost je usmerjena v glasbo, zato krčevitost roke pri risanju popušča),
- umetniško doživljanje ob poslušanju glasbe,
- občutenje umiritve in sproščenosti.

Poprečni čas za izvedbo vaje je 28 minut.

Navodila:

Učence razporedite v pare. List prerežite, da bo imel vsak učenec svoje besede, ki jih bo narekoval. Eden narekuje besedo za besedo, drugi besedo takoj zapiše, nato vlogi zamenjata.

Pripravljajoč ta narek, se pogovorite z otroki, da bodo jasno izgovarjali in prilagodili tempo nareka in pisanja.

Pri izbranih besedah (budilka, dva broda, beseda, godba, brada, brazda, bleda, deklica, odboj, podoba, domovina, po drevoredu, bonbon, obljuba, borovnica, klobuk, babica, bodica, dan, dom, malina, mak, marjetica, marmelada, mlin, maslo, maščoba, most, nasmeh, navada, natančnost, napor, nasprotje, sam, nos, omet, senca, škropilnica, slikanica, smučar) je poudarek na črkah b, d, m, n in samoglasnikih. Glede na težave otrok lahko izberete drugačne besede.

Po končanem nareku učenca zapis zamenjata in pravilnost preverita s pomočjo predloge.

Namen vaje je, da se razvija:

- razločna izgovarjava,
- slušno, vidno zaznavanje,
- slušna, vidna, motorična integracija,
- medsebojno razumevanje in dober odnos (pri kontroli zapisanega nareka).

Poprečni čas za izvedbo vaje je 28 minut.

Narekujl

malina	natančnost
mak	napor
marjetica	nasprotje
marmelada	sam
mlin	nos
maslo	omot
maščoba	senca
most	škropilnica
nasmeh	slikanica
navada	smučar

Narekujl

budilka	po drevoredu
dva broda	bonbon
beseda	obljuba
godba	borovnica
brada	klobuk
brazda	babica
bleda deklica	bodica
odboj	dan
podoba	dom
domovina	

Navodila:

Potrebujete slikovno predlogo, čimveč različnih izvodov Cicibana in pisalni pribor. Vajo lahko uporabite za jezikovni pouk kot sproščeno dopolnjevanje besed oz. risb. Pri drugem delu vaje naj učenci spoznajo možnost uporabe "literature" (Ciciban, knjiga). Zato jim dovolite, da lahko tri stavke prepisejo iz Cicibana (samostojnejši učenci pa naj stavke oblikujejo sami).

Namen vaje je, da se razvija:

- pozornost,
- natančnost branja in razumevanje prebranega,
- ustvarjalno in slikovito izražanje v stavkih,
- iznajdljivost (pri uporabi Cicibana),
- preverjanje pravilnega zapisa (v SND se pogosto zapisuje beseda gozd),
- samokontrola (če učenec pogrēši, naj večkrat pravilno zapiše primerjavo: gozd – ob gozdu).

Poprečni čas za izvedbo vaje je 28 minut.

Najprej preberi, nato besedilo prepisi! Namesto risbe napiši ustrezno besedo.

Sestavi tri stavke, v katerih boš osebe, živali, rastline, predmete nadomestil z risbo!

Ali si lahko pomagaš s Cicibanom?

DELO S STARŠI

Dokler ne nudimo staršem strokovne pomoči, tudi nimamo pravice obsojati njihovega vzgojnega ravnanja.

Najbrž lahko trdimo, da vsi starši želijo, da bi bili njihovi otroci v šoli uspešni. Slabši otrokov uspeh v šoli, pritožbe učitelja nad otrokovim vedenjem lahko privedejo otroka in starše do čustvenih problemov, do skaljenih medsebojnih odnosov. Ker otroci s specifičnimi učnimi težavami v predšolskem obdobju nimajo izrazitih težav pri učenju in prilagajanju na vsakdanjost ali pa kažejo pomanjkljivosti, ki niso tako pomembne, da bi staršem zbudile skrb, so starši ob učnih in vedenjskih težavah otroka po vstopu v šolo tem bolj prizadeti in iščejo razlago in krivdo za nastale težave.

Slebe izkušnje marsikaterega od staršev navedejo na misel, da je "šola" kriva vseh težav, ki jih ima otrok sam in starši z njim. Kajti starši običajno ne iščejo najprej vzroka težav, temveč vidijo težave same, ki tudi njih motijo, in okolje (šolo), v katerem so težave prišle do izraza.

Starše in otroke povezujejo v družini stalni odnosi, gledanje staršev je v močni čustveni zvezi z otrokom. Za večino staršev je njihov otrok pameten, najlepši..., v njem vidijo bolj pozitivne lastnosti, gledajo ga takšnega, kot naj bi bil, takšnega, kot si ga želijo, in ne takšnega, kot ga morda učitelj vidi v šoli. Pomanjkljivosti iščejo v učiteljevem delu in šolskem sistemu. V svojih obrambnih mehanizmih se že vnaprej z napadom branijo pred učiteljem. Da ne bi slišali kaj slabega o svojem otroku, nekateri starši ne prihajajo v šolo. Naši sodelavci – učitelji ugotavljajo, da ravno starši otrok, ki imajo izrazitejšje težave pri učenju in vedenju, ne prihajajo h govorilnim uram, se ne odzivajo na vabila. Njihova pričakovanja so omajana, razočarani so nad otrokom in učiteljem, pred realnostjo se branijo z umikom.

Nekateri starši otrok s specifičnimi učnimi težavami imajo občutek krivde, ker so prepričani, da so otrokove težave posledica njihovih napak.

Dogaja se tudi, da starši pripisujejo krivdo za težave le otroku in temu ustrezno ravnaajo z njim.

Večina staršev nima pedagoške in psihološke izobrazbe, pa vendar uspešno vzgajajo svoje otroke. Kadar pa je otrok "drugačen" in potrebujejo drugačno vzgojo in pomoč, prenekateri starši tega bremena ne zmorejo sami.

Razumljivo je, da šola ne more v celoti prevzeti vzgoje in izobraževanja, pa čeprav je otrok ves dan v šoli. Ta skrb mora biti skupna šoli in družini, vključujoč ožje in širše okolje.

Sodobna vzgoja in izobraževanje ter postopna humanizacija medčloveških odnosov so usmerili tudi učitelja v strokovno-aktivno delo s starši.

Pri delu s starši so se v osnovni šoli uveljavile predvsem naslednje organizacijske oblike:

1. Skupni roditeljski sestanki, ki so navadno informativnega značaja, ki obravnavajo širša vsebinska vprašanja šole ali pa so namenjeni problemskim predavanjem, niso primerni, da bi na njih sprožili problem otrok s SUT.
Tudi oddelčni roditeljski sestanki imajo širši pomen, čeprav so namenjeni tudi individualnim stikom staršev z učiteljem.
2. Skupinske oblike dela s starši se v zadnjem času močno uveljavljajo. Na pobudo učitelja ali članov šolske svetovalne službe se sestane skupina staršev, ki imajo podobne težave pri vzgoji in izobraževanju otroka. Prednost tega dela je, da ni pobudnik in dejavnik tega dela le učitelj, član šolske svetovalne službe, temveč da medsebojno vplivajo drug na drugega tudi starši. Starši lahko spoznajo, da v težavah niso osamljeni.
Pri teh grupnih srečanjih imajo učitelji in člani šolske svetovalne službe možnost, da vodijo tematske pogovore, da organizirajo predavanja, s temami, ki zadevajo ob probleme manjše skupine staršev, lahko predvajajo filme, posredujejo staršem ustrezno literaturo.
3. Individualna srečanja staršev in učiteljev bodisi ob rednih tedenskih govorilnih urah ali pa izredni razgovori ter posvetovanja o težavah, so najpogostejša oblika dela s starši.
Ta srečanja omogočajo na eni strani, da starši povedo o svojih težavah pri vzgoji in izobraževanju, na drugi strani pa imajo učitelji in člani šolske svetovalne službe možnost, da sproti svetujejo staršem in jih usmerjajo v njihovih prizadevanjih.
4. Nekateri šole omogočajo staršem, da hospitirajo med poukom, da starši vidijo, kaj se dogaja v razredu, kako njihov otrok dela pri pouku.
5. Tudi obiski na domu so pri nas še pogosta oblika povezovanja šole in doma. Uveljavlja pa se predvsem takrat, ko je potrebna strokovna pomoč ali strokovna intervencija s strani šole. Ker so SUT pogosto povezane z družinskimi, socialnimi težavami, so lahko obiski na domu primerna oblika dela s starši.

Pogovori s starši

Da bi starši lahko ustrezno pomagali otrokom s specifičnimi učnimi težavami, morajo razumeti vzroke otrokovih težav. Zato naj učitelj ali člani šolske svetovalne službe razložijo staršem naravo otrokove motnje.

Staršem moramo že na začetku šolanja omogočiti, da govorijo o svojem otroku. To omogoča, da učitelj spozna otroka in celotno družino, da poišče marsikateri vzrok otrokovih težav, ob tem pa poišče najustreznejše metode komuniciranja s posameznimi starši. Pogovori med starši in učiteljem morajo biti zato enakopravni in topli.

Ko govorimo o otroku, ne govorimo le o njegovih slabih lastnostih, marveč najprej o področjih, kjer bomo lahko skupno premagali nastale težave.

Pomembno je, da spodbudimo starše, da otroku omogočijo, da se uveljavi na tistih področjih, na katerih je uspešen.

Ne glede na izražene težave s starši ne govorimo, češ da je njihov otrok moten, temveč govorimo o posebnem otroku, ki potrebuje posebne vzgojne prijeme in posebno učno pomoč. Dobro je, da staršem povemo tudi podatke o pogostosti težav in prognozo (na primer prehodnost) posameznih težav.

Govorimo o konkretnih oblikah učne pomoči, svetujemo za krajši čas. Pri težjih specifičnih učnih težavah pa usmerimo starše, da peljejo otroka v specializirano ustanovo, kjer je možna natančna diagnostika in terapevtska obravnava.

Program za starše

Staršem smo namenili program poslušanja. Za program poslušanja smo izbrali branje literarnih besedil, ki naj jih berejo otrokom ob večerih, večer za večerom.

Staršem smo v pogovorih poudarili pomen branja in poslušanja.

Poslušanje nam je tako samo po sebi umevno, kot da se ga ni treba učiti. Res je, da se tedaj, ko učimo otroka govoriti in še drugače komunicirati (kretnje, mimika...), skorajda ne zaustavimo pri poslušanju.

Kaj pomeni problem poslušanja, nas opozarjajo učitelji v šolah.

Pogosto pravijo: "Otrok ne sliši, čeprav je očitno, da posluša (pa ima zdrav sluh); kar sliši, ponovi netočno; težko si zapomni, kar je slišal, pa je bister." Navadno te težave učencev povezujemo s problemi pozornosti, s slabo koncentracijo, intelektualno nezmožnostjo in drugim.

S tem problemom pa se srečujemo tudi v vsakodnevem življenju, ko nas ljudje navidezno poslušajo, a ne slišijo, kar jim govorimo.

Da se lahko poslušanja tudi učimo tako v vzgojnih kot tudi pri učnih procesih, kar pozabljamo.

Poslušanje je proces interpretacije živčnih impulzov v skladu s človekovimi sposobnostmi, njegovimi izkušnjami, njegovimi načrti in proces odzivanja nanje. Torej je poslušanje rezultat vzajemnega delovanja sociokulturnega okolja, umskih in osebnostnih lastnosti posameznika in navsezadnje tudi namerna vzgojna dejavnost.

Poslušanje je zahtevna umska in čustvena dejavnost, pridobljena s posnemanjem, ki ga je možno razvijati.

Wolvin in Coakley definirata poslušanje kot proces slišanja, usmerjanja pozornosti in pripisovanja pomena slišanja podatku.

Človek sliši več podatkov, kot pa jih more usvojiti.

Bistvene poteze njune definicije so:

1. Poslušanje je miselna in ustvarjalna dejavnost: miselna zato, ker ni mogoče poslušati, ne da bi bil poslušalec miselno dejaven (prepoznavanje slišanih podatkov in določanje pomena le-tem); ustvarjalna dejavnost pa zato, ker je sprejeto sporočilo plod dejavnega součinkovanja preteklih izkušenj, znanja, čustev itd. poslušalca v nekem govorno-poslušalskem odnosu. (Zato je lahko isto govorno sporočilo za vsakega poslušalca drugačno.)
2. Poslušanje je namensko. Navadno poslušamo z nekim namenom: da bi sporočilo razumeli, se neke vsebine naučili, jo spoznali itd. Ni pa mogoče poslušati tako, da bi hkrati zadostili več namenom. Ne moremo poslušati nekega sporočila, da bi ga hkrati razumeli in vrednotili (potreben je "latentni" čas). Vrednotenje je proces, ki mora slediti razumevanju sporočila. Če bi sporočilo hkrati vrednotili, sprejeto sporočilo ne bi bilo objektivno, saj vrednotenje vpliva na izbiro, zapomnitev in miselno predelavo sprejetih podatkov. Da bi bil poslušalec uspešen, se mora odločiti, čemu bo poslušal.
3. Poslušanje je dinamičen proces, ki vključuje ločene, vendar močno soodvisne miselne procese (slišanje, razumevanje, vrednotenje). Procesi se sicer pojavljajo zaporedno, vendar tako hitro, da jih zaznavamo kot en sam proces – poslušanja.

Poslušanje je dejavnost, ki jo otrok razvija pred branjem in ki dejansko ustvarja podlago za usvajanje jezika prek branja.

Nekateri raziskovalci menijo, da je uspeh pri učenju branja v 1. razredu bolj odvisen od slušnega razlikovanja glasov kot pa od otrokove inteligentnosti. Nekateri otroci pridejo v šolo z bolj razvitimi poslušalskimi sposobnostmi kot drugi. Pri slednjih je pogosto najprej potrebno razviti poslušanje, preden se lotijo branja. Ko otrok dobro usvoji branje, sta branje in poslušanje dva sprejemna procesa, kjer se napredek pri enem odraža tudi pri drugem. Poslušanje in branje sta si podobna procesa tudi v tem,

da sta uspešnejša, kadar je otrok sproščen, in potekata v okolju, ki je otroku vsaj delno znano.

Zmožnosti človeka, da vidi in sliši, sta temeljna pogoja, da more človek brati in poslušati – razumeti jezik. Brown je pokazal na vzporednice med procesoma in pravi: "Če je branje videnje, prepoznavanje in interpretiranje (tolmačenje) pisanih simbolov, potem je poslušanje – slišanje, prepoznavanje in interpretiranje govornih simbolov." Pa vendar ni povsem tako. Tudi slepi berejo, prepoznavajo simbole prek tipa, torej gre za "videnje" in ne "vid".

Splošna pripravljenost za poslušanje je pridobljena lastnost, ki naj bi bila sestavni del socialne zrelosti in razvite osebnosti. Pripravljenost za poslušanje je lastnost, ki jo otroci pridobijo s posnemanjem odraslih in jo ponavadi usvojijo nezavedno.

Kaj pomeni znati poslušati, se zavedajo nekateri narodi bolj, drugi manj. Poseben pomen pripisujejo poslušanju Židi, ki so vtkali v svojo kulturo vsakodnevnega življenja poslušanje branih besedil. Pomemben razvoj poslušanja branih besedil je povezan tudi z razvojem protestantizma. Pa celo v daljno zgodovino bi lahko pogledali. Zapisi iz 7. stoletja nam prikazujejo posebno spoštljiv odnos arabskega sveta do "ljudstva s knjigo". (Rode).

Zanimive so tudi ugotovitve Irwina o vplivu poslušanja literarnih besedil na malčke, ki se govorno hitreje razvijajo v primerjavi s tistimi, ki te spodbude okolja niso imeli.

Še bolj poznana in pogosto uporablja se psihoterapija s knjigo (biblioterapija), ki se uporablja pri motnjah učenja, čustvenih in drugih motnjah otrok, mladine in odraslih.

Pomislimo tudi na ugotovitve že skorajda iz vsakdanjega življenja, da bolj ko so ljudje izpostavljeni hrupu (na delovnem mestu, doma – TV, radio, glasovi iz soseske), več težav opisujejo pri poslušanju in večje želje po miru (zunanem in notranjem) izražajo. Seveda se pridružijo lahko še okvare sluha, ki pa jih tu ne obravnavamo.

Za vaje poslušanja v otroški dobi so zelo primerna leposlovna besedila, ki jih v slovenski umetnosti ne manjka. Zakaj prav leposlovna besedila za vaje poslušanja?

Ker leposlovna besedila pomagajo tudi k **uvajanju v kulturno življenje**, ki kasneje daje zrelemu človeku dobršen del zdrave življenjske radosti. Globoka človekova doživetja, ki so izražena s prodorno umetniško besedo, lahko znatno bogatijo življenje v družinah, vrtcih in šolah. Zlasti poezija je najpristnejši človekov spomin, še posebej spomin na čas otroštva, v katerem imajo vse reči, vsi ljudje in vse besede drugačno težo, drugačen pomen in drugačne razsežnosti, kot pa jih imajo za odraslega človeka, ki skuša v rečeh odkriti smisel in zakonitosti, ki gredo mimo otroške duše (Poniž).

Pomembno je učenje s poslušanjem. Otrok se lahko uspešno uči samo skupaj s svojo družino in vzgojitelji oziroma učitelji. Skupaj z njimi zato, ker otrok vsrka vzorec družinskega življenja in življenja v vrtcu, šoli, kar se odraža v aktivni, pozitivni usmeritvi ali pasivni usmerjenosti. Na primer, če je komunikacija v družini, vrtcu, šoli le povelje, nerganje, bo otrok ta vzorec prenesel v življenje; če so v navadi pogovori,

pripovedovanje, skupno branje, se bo otrok naučil poslušati, pa tudi pripovedovati, njegov besedni zaklad bo bogatejši, kot če bi teh spodbud v družini, vrtcu, šoli ne bilo.

Le malokdaj pomislimo na pomen telesne bližine in žive besede odraslega. Nisem proti televiziji, radiu, kasetam..., le za bralno kulturo in ukvarjanje z otroki mi gre. Sodobna "masovna občila" sama razodevajo zanimivo dialektično navzkrižje. Človek jih gleda zvečine sam, v osamljenosti (sam gleda film, televizijo, posluša radio, sam bere časopise, knjige), ne da bi se pri tem z drugimi pogovarjal. Posameznik je sam pod vplivom masovnih medijev, ki so navzoči samo simbolično, po komunikativnem vplivu, po govorici, ne pa po telesni bližini in čustvenem okolju. Otrok pa potrebuje bodisi telesno bližino, bodisi živo besedo odraslega in ugodno čustveno okolje in noben sodoben medij tega ne more nadomestiti. Zato starši pravilno ugotavljajo, da s kasetami pravljič otrok ne morejo zadovoljiti.

Poudariti pa moramo tudi pomen doživljanja. (Doživljanje je neposrednost in celovitost pomembnega dogajanja in vsebine v človekovi zavesti; Ramovš). Literarna dela nam omogočajo doživljanje lepote opisa, umevanje sveta, ljudi, življenja, razmišljanje o osebah v literarnem delu, razreševanje avtorjeve misli, vznemirjeno doživljanje razlik med tistim, o čemer govori literarno besedilo in vsebino življenja, psihološko analizo likov, vzročno posledične zveze... **Bogastvo spodbud v otroški dobi je podlaga bogastva doživljanja odraslega.** Kajti spomin nekega dogodka more priklicati spominske zbirke s področja vida, sluha, tipa, čustev in časovnega zaporedja. Ni vseeno, kaj nosi otrokov spomin s seboj v odraslo dobo.

Da se moramo zavedati pomena poslušanja leposlovnih besedil, se zavzemam tudi zato, ker menim, da so pogovorni stiki v mnogih družinah zelo skromni, že kar revni, opažam pa tudi, da je volja po ukvarjanju z otroki tako oslabela, da nima nobene odporne sile več (raziskovalni rezultati – Gnamuš, Lešnik, Žerovnik).

Za poslušanje leposlovnih besedil v družinah, vrtcih in šolah se zavzemam tudi zato, ker je v šoli nezmožnost poslušanja eden od osrednjih problemov učencev (Plut, Žerovnik) in ker je učenje branja in pisanja za nekatere otroke zelo težaven proces in rezultat tega napore je tudi odpor do knjige.

Poslušanje je dejavnost, ki jo otrok razvija pred branjem in ki dejansko ustvarja podlago za usvajanje jezika pred branjem.

V komunikacijskem krogu jezika je pisanje najbolj oddaljeno od poslušanja. Toda ko otrok pa tudi odrasli pišejo, se pogosto pojavi notranji govor, kateremu prisluhnejo. Notranji govor pa se pojavi tudi pri govorjenju in branju. (Slušni besedni vtisi, ki jih predstavljajo elektrokemični impulzi, potujejo z veliko hitrostjo in človek se teh procesov ne zaveda). Jasno je, da poslušanje ni samo začetni temelj jezikovnega razvoja, temveč spremlja tudi ostale jezikovne komunikacijske procese.

In katere najbolj pozitivne izkušnje iz raziskovalnega dela bi priporočili družinam?

Predvsem dve obliki branja literarnih besedil. Večerno branje mlajšim otrokom (ko se otrokovi številni interesi pomirijo) in skupno družinsko branje (v nadaljevanjih,

ob večerih, eden je bralec, drugi poslušalci) literarnih del, katerih naše slovensko leposlovje resnično premore veliko. Del tega bogastva lahko prenesemo v prijetno družinsko okolje. Najbolj doživete, prijetne spomine iz otroštva imajo številni odrasli (pri zbiranju empiričnih podatkov) na trenutke, ko so mame, očetje brali pravljice, zgodbe, romane, povesti, oni – otroci – pa so bili poslušalci.

LITERATURA

1. **Cruiskhank W., Bentzen F., Ratzeburg F., Tannhauser M.:** A Teaching Method for Brain-Injured and Hyperactive Children, Syracuse University Press 1961.
2. **Czeniejenski C.:** A Community Program for Learning Disabled Child, Association for Children with Learning Disabilities, Pittsburg 1968.
3. **Čop, M.:** Pismene vježbe i sastavci, Pedagoški knjični zbor, Zagreb 1975.
4. **Čuden, Z.:** Nekatero pestrejše oblike bralnega pouka, SP 1976/3-4, str. 141.
5. **Frostig, M.:** Programm Wahrnehmungstraining, 1972.
6. **Frostig, M.:** Movement Education Theory and Practice, Follet Publishing Company, Chicago 1970.
7. **Golli, D.:** Izpopolnjen program individualiziranega opismenjevanja, Pedagoški inštitut pri Univerzi v Ljubljani 1977, Groblje 1974.
8. **Golli, D.:** Odnos do učenca pri pouku materinščine, SP 1970/3-4
9. **Golli, D.:** Razvijalna in dopolnilna funkcija individualizacije pouka v osnovni šoli in v prvem razredu usmerjenega izobraževanja, Pedagoški inštitut pri Univerzi v Ljubljani 1977, recenzirano poročilo o raziskovalni nalogi.
10. **Gurrey, P.:** Teaching the Mother Tongue..., Longman, Green & Co., London 1966.
11. **Hirsch de K.:** Learning Disabilities – An Overview, Bull N.Y. Acad. Med. Vol. 50, No.4, April 1974, New York.
12. **Kos-Mikuš, A.:** Učne in vedenjske motnje pri šolskem otroku, Krka 1975, 4.
13. **Niemeyer, W.:** Legastenie und Milieu, H. Schroedel Verlag KG, Hannover 1974.
14. **Osnovna šola – vsebina vzgojnoizobraževalnega dela, Zavod SRS za šolstvo, Ljubljana 1975.**

15. **Pemško, T.:** Materinski jezik u obaveznoj školi, Pedagoško knjižni zbor, Zagreb 1965.
16. **Savez društava defektologa Jugoslavije:** Savezno savjetovanje Integracija graničnih slučajeva u redovnu osnovnu školu, Zagreb 1977.
17. **Savić, L.:** Šta je specijalni vaspitno-obrazovni rad u osnovnoj školi i kako ga organizovati, Revija školska i prosvetna dokumentacija, Beograd 1977/1.
18. **Strang, Mc Colough, Traxler:** The Improvement of Reading, Mc Graw-Hill Book Company, Inc., New York 1961.
19. **Strmčnik, F.:** Diferencijacija in individualizacija pouka, publikacija Zavoda SRS za šolstvo: Sodobno pedagoško delo, Ljubljana 1976, od str. 101 do 163.
20. **Šali, B.:** Motnje v branju in pisanju, Zavod SRS za rehabilitacijo invalidov, 1975.
21. **Taylor, Y.:** Reading and Writing in the First School, G. Allen & Unwin, London 1973.
22. **Petersen, W.:** Teaching for Personal Adjustment, Harcourt, Brace & World, New York 1969.
23. **Žerovnik A., Golli, D., Režonja J.:** Pomoč osnovne šole učencem s specifičnimi učnimi težavami na razredni stopnji pouka, Pedagoški inštitut pri Univerzi v Ljubljani, Ljubljana 1978.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

Angelca Žerovnik

**PRIROČNIK Z VAJAMI ZA DELO Z UČENCI,
KI IMAJO SPECIFIČNE UČNE TEŽAVE**

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport

Predstavnik: Ivan Lorenčič

Urednica: Mira Turk Škraba

Izvedba: PACO

Naklada: 800 izvodov

Tretji natis

Ljubljana 1994

Po mnenju Ministrstva za šolstvo in šport številka 415-1/92 z dne 3.11.1992 šteje knjiga med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov po tarifni številki 3.

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

455605

ISBN 86-7759-250-4

9 788677 592509